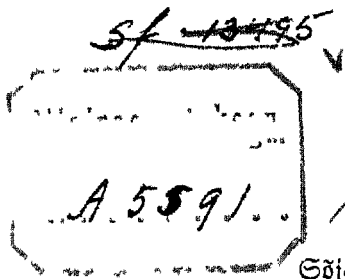

Tuhatuskirjad

polgu- ja väljakohtudele, juurdluse toimepane-
miseks ja eeluurimise algatamiseks.

Sõjaväe Kohtu Valitsus
Tallinnas 1919 a.

Hind 2 marka.

Selles väljaandes esinevad kolm juhatuskirja on juba varemalt liivi trüki ilmunud ja wärsfadele kättesaadetud. Samuti on need juhatuskirjad ilmunud „Sõduris“. Kuid sarnane katteline ilmumine ei hõlbusta mainitud juhatuskirjade tarvitamist, kuna neis leiduwaid määrusi sõjawäe ülemad on kohustud kindlasti ja wormikohaselt täitma nii hästi kohtu pidamisel kui ka juurdluse toimetamisel. Juhatuskiri polgu kohtudele on täiendatud mitmete tarwitatawamate S. Rp. S. paragrahwidega. Tekstis ette tulewad klambrites numbrid tähendwad S. Rp. S. paragrahwid. Mõnes kohas on klambrites ära tähendatud selle juhatuskirja paagrahwid, millede numbrid aga üle 101 ei lähe. Lisas on toodud lugemus kõikide kuritegude üle, mis polgu kohtule alluwad. Raamatus ette tulewaid lühendusid tuleb järgmiselt mõista :

- S. Rp. S. — Устав Военно-Судебный
- S. R. S. — Воинскій устав о наказаніях
- R. S. — Уложение о наказаніях
- R. R. S. — Устав о наказаніях пал. м. с.
- R. Rp. S. — Устав уголовного судопроизводства.

Suriidiliste terminite seletus on toodud raamatu lõpul.

Sõjawäe Kohtu Walitsuse Ülem
M i t s h m a n N i r k .

Tallinnas.

Kõikuse kuul 1919 a.

Juhatuskiri polgu
kohtudele.

I. Polgu kohtude korraldus.

1. Ruumid polgu kohtu jaoks muretses polgu ülem. Ruumid seisavad koos: kohtupidamise saalid, ühest nõupidamise ning ühest tunnistajate tuast. Nõupidamine võib sündida ka kohtupidamise saalis, selle juures peavad aga asjaosalised, publikum ja kohtu asjaajaja saalist lahkuma.

2. Kohtupidamise saalis peab olema tarvilik mööbel.

3. Kohtuistungitele lahtiste uste juures lastakse kõrvaltisi isikuid mahutamuse järele.

4. Ühtidest, mis polgu kohtus arutamisele nimetatud, saab polgu kohtu asjaajaja nimekirja kottu, mis üks päev enne kohtuliku arutamist kohtu uste pääle vaatamiseks välja pannakse. Selles nimekirjas tähendatakse üles, misfugused asjad lahtiste ja misfugused kinniste uste juures arutamisele tulevad. Nimekirja äratiri saadetakse tiivisi staapi, kui viimane polgu peatuskohas asub.

5. Kohtu eesistuja korralduste täitmiseks ja korrapidamiseks nimetatakse kohtusse istumise päewil üks alam-ohwitser ja üks ehk kaks kapralli. Ühe pääle viimastest pannakse eesistuja poolt kohtustus selle järele walwata, et tunnistajad eneste wahel ja kõrwalistete isikutega läbirääkimisi ei peats.

6. Sõdurid, kes kohtusse kutsutud tunnistajatena, asjatundjatena j. n. e., peavad olema harilikus wormis.

7. Kohtupidamisel istub eesistuja esimesel kohal, paremal pool wanem kohtu liige, pahemal — noorem.

8. Kui kohus saali tuleb, peavad kõik saalis olejad püsti tõusma; samuti peab kohus püsti tõusma, kui kohtupidamise ajal saali tuleb oma polgu ülem, ehk mõni kõrgem sõjawäe ülemus. Kohtupidamine võib edasi kesta ainult pääle ülemate terwituste.

9. Polgu kohtus, eraldi kohtu kantseleis, peavad olema tarwilikud seaduse raamatud, määrused ja päewakäsup.

10. Kõik aktid, pääle lõpuliku otsustamisi (§ 696), antakse polgu kantseleisse; polgu kantseleisse, pääle aastase aruande tegemise, antakse ka aktide nimekirjad, mis aasta jooksul kohtulikul arutamisel olnud. Pääle selle peetakse polgu kohtus akti päälkirja all: „juhtnõbriks“, kuhu dimmeldakse kõik ülemuse korraldused, mis polgu kohtu tegewusse puutuwad, päewakäsup kohtu eesistuja, liikmete ja asjaajaja nimetamise üle, wandlehed eesistuja ja liikmete kohta, kes uuesti oma ametitesse walitakse, ja aastased aruanded aktide arutamise üle kohtus.

Polgu kohtu otsused ja kohtupidamise päewaraamatud tulewad arhiivis alal hoida 10 aastad.

11. 1) Kõik ametlikud isikud, kes kohtupidamisest osa wõtawad, peawad tingimata wormis olema.

2) Polgu kohus tarvitab selle väeosa pitsatit, kelle juurde kohus asutatud.

3) Polgu kohtu väljalainud ja fissetulnud kirjade raamatud peetakse polgu kantseleis. Polgu kohtusse fissetulnud aktide nimekirja weetakse asjaaja poolt juurde pandud wormi järele. Pääle selle peab polgu asjaajaja alphabeetiliselt nimekirja polgu kohtus läbi arutatud aktide üle.

4) Määrused asjaajaja ja fissemise korra kohta polgu kohtus fäetakse kokku polgu kohtu asjaajaja ja kinnitakse polgu ülema poolt.

II. Polgu kohtu ja eesistuja üleüldised kohused.

12. Eesistuja korraldab akti ettevalmistamist kohtulikule arutamisele andmiseks, walwab aktide arutamise korra järele polgu kohtus ja juhatab kohtupidamist.

13. Eesistuja peab selle järele walwama: 1) et need ülemuse määrused, mis kohtu tegewust puudutawad, saaksid avaldatud terwe kohtu koosseisule, kui ka, et need määrused tingimata täitmist leiaksid;

2) et aktide nimekirjad ja kohtu aruanded (aastane ja $\frac{1}{3}$ aastane) õigelt wormikohaselt kokku fäetaks, ja määratud tähtajal ette kantaks;

3) et kohtu koosseis ohwitseridest oleks, kes seaduse järele kohtunikluseks olla õigustatud, teatades iga kord määrustest kõrwale kaldumiseft polgu ülemale;

4) et kohtunikud, kes esimest korda ametisse nimetatud, wannutatud saaksid;

5) et üleüldse kõik aktid, mis kohtusse tulewad, rutulises ja õiges korras arutusele tuleksid ja

6) et kõik kirjalikud kohtu läbitäimised seadusliku korra järele sünniks (135, 137—139 ja 146), kus juures paberid kohtu asjus, mis polgu ülema allkirja peawad kandma, wiimasele asjaajaja läbi ette pandaks, aga kõik teised paberid, mis kohtu poolt saadetak, otsekoheselt tema enese poolt alla kirjutataks.

III. Polgu kohtu eesistuja kohused kohtulikule arutamisele tulewate aktide ettevalmistawal korraldusel.

14. Kohtu eesistuja asub ajawitmata ettevalmistawatele korraldustele kohtu alla andmise päewakäsu ärakirja saawutamise järele ühes a) eeluurimise aktiga ehk juurdlusega, ehk kui seda tehtud ei ole, siis algupärase kirjalikkude tõendusatega, mille põhjal kohtu alla andmine sünnib ja b) ärakirjaga teenistuse lehest ning väljakirjutusega karistuse raamatust.

15. Eesistuja teeb ettevalmistawad korraldused isiklikult, pannes asjaajaja pääle nende korralduste tarwilikku täitmist.

16. Eesistuja peab põhjalikult asjaga tutwunema, et ühejooneliselt ja waheajata kohtupidamist wõimalbada.

17. Ettevalmistawad korraldused kohtupidamisele tulewad teha tarwilise rutulusega ja asjatohalusega, kus juures eesistuja määruste järele toimetab, mis selle juhatskirja 18—31 §§ toodub.

18. Tunnistajate nimekirja kokkuseadmisel süüdistusasjus, mis ettenähtud märkuses § 575 juurde (näit., isiklised haavamised, kangekaelne wastupanek wanematele jne.) ei ole õigust eesti-tujal nimekirja teisi tunnistajaid panna, kui ainult neid, mis kohtu aluse ja kahjusaja poolt kaebuse ehk juurdluse juures üles antud, olgugi, et eesistuja mõne tunnistaja nimekirja võtmist tingimata tarwilikuks peab.

19. Õigis teistes asjus juhib eesistuja tunnistajate walikus isiklisest aruandemisest, õppides põhjalikult tundma asjaolusi ja selles leidu- waid teateid ja tunnistusi. Lähem eesistuja mure tunnistajate walikus peab olema selles, et mitte raskendada eelolewat kohtupidamist ilmaaegiste tunnistajate näitamisega, samuti ka selles, et isikute näitamised, kes tunnista- jate nimekirjas, wõiksid ühelt poolt anda kohtule küllast martirjaali kõi- gekülgseks asja arutamiseks ja õiglase otsuse tegemiseks, teiselt poolt — selgeks teha kohtu ees kõik tõendused süüaluse kahjuks ehk kasus, et kohtu otsus ei põhjeneks kõrwaliste teadete peal, mis ilma kohtuliku järellatsumi- seta kohtunikude poolt tähele panemist ei wõi leida, waid ainult asjolute kogusumma pääl, mis selginud järellatsumistest kohtulikul arutamisel. Sellepärast kannab eesistuja nimekirja kõik tunnistajad, kes olid kuriteo päältnägijad ehk kes nägiwad kuriteo objekti ehk kohta, ehk kes wõiwad offeteel ja teatawate isikute jutu järele kuriteo sündmusest ehk asjaoludest jutustada, mis kohtualuse süüdistamise ehk õigeks mõistmise aluseks wõi- wad olla. Tähele pannes ülewal ülesloetud aluseid, tulewad nimekirja üleswõtta tunnistajad: 1) kes enne kohtupidamist ülekuulatud, kuigi nad ära on surunud, 2) kes enne kohtupidamist ülekuulamata jäänud, kuid kelledest aktis on nimetatud ja kelle elukoht teadmata. Pääle selle kan- takse nimekirja juhtumistel, mis ettenähtud §§ 582 ja 583, asjatundjad, tõlkijad ja ümberpanijad, kellede õigeaegne kohtusse kutsumine wõib hoia- tada muidu ettetulewaid wiivitusi ja isegi asja arutamise edasilükkamist.

20. Kokkusaetud tunnistajate nimekirjale kirjutab eesistuja alla, näitab selle kohtualusele ette, täiendab wiimase soowil nimekirja, kui sar- nane soowiawaldus tema poolt tähelepanemist leiab ja lisab nimekirja akti juurde.

21. Tunnistajate kohtu alla andmise päewakäsu ettelugemiseks kut- sutakse kohtualune kohtusse, polgus tema lähema ülema läbi, kui kohtua- lune teises wäeosas teenib, siis polgu kantselei kaudu.

Uresteritud kohtualune tuuakse kohtusse wahi all ja jäetakse kohtu ruumides sammuti wahi alla.

Kohtu alla andmise arakirja ja tunnistajate nimekirja ette näitamise üle wõetakse kohtualuse käest eraldi allkiri ehk tehakse sellekohane päälkiri nimekirja pääle ühes ettenäitamise aja tähendamisega. Kui kohtualune kirjaostaja on, siis kirjutab ta all- ehk päälkirja oma käega, mida ees- istuja tõendab.

22. Kohtualusel ei ole keelatud paluda mõnesuguste dokumentide, asjalikkude tõenduste jne. wäljandumist. Niisugune kohtualuse palwe kantakse tema poolt wõetawasse allkirjasse (21 p.) ja täidetakse juhtumisel, kui kohtu eesistuja selle wõimaliku leiab olewat.

23. Kohtualuse poolt ülesantud tunnistajate wäljakutsumise kui ka aruulemise üle teeb kohtu eesistuja, ilma põhjuste nimetamata, tunnis- tajate nimekirjale kirjutatud kaebaluse päälkirjasse märkuse (21). Samuti

tehakse wastaw märkus kaebeluse palwe lahendamise korral kõigi teiste tõenduste kogumise asjus (22). Sunnistajate nimekirja worm ühes päälja allkirjaga on toodud lühas IV ja V.

24. Kohtu eesistuja otsustab isikliku äranägemise järele küsimuse, kas lugea ühte või teist tunnistajat kohtu asukohast kaugelolutsewaks. Kuna § 588 ei ole kauguse määr ära tähenatud, siis tuleb see küsimus tarwiduse korral igatord eraldi otsustada, kus juures arwesse peab wõtma tunnistaja kohtusse tulemise wõimalusi, mis seotud aastaegade, läbikäigu teede ja elukoha kaugusega.

Tähendus: Sunnistajaid ei kutsuta mitte kohtusse: 1) kui nende asukoht ülesandmata ja 2) kui nad elutsewad üle 300 wersta maanteed mööda kohtu asukohast ja kui kohus eritilist tarwidust ei näe nende tunnistajate kohtu ette kutsumises.

25. Küsimused tunnistajatele, keda kohtusse ei kutsuta, säetakse eesistuja poolt lühidalt ja selgelt tohtu, et tunnistajatel wõimalik oleks nõutawais küsimusis põhjalikka seletusi anda. Kohtusse ei kutsuta: kes kaugel maa taga elawad, kelle asukoht teadmata, kindralid, palgu ülemad ja kellel wiimastega ühesugused õigused; samuti ei kutsuta kohtusse kõrgemaid riigi ametnikka (751).

Üleüldised küsimused kõikide tunnistajate jaoks on antud ligipandub wormis (VI ja VII).

26. Rui polgu ülema poolt kohtupidamise päew ja tund kindlaks on määratud, siis teeb kohtu eesistuja ajawitmata korralduse tunnistajate kohtusse kutsumiseks ja süüaluse kohtu ette tulemiseks. Rui tunnistajad sõjawäelased on, siis kutsutakse nad kohtusse oma ülemuse läbi. Erasisikutele saadetakse kutsed kohtusse ilmumiseks otseteel. Kutsed saadetakse kahes eksemplaris, millest üks wäljakutsutawa kätte jääb, teise pääle aga kutsu kätte andmise üle allkiri wõetakse; wiimase eksemplari lisab eesistuja kohtu akti juurde, et kohtu istumise awamisel otsustada, kas kõik tunnistajad ilmunud ja kas kohtusse ilmunud jäänud tunnistajate kohta on ettepanud seaduslikud põhjused ilmunud jäämise üle.

Sunnistajate kutsu wormid on toodud lühas IX—XI.

27. Kohtu asukohast eemal elutsewate tunnistajate wäljakutsumise korral palub eesistuja wastawat ülemust ehk miilitat teateid saata kohtu ja tunnistaja asukoha wahel üle werstades, misugused teated kohtu otsuse tegemise juures tarwilikud on kohtu kulude wälja arwamiseks.

Süüdi mõistetule määrab kohus karistuse ja paneb pääle kohtu kulude maksmise, samuti tehtud kahja tasumise, kui kuriteo läbi kahjusaaja seda nõuab, ehk kui kuriteo läbi on kahandatud riigi kasu. Seaduse põhjal karistuse üle otsust tehakse, wõib kohus polgu ülema ees palwet awalbada, et süüdimõistetule karistust pehmendada, ühtlasi põhjust seletades, mis süüaluse süüdi kergendawad. Samuti wõib kohus paluda, et karistuse aja ette loetaks, terwelt ehk osa wiisi, kohtualuse eeluurimisel istumise aeg. Kohtul enesel ei ole õigust S. N. S. § 89, 1 ettenähtud kinniistumise aega karistuse aja ette lugea (668).

Kohtu kulude maksmisele mõistetutelt nõutakse wälja:

1) isikute reisikulud, kes on komandeeritud juurdluse ja eeluurimise toimetamiseks ja

2) tunnistajate, asjatundjate, ümperpanijate ja tõlkijade waeratafu (703).

28. Ihel hoobil kutsete välja saatmisega teadustab eesistuja kohtu pidamise päewa ja tunni üle isikutele, kellel õigus on isiklikult ehk oma usaldusmehe läbi akti seletamisest kohtus osa võtta. Niisugusteks isikuteks on seaduse poolt: 1) kuriteo läbi kahjusaaja, kelle kaebtuse põhjal akt arutamisele on võetud ja 2) kodanliste asutuste ametlikud isikud, kelle teadaannetel akt on algatud. Rahjasaajad niisugusest kuriteost, mille jälgimine võimalik ainult era süüdistamise teel, loetakse era süüdistajateks.

Rahjusaaja, kes kaebustkirjas, ehk üleüldse enne kohtu istumise algust, kuriteo läbi fündinud kahju tasumiseks nõudmist avaldanud, loetakse arutamisel olevas aktis kodanlikeks nõudjaks. Kodanlike nõudja kasuks, kes kohtusse ilmub ehk sinna oma usaldusmehe saadab, peab kohus süüdimõistvas otsuses määruse tegema kahju tasumise üle kohtualuse poolt. Kuritegudes ja süütegudes sõjaväe teenistuse kohuste rikkumise suhtes ei loeta sõjaväelasi, kes kuriteo läbi kahju saanud, asjaosalisteks, vaid neid kuulatakse tunnistajatena wande all üle.

Kodanliste asutuste ametlike isikute hulka, kellel õigus akti seletamisest kohtus osa võtta, kui akt nende teadaande põhjal algatud, loetakse: 1) miilits ja 2) riigiasutustes teenivad ametlikud isikud.

29. Akti seletamisest osavõtjatele isikutele antakse teada akti arutamise päewast ja tunnist ka sel juhtumisel, kui nimetatud isikud tunnistajatena kohtu ette on kutsutud; kui nad kutsu pääle ilma seadusliku põhjusteta ilmumata jäävad, võib kohus neile kuni 250 margani rahatrahwi määrata. Ilma seadusliku põhjusteta kohtu ette ilmumata jäänute sõdurite üle, kes tegewas teenistuses, teadustab kohus wastawatele ülemustele, kes tarwiduse korral mitteilmumise eest sõdurisi tistiplinaarselt karistab (605, 815).

30. Eelmises paragrahwis tähendatud teadaandmised kirjutatakse eesistuja poolt alla ja saadetakse kätteandmiseks sellejamas korras, nagu see tunnistajate väljakutsumise juure makses (585, 587).

Teada andmise worm on toodud lisa — XII.

31. Pääle ülewal toodud hoolitseb eesistuja ettevalmistawate korralduste tegemisel selle eest:

1) et aktis ei puuduks sarnased kirjallikud tõendused, mille puudumiste korral akti arutamine edasi tuleks lükata;

2) kui ettevalmistawate korralduste tegemise ajal kohtualune haigeks jääb ja kohtusse ei saa ilmuda, et kohtu kokkukutsumise käst polgu ülema poolt muudetakse ja, kui võimalik, teatab asjaosalistele, et nemad kohtusse ei ilmuts, ja

3) kui arutamisele süüteod tulewad: a) sõjaväe tistipliini rikkumise üle, b) perekonna õiguste wastu ja d) naisterahwa au haavamise, pordu elu ja teiste häbita ehk meelitamisega ühendatud tegusemise asjus, mille arutamine finnieste uste juures peab fündima ja mis üle polgu ülem kohtu alla andmise juures sellekohast korraldust ei ole teinud, et siis kohtu istumine finnine oleks, käskides asjaajajat sellekohast teadaannet kohtu uste pääle välja panna ja akti kohtulikku arutamise ajal wastawat märkust protokollki kanda (593 p. 1—3).

Üleastlikud teod, mille arutamine finnieste uste juures peab fündima, on ettenähtud järgmistes seaduse paragrahwides:

С. N. С. §§ 96, 101 p. b., 102—105' ja 112.

Reis R. E. §§ 993—1000, 1523—1532 ja 1549—1597, kus karistus õiguste kaotamisega ühendatud ei ole ja

R. R. E. §§ 43, 44, 143 ja 144.

32. Kui ühel ajal on antud mitu akti polgu kohtusse, siis oleneb aktide arutamisele määramine ühel ja felsamal päeval polgu ülemast eesistuja ettekandel. Sel korral võib kohus teise akti arutamisele üle minna siis, kui ühes aktis otsus tehtud ehk kui kohtulik arutamine selle akti üle edasi lükatud (607, 660).

IV. Polgu kohtu eesistuja, liikmete ja asjaajaja kohused akti kohtulikult arutamisel ja otsustamisel.

(590—592 ja 597—677)

33. Enne kohtu istumise avamist teeb asjaajaja kindlaks, kes tunnistajatest ilmunud, kes ilmunud jäänud ja kas viimaste kohta on ilmunud jäämise põhjuste üle teateid akti juures, kõike seda eesistujale ettekandes kohtu istumise ajal. Pääle selle teatab asjaajaja asjaosaliste poolt ühes toodud tunnistajate üle eesistujale, kes nende nimed otsukohe tunnistajate nimekirja kannab, ära märkides, kelle poolt tunnistaja üles antud.

34. Leiavad eesistuja ehk kohtu liikmed põhjusti eneste kõrvaldamiseks akti arutamisel (590), või nõuab kohtunikkude kõrvaldamist kohtualuse ehk kuriteost kahjusaja (591), siis asub kohus päale istumise avamist kohe selle küsimuse lahendamisele ja tõeks tehtud seaduslikeste põhjuste esinemisel (771), teeb selle kohta ilma kõrvaldatava kohtuniku osavõtmiseta motiiveeritud määruse (774, 592), mida eesistuja otsukohe isiklikult polgu ülemale kinnitamiseks ette paneb. Viimane oma korda waatab ilma mingisuguse wiivitusega kohtu poolt toodud kõrvaldamise alused läbi ja kinnitab kohtu määruse, kui leiab, et toodud alused õiglased ja seadusega kokkuvõlas on. Kõrvaldatud kohtuniku asemel nimetab polgu ülem uue liikme, et hoiduda, kui võimalik, kohtu istumise edasi lükkamisest ja ilmunud tunnistajate kojulaskmisest.

Määruse vorm on toodud lisas XIII.

35. Eesistuja avab kohtu istumise ja juhatab seda. Tema korralduste alla kohtu istumise juhutamise suhtes paenduvad kõik juuresolejad, teiste hulgas ka kohtunikud. Ise juhineb ta selle juures seaduse määrustest (597—677), kus juures kohtule termel koosseisul otsustada annab küsimused, mis üles loetud §§ 600, 605—608 märkuses 609 juurde, 610, 613—615, 618—624, 641, 642, 644, 645, 649, 650, 656, 658, 659, 674, 676, 678, 708.

36. Kohtu istumise avab eesistuja järgmiste sõnadega: „awan kohtu istumise; arutamisele tuleb akt kohtualuse (aunaste, nimi ja perekonnanimi) üle, keda süüdistatakse selles, et tema (süüdistus kohtu alla andmise pöewakäsu järele). Akti arutamine sünnib lahtiste (ehk kinniste) uste juures.“ Pääle selle käsib eesistuja kohtualust saali tuua.

37. Süüdistuse siu kuulutamine kohtualusele seisab selles, et eesistuja sühibalt ja täpikäälsetes lausetes ära seletab üleastlised teod s. o. asjaolud, mis tingimisel ta moel kuritegu toime pandud, kus juures kohtualusele mitmes üleastlises teos iga süüdistus eraldi kuulutatakse.

Räitlikud küsimused on toodud lisas XIV.

38. Eesistujal ei ole lubatud nõuda, et kohtualune vastaks küsimusele, kas ta peab ennast süüdlaseks ehk mitte; samuti ei või kohtualusele seletust nõuda aktis leiduvate asjaolude üle, kui kohtualune ennast süüdlaseks ei ole tunnistanud. Kohtualuse ülekuulamine eesistuja poolt kõigis süüdistuse asjaoludes on lubatud sel juhtumisel, kui kohtualune kõigis asjaoludes, mis temale küsimusega ette pandud, ennast süüdlaseks tunnistab. Sarnasel korral võivad pääle eesistuja ja viimase lubal, kohtu liikmed kohtualusele küsimusi ette panna, et kõigekülgselt selgitada süüdistust, millele ülestunnistamine järgnes ja otsustada, kas on võimalik süüdistuse pikemat harutamist ära jätta ja kohtuotsust teha.

Täheendus: Kui kohtualune pääle eitava vastuse enese süüdsus ise soovib akti põhjal seletust anda, siis tuleb teda takistamata ära kuulata.

39. Kui kohtualune on mitmes kuriteos süüdistamise põhjal kohtu alla antud ja mõnes neist kuritegudest süü üles tunnistab, mis kahtlult ei ärata, teistes aga ennast süüdi ei tunnista, siis võib kohus akti arutamist ainult nende süüdistuste põhjenduste selgitamisega piirata, milles kohtualune ennast süüdi tunnistab. Kohtu määrus selle üle tuleb asjaajaja poolt akti kanda (677).

40. Kui kohus kohtualuse süü ülestunnistamise põhjal võimaliku leiab olevat kohtu otsust teha ilma kohtuliku arutuseta akti ehk süüdistuse üle, milles välja on kutsutud tunnustajad ja kui viimased kutse pääle ilmunud, siis lasseb eesistuja otsekohe tunnustajad wabaks ja teeb korralduse reisi rahaga warustada neid tunnustajatest, kes soowi on avaldanud sarnase tasu saamiseks (704).

Täheendus: Reisiraha maksetakse polgu summadest, mis oma korda Warustuse Walitsuse summade arvel täiendatse. Reisiraha saamine sünnib eesistuja raporti läbi polgu ülemale, kus üles on tähendatud asjaajaja poolt kottusäetud ja eesistuja poolt läbi waadatud kohtu kulude arwe. Raporti worm on toodud lifas — XV.

41. Kui akti järele mitu kohtualust on, siis kuulatakse nad igaüks eraldi üle; kui neid süüdistatse üheskoos kuriteo kordasaatmises, siis ripub eesistuja waatlemisest ära, diguse täielikuna selgitamise mõttes, kohtualuste ülekuulamist süütsalistse äraolekul toimetada, kes sarnasel korral kohtu pidamise saalist välja saadetatse (806). Selle juures peab aga eesistuja süütsalusele teatama kõite seda, mis kohtus tema äraolekul sündis (640), edasi andes ka näitamise fissu, mis süütsalistse äraolekul kohtus antud (64 juhatusk.):

42. Kui kohtualune ennast süüdlaseks ei tunnista ehk kui süü ülestunnistamine, pääle kohtualuse kõigekülgsse ülekuulamise asjaolude üle, kahtlult äratab, siis asub kohus aktis leiduvate tõenduste läbiwaatamisele, algades wäljakutsutud ja asjaosalistega ühes toodud tunnustajate ülekuulamisega.

Täheendus. Polgu kohtupidamise määrustes mõistetatse tunnustajate all: päris tunnustajaid, asjatundjaid, ümberpanijaid ja tõlkijaid.

43. Kohtusse akti arutamisele tulnud isikute kohtu saali kutsumise järele teeb eesistuja kindlaks, kas on ilmunud kõik kutsutud isikud. Kui on ilmumata jääjaid, siis kuulab kohus asjaajaja ettekannet, kas on teateid ilmumata jäämise põhjuste üle ja milles need põhjused seiswad.

44. Tunnustajate ilmumata jäämise korral peab kohus iärgmised küsimused ära otsustama: a) kas on tunnustajad ilmumata jäänud sea-

duslikkudel põhjustel (604); b) misfugusel määral tuleb rahatrahwiga karistada tunnistajaid, kes ilma seadusliku põhjuseta ilmumata jäid; d) kas ilmumata jäänud tunnistajate puudumisel akti arutamine võimalik on, või tuleb kohtu istumine edasi lükata ja tunnistajate väljakutsumist korrata, misfugused korraldused paragrahwi 610 järele kohus istumise edasi lükkamise korral tegema peab.

45. Rahatrahwi määramisel ilmumata jäänud tunnistajatele (605, ainult eraisikutele kuni 250 margani) võtab kohus arvesse akti tähtsust, ilmumata jäämise põhjust ja ilmumata jäänu waranduslist seisu, elukutse ja ameti seisukohta. Kohtu määrus selles asjas saadetakse täitmiseks kohaliku miilitsa ülemale.

Kohtu määruse ja miilitsale teadaande vormid on toodud lühas XVI ja XVII.

46. Kui ilmumata jäämise eest trahwitud tunnistaja enese õigeks mõistmisesks tõendusi toob päale asja otsustamist, siis koguneb kohus polgu ülema päewakäsu põhjal kinniseks istumiseks, et otsustada, kas ettepanud tõendused olid tähtsaks sisse antud (606) ja kas need on tarvilikult põhjendatud. Neid küsimusi võib arutada ka lähemal kohtu istumisel, mis aga kinnine peab aleva.

Kohtu määruse ja miilitsale teadaande vormid on toodud lühas XVIII ja XIX.

47. Küsimus akti arutamise üle ilmumata jäänud tunnistajate äraolekul ehk istumise edasi lükkamise üle otsustatakse kohtu poolt selle küsimuse tähtsusele vastava ettevaatusega. Selle juures peab kohus pääasjalikult silmas pidama, kui tarvilikud akti ekstituse otsustamiseks on tunnistajate füüsilised seletused; samuti ei tule tähelepanemata jätta wiivitust akti otsustamises istumise edasi lükkamise läbi.

Suhtiva määrusena maksab, et kohus istumise edasi lükkamiseks määruse teeb: 1) kui suurem jagu tunnistajaid ilmumata on jäänud ja nende näitamist üleüldse aktis ei ole, ehk olemas olevate näitamiste waral ei selgine küllasel määral tähtsad asjaolud, ja 2) kui ka ühe tunnistaja füüsilise näitamine paiskab kohtule tingimata tarvilik olewat, et kahtlust kohtualuse süü või süütause üle lahendada. Teisest küljest teeb kohus määruse akti arutamise üle tunnistajate ilmumata jäämise päale vaatamata, kui aktis leiduvad üsna selged ja kindlad ilmumata jäänud tunnistajate näitamised, ehk kui kohus leiab, et ilmumata jäänud tunnistajate näitamised ei või mõju otse tegemise päale avaldada.

48. Nende samade mõttedega juhneb kohus ka sel juhtumisel, kui akti arutamise ajal küsimus tekitab (644) mõne isiku ülekuulamise tarvilikkuse üle, kes ei ole mitte tunnistajana kohtusse kutsutud.

49. Kui kuriteo läbi kahjusaja ja kodanlise walitsuse ametlikes isikut, selle teadaande põhjal asi algatud, tunnistajatena väljakutsutud ja nende ülekuulamine kohtu poolt tungiwalt tarwilikuks loetakse, siis võib nimetatud isikute mitte ilmumise korral kohtu istumist edasi lükata ja neile uued kutsed saata, wäljaarwatud juhtumisel, mis § 610 tähendatud.

50. Kui istumise edasi lükkamise määrus aset leiab, siis kuulutab kohtu eesistuja sellest järgmisel kujul: „kutsutud tunnistajate akti arutamisele mitteilmumise tõttu määras kohus istumist edasi lükata ja tunnistajate wäljakutsumist uuendada. Kohtu istumine on lõpenud.“ Päale selle käseb eesistuja kohtualust saalist ära wiia, lasseb tunnistajad minema,

teatades, et neile uued kutsed saadetakse ja teeb korralduse reisiraha tasumiseks neile tunnistajatele, kes seda nõuavad. Istumise lõpetamise järele täidab kohus korraldused, mis istumise edasilükkamisest tõusevad ja mis terve kohtu koosseisusse puutuvad ning läheb siis lahku. Uuesti istumisele koguneb kohus polgu ülema päewatäju põhjal eesistuja etteandel. Arutamise edasilükkamist kannab asjaajaja akti raamatusse, ühtlasi aratähendates tunnistajate mitteilmumist, selle tagajärgi, edasilükkamise põhjust ja kohtu poolt tehtud korraldusi (3 ja 4 p. 677).

51. Kui kõik kutsutud tunnistajad kohtusse ilmunud ehk kui kohus määras ilmunuta jäänud tunnistajate puudumisel akti läbi arutada, siis kuulutab eesistuja sellest umbes järgmistes lausetes: „kõikide tunnistajate ilmunisel, ehk pidades mitte ilmunud tunnistajate näitamist akti kohta mitte mõõduandvatelt, määras kohus tunnistajate ülekuulamise asuda.“ Sga tunnistajale pannakse järjekorras küsimused järgmise üle ette: elukutse, nimi, isa- ja perekonnanimi, wanadus, usk, kas ta ei ole sugulane, hõimlane ja kas tal ei ole kohtus käimist ehk muid läbikäimist kohtualusega ehk kuriteost kahjusaajaga.

52. Küsimuste otsustamisel, kas tunnistajaid ülekuulata ja mis suguseid tunnistajaid wande all üle kuulata, juhib kohus §§ 618—623 määrustest.

53. Kohtualuse naese, õiges joones sugulaste ja lihaliiku õe ring wenna poole peab eesistuja küsimusega pöörama: kas nemad soovivad akti põhjal tunnistust anda, või tahawad tarwitada seaduse poolt neile antud õigust tunnistuse andmisest lahti ütelda.

54. Pääle wannutamist ehk pühalikule töotusele alla kirjutamist saadetakse tunnistajad saalist ootamise tupp, kus juures eesistuja neile meelde tuletab, et nad oma wahel arutamisele tulewa akti üle juttu ei tohi wasta. Ühtlasi määrab eesistuja ühe tema käsutada saadatud sõduri järele waatajaks, et tunnistajad seda meelde tuletust täidaksid.

55. Kui kohus leiab, et tõenäoliste seletuste ja kokkumõttete andmise suhtes asjatundjatel tunnistajate ülekuulamise juures tarwilik wiibida on, siis jätab eesistuja niisugused isikud istumise saali kohtuliku arutamise aja lõpuni.

56. Järgmine kohtu tegewus akti arutamisel ja tõenduste järele katsumisel on toodud §§ 630—662 ja seisab 1) tunnistajate ülekuulamises, 2) asjalikkude tõenduste järele waatamises, kui sarnased olemas, 3) wäljakutsumata, mitte ilmunud ja furnud tunnistajate kirjalikkude näitamiste ettelugemises, 4) kirjalikkude tõenduste ettelugemises, mis aktiga seotud, 5) tunnistajate ülekuulamises, kes mitte kohtulikule arutamisele kutsutud ei ole, 6) kohtu korraldusel ülewaatuse, läbikatsumiste, läbiotfimiste ja wäljarõttete toimepanemises, 7) abindude ettemõtmises kohtu poolt, et poolesti kokkuleppele wiia, kui asi algatud kaebtuse teel ja lõpetamine leppimise teel võimalik ja 8) aktis kogutud tõenduste läbiwaatamise järele lõpulikkude seletuste arakuulamises asjaosaliste poolt, samuti kohtualuse arakuulamises, tallele seadus wiimase sõna õiguse annab enne kohtu otsuse tegemist.

57. Pääle ülekuulamist jääwad tunnistajad istumise saali ja wiidwad säält lahkuda enne akti arutamise lõppu ainult eesistuja lubaga. Kui ülekuulatud tunnistaja saalist lahkumise luba saab, kas koha puuduse pärast saalis või istumise wahaja tõttu, siis ei tohi ta mingil juhtumisel ühes tuas ülekuulamata tunnistajatega wiibida. Enne ülekuulatut tunnis-

taja lõpulikku kohtust koju lastumist peab eesistuja kindlaks tegema, kas wahest kohtualusel wõi asjaosalistel asja selgitamise mõttes tarwidust ei ole tunnistajast kinni pidada, et wiimasele akti üle mõnesugusi küsimusi ettepanna (870).

58. Kui tarwidus olemas on kohtualust istumise saalist wälja saata kellegi tunnistaja ülekuulamise ajal ehk kohtualuse poolt tehtawa kära wõi hulbakuse tõttu, siis peab eesistuja kohtualuse istumisele tagasi toomise korral temale kõige üle teatama, mis tema äraolekul kohtus sündis, selleks kaskides asjaajajat ette lugeda istumise protokollis (640).

59. Küsimuste arutamisel: 1) isiku ülekuulamise tarwiduse üle, kes ei ole tunnistajana kohtusse kutsutud, ehk 2) tarwiduse üle toimetada ülewaatusi, läbikatsumisi, läbiotsimisi ja wäljawõtteid (644), juhineb kohus alustest, mis toodud selle juhatuskirja 47 paragrahwis. Istumise edasi lükkamise korral koguneb kohus uuesti mitte muidu, kui polgu ülema sellekohase päewakäsu põhjal. Täiendawate teadete saamise järele algab akti arutamine uuesti sel korral, kui kohtu koosseis muutunud ehk kohus oli nimetatud peatamisel teise akti arutamisele asunud. Wastawal korral wõib akti arutamine sellest tegewusest pääle algada, kus see peatuma jäi; kuid kohtu äranägemise järele wõib, kas akti arutamist uuesti algada ehk uuendada ainult mõningaid tegewusi.

60. Ülewaatuste, läbikatsumiste, läbiotsimiste ja wäljawõttete tegemine antakse kohtu enese kätte neis kohtes, mis sõjawäe ülemuse iseäralise wõimupiirkonnas; läbiotsimised pannakse toime korteri peremehe juuresolekul.

T ä h e n d u s. Lisas XXV ja XXVI on toodud näitlikud wormid: kohtu määrustest uue tunnistaja ülekuulamise, ülewaatuse, läbikatsumise, läbiotsimise ja wäljawõtte üle; 2) aktidest, mis neis tegutsemistes kohtu poolt kofku säetakse ja 3) aktist, mis kohtualuse ja kahjusaja äraleppimise asjus tehtud.

61. Juhtumisel, kui kahklus tõuseb kohtualuse waimlise omaduste normalse seisukorra üle, kutsub kohus arsti, eksperdi ja kui pääle wiimase otsuse andmist kahklus kõrwaldaks, jätkab akti arutamist; wastasel korral teeb kohus määruse akti polgu ülemale ettepanna ühes kaebelusega Sõjawäe Ringkonna kohtusse läbi katsumiseks saata (423, 424, 659, 1358, 1375).

62. Polgu kohus, leides et akt ei allu polgu kohtule, peab täpisealt ära tähendama põhjendused, mis akti alluwust teiselele kohtule selgeks teewad. Sõdurite aktide alluwuse asjus Sõjawäe Ringkonna kohtule, Rahukohtule ja Rahukogule juhineb polgu kohus 221, 2—4 pp. 260, 1261 ja 1262 S. R. S. §§ ja 33 1 ja 2 pp. 34, 200, 221, 205. 2052, 206, 207, 1236 ja 1246 R. Rp. S.

63. Kui ühel hoobil sõdurit süüdistatakse sõjawäelises üleastlises teos ja ühise kaelakohtulise kuriteo toimapanemises ühes erasiituga, siis käib sõduri üle kohtu mõistmine rahukohtu ehk rahukogu alla mõlemis kuritegudes ainult sel juhtumisel, kui erasiituga üheskoos toimepandud kuriteo eest suurem karistus ähwardab, kui sõjawäelise süüteo eest (R. Rp. S. 1271 ja R. Rp. S. 1252). Kui aga seaduse järele raskem karistus sõjawäelse süüteo eest on, siis aunab polgu kohus akti arutamise ühise kaelakohtulise kuriteo suhtes erasiituga rahukohtuniku kätte (1272 ja 1273 S. R. S. ja 1253 ja 1254 R. Rp. S.), määrust tehes akti rahukohtuniku poolt ühes otsusega tagasi saatmise kohta polgu kohtusse, et kohtualuse

üle sõjaväelise süüteo eest kohtu mõista ja karistust määrata selle süüteo koguvõttena karistusega, mis rahukohtu poolt määratud.

64. Polgu kohus ei aruta ülepea asju, kus kuriteo osalistena erisikud osavõtnud, vaid saadab sarnased aktid allumuse järele rahukohtunikule ehk rahukogule (1271).

65. Paragrahv 63 äratähendatud korra järele tuleb polgukohtul käia, kui kaelakohtuline kuritegu sõduri poolt toime pandud enne sõjateenistusse astumist.

66. Kui pääle polgu kohtu määruse tegemist akti polgu kohtule mitte allumuse üle, polgu ülem prokuröri nõusolekul akti polgu kohtule allumaks loeb, siis peab kohus akti arutamisele võtma, allaandes asjaolude seletustele, mis polgu ülem ühes prokuröriiga annud.

Tähendus. Polgu kohtudele kergendusets on toodud lisas polgu kohtudele allumuse tabel (XXVII) ja eeskujulik kohtu määruse vorm akti allumuse muutmise üle (XXVIII).

67. Kõik küsimused, mis seaduse läbi mitte eesistuja vaid terve kohtu koosseisu arutada antud, otustakse hääleteenamusega, mis võib liituda eesistuja ja ühe kohtu liikme häälest hääle vastu; kui aga eesistuja teise kohtuliikme hääle vastu ehk kahest kohtu liikme häälest eesistuja liikmed igakõik isearvamise juurde jäävad, siis annab otsuse eesistuja hääle (667). Isearvamist ei kanta milgil tingimisel istumise protokollile.

68. Kohtuliku arutamise lõpul ja kohtualuse viimase seletuse ärakuulamise järele annab eesistuja üleüldiselt teada, et kohus otsuse tegemisele asub, ja läheb ühes kohtunikudega nõupidamise tupp.

69. Nõupidamisele peavad kohtunikud ligi võtma: 1) akti, mille üle arutamine sündis, 2) istumise protokollile ja 3) kõik tarvilikud seaduse raamatud.

70. Enne otsuse tegemist ei tohi kohtunikudel mingisugust kokkupuutumist olla ei erisikutega ei ka asjaajajaga. Selle korra täitmise järele maksab kohtu eesistuja.

71. Kohtu otsuse tegemisel tuleb siglaselt ja eraposletult toimetada, waba olles kõigist kõrvalistest mõjudest, ükskõik kust poolt need ka välja läheks. Otsus tuleb teha nende andmete waral, mis kohtulikul arutamisel selginenud. Need samad andmed peavad ka karistuse määramise juures mõõduandwad olema, kui kohtualune süüdi leitakse olewat. Üleüldse ei või otsus selles suhtes olla ülearu karm ega liiga pehme.

72. Kohtualuse süü ehk süütause üle otustate kohus oma südame-tunnistuse järele, põhjenedes asjaolude koguvõtte pääle, mis kohtulikul arutamisel avalikus tulnud (665). Selle juures peab kohus tingimata kinni pidama maksimate seaduste täpikäälsest mõistest ja seaduse selgusetuse, täiussetuse ja wastupidisuse korral, mille läbi kohtu all olew tegu karistuse ähwardusel keeldub on, peab kohus oma otsuse põhjendama üleüldise seaduse mõtte pääle (221).

73. Keeldub on kohtu otsuse tegemist seisma jätta seaduse selgusetuse, täiussetuse ja wastupidisuse pärast. Selle määruse rikkumise eest langewad süüdlased karistuse alla kui seadusewastaselt võimu mittetarmitajad.

74. Kui kohtulikul arutamisel ilmsiks tulewad sarnased üleastliku teo tundemärgid, mida päewakäsus kohtu alla andmise üle ära tähendatud ei ole, mille arutamine aga polgu kohtu alla käib, kuid seaduse järele karistus selle kuriteo eest suurem on, kui kuriteo eest, mis päewakäsus tähendatud,

fiis kannab kohus akti ilma otstufe tegemata polgu ülemale ette. Wiimaseft rippub ära, kui tarwis, täiendawat juurdlust toime lasta panna, et pääle selle akti polgu kohtusse anda.

75. Päewakäsus süüdistatava polgu kohtu alla andmise üle peab tähipäält ära tähendatud olema, misugused teod nimelt kuuluvad kohtu arutamise alla, kus juures üleslugeda tulewad kohtualuse tegewused, milles tehtud kuritegu awaldus, mitte aga nende juriidilise terminiga wäljendamine. Akti juures peab tingimata olema päewakäsu äratiri, et kohus ei wäljeneks süüdistamise piiridest ja kohtualusel wõimalus oleks walmistuda kaitsmisele. Polgu kohus wõib läbiarutada ainult süüdistust, mis päewakäsus kohtu alla andmise üle ülesloetud.

76. Sarnase üleastlissete tundemärkide korral, mis päewakäsus kohtu alla andmise üle ette ei ole nähtud, mis polgu kohtule allub ja mille eest karistus ühesugune on selle kuriteoga, mis päewakäsus tähendatud, teeb kohus akti üle otstufe, kus juures uuesti ilmnenud teo läbiwaatamisel ei asu ainult sel korral, kui sellel lähedat sidet ei ole üleastlisse teoga, mis eest kohtualune kohtu alla antud. Sel juhtumisel teatab kohus uuesti ilmnenud kuriteost polgu ülemale. Kui fiis poolgu ülem selle kuriteo eest süüaluse polgu kohtu alla annab, fiis teeb kohus otstufe kuritegude kogumõtte põhjal.

77. Kohus wõib kohtualusele ainult niisugust karistust määrata, mis nuhtluse seaduses wastab toimepandud kuriteole. Selle juures wõib kohus ka neid seaduse paragrahwist tarwitada, mis kohtu alla andmise päewakäsus toodud ei ole, kui ta leiab, et need kohtualuse poolt tehtud kuriteole wastawad.

78. Karistuse määrusel sõjawäelise kuriteo eest wõtab kohus arwesse kuriteo mõju ulatust tistipliini ja sõjawäe teenistuse pääle.

Karistust määrates pöörab kohus tähelepanemist selle pääle, kas sündis kuritegn süüdi wähendawate asjaolude juures. Need asjaolud, mis ühised kõigile kuritegudele, on ülesloetud S. N. S. §§ 76—80 ja N. S. §§ 129, 131, 134, 136 ja 153 ja N. N. S. §§ 13, 14 ja 141. Nende paragrahwide tarwitamise juures maksab järgmine kord: 1) kui karistus kuriteo eest kohtu poolt N. N. S. järele määratakse, fiis tulewad ka asjaolud, mis süüdi selles kuriteos suurendawad ehk wähendawad, sellest seaduse raamatust ja S. N. S. wõtta; 2) kui karistus N. S. järele määratakse, fiis tuleb ka nimetatud asjaolude tarwitamisel N. S. ja S. N. S. raamatute järele käia; 3) sõjawäelistes kuritegudes juhib kohus nii hästi S. N. S. kui ka N. S. määrustest.

79. Polgu kohtul ei ole õigust oma äranägemise järele karistust pehmendada, waid tema wõib ainult sellekohast palwet polgu ülemale awaldada, ära seletades kohtualuse süüdi kergendawaid põhjust (668). Neil juhtumistel aga, kui seaduse järele karistust tingimata wähendada tuleb (S. N. S. §§ 80, 109 ja 168 ja N. S.—§ 136) peab polgu kohus ise karistust wähendama neis piires, mis seaduse poolt ära määratud.

80. Karistuse kõrgendamise korral, kui see tarwitik on ühe wõi teise seaduse paragrahwi põhjal ehk üleüldise määruse põhjal, mis toodud S. N. S. § 78, wõib karistust kohtualusele kõrgendada (näituseks juhtumistel, mis ülesloetud S. N. S. §§ 78, 133 ja 156) ehk peab karistust kõrgendama näit. S. N. S. §§ 115 ja 156). Kohus wõib

karistuse kõrgendamist algada oma äranägemise järele nii kõrgemast kui alamast esialgu walitud astmest, juhinedes wastawatel juhtumistel S. N. S. § 84 määrustest.

81. Karistuse määramisel pöörab kohus tähelepanekut selle pääle, kas mitte seaduses määratud karistust ei tule asendada mõne teise karistusega. Karistuse asenduse juhtumised ja seadlused on toodud S. N. S. raamatu §§ 8, 59, 60 ja nende paragrahvide lisas.

82. Pääle selle pöördub kohtu tähelepanek karistuse määramisel 1) kuriteo kordasaatmisest osawõtmise astme pääle, kui kuriteo kordasaatmine ühifelt mitme isiku läbi sündis, samuti arwesse wõttes, kas ei ole wähest süüdlasi warjamises, teadaantmatuses ehk lastiwuses, kus juures kohus juhib seadlustest, mis toodud N. S. §§ 12 — 15 ja 117, 128 ja S. N. S. §§ 72 — 75; 2) selle pääle, kas ei ole arutatamas aktis kuritegude koguwõttet — kas üksi kaelatohtulisi ehk sõjawäelisi wõi neid ja teisi üheskoos? Sarnase koguwõtte esinemise korral määrab kohus karistuse: esimest sugu inguwõtte juures — N. S. § 125 ja N. N. S. (§ 16 põhjal, teist sugu koguwõtte juures — S. N. S. § 86 põhjal, ja kolmandamat sugu koguwõtte juures — S. N. S. § 87 põhjal. 3) selle pääle, kas ei awaldu aktis põhjused, millede esinemisel kohtualusele kuritegu ei saa süüks panna. Põhjused, mille esinemisel üldist kaelatohtulist kuritegu ei saa kohtualusele süüks panna, on toodud N. S. § 92 pp. 1, 3 — 6.

83. Isiklikust karistamisest rippumata mõistab kohus süüaluse akti läbi tõusnud kohtu kulude maksmisele ja kuriteo läbi kahjusaajale ehk riigile tehtud kahju tasumisele (668).

84. Kohtu kulude wäljarwamine sünnib S. R. S. §§ 703—711 ja 1246 põhjal. Kui kulude wäljaarwamist kohtu otsuses teha ei saa, siis tehakse jarnane wäljaarwamine, pääle tarwilikkude teadete kogumist, eesistuja poolt asjaajaja osawõtmisel ja kantakse polgu ülemale ette korralduse tegemiseks, tunnistajate rahuldamise ja süüdlase käest kulude wäljanõudmise suhtes.

85. Kohtualustelt sõduritelt määratud kohtu kulude sissenõudmine sünnib sõdurite waranduse arwel, mis neil polguis ehk nende kodukohas olemas kuna riigi poolt sõduritele maksetawast palgast kulusid maha wõtta ei tohi. Ei ole sõduritel mingisugust warandust olemas, siis wõetakse kohtu kulud riigi kanda. Kohtu otsuses pead kindlasti tähendatud olema, et kohtualuse sõduri kohta kulud tema warandusest nõutakse ja, kui warandust ei ole, siis wõetakse kulud riigi laeka arwele (708, 709).

Rodukohas leiduma sõduri warandusest kohtukulude sissenõudmise korral teatab polgu ülem tarwiliku korralduse tegemiseks kohalikule miilitfa ülemale.

86. Wäljawõtena ülbifest seadlusest kohtu kulude riigi laeka arwele wõtmisel wõib kohus kohtu kulust sissenõuda eraisiku käest järgmise kolme tingimise esinemisel: 1) kui akti arutamise sündis kuriteost kahjusaaja eraisiku kaebtuse põhjal ja isik akti arutamiseft era süüdistajana osa wõttis, 2) kui kahjusaaja isiku poolt tõstetud süüdistus täielikult kohtu poolt ümber lükatud ja kohtualune õigeks mõistetud ja 3) kui selgineb, et kahjusaajal mingisugust põhjust akti algatamiseks ei olnud ehk tema süüdistust toetas wäljamõeldud tõendustega ja sündmuse asjaolude sibiliku moonutamisega.

87. Määrust kuriteo läbi tehtud kahju taastamiseks ei tee kohus mitte iga akti üle, kus kahjusaja olemas, vaid üksnes neis aktides, kus kahjusaja kodanlike nõudjana esineb, s. o. kui tema õigel ajal, kas kaebuse läbi ehk akti ettemalmistaval toimetustel suusõnal ise kahjutasu nõudis, kohtu istumisele ilmus ja kohtu ees tõeks tegi, et tema tõepoolest kuriteo läbi kahju kandis. Kui kahjusaja, tõeks tehes saadud kahju, ei näita, kui palju ta kuriteo läbi kahju saanud, siis võimaldab kohus temale tasu nõudmist kodanlike kohtu läbi, lugebed kohtu otsuses kahjusaja järele taastumise õigust (669).

88. Süüaluse maksuõuetuse korral määrab kohus S. N. S. § 60 pp. 1 ja 2 põhjal seaduse poolt kuri- ja süütegude korral isikliku karistuse näol pääle pandava rahaträhvi (näit. 29, 30, 31, ja teised paragr. R. N. S.) asendusena liht aresti.

89. Pääle otsustamist süü- ja karistuse üle kantakse lühikesesse otsusesse weel järgmised kohtu poolt tehtud määrused: 1) kohtu kulude üle 2) asjalikkude tõenduste üle, 3) kahjutasu nõudmise ja kuriteo läbi saadud asjade üle ja 4) polgu ülema ees palwe avaldamise üle karistuse pehendamise asjus.

Lühite otsus kirjutatakse eesistuja ja liikmete poolt alla.

Lühikese otsuse vormid on toodud kirj. XXV.

90. Pääle lühikese otsuse tegemist tuleb kohus istumise saali tagasi, ehk kui nõupidamine kohtusaalis sündis, siis lastakse saali sisse kohtunikkude nõupidamise ajaks välja saadetud kohtualune ja teised isikud. Pääle selle loeb eesistuja lühikese otsuse ette ja seletab kohtualusele, et temal õigus on polgu ülemale kirjalikult ehk suusõnal otsuse vastu kaebust tõsta, kui tema tehtud otsuse mitteõiglase leiab olevat (673). Suu sõnalised kaebused kantakse kohtu istumise protokollis kirjutatakse kohtualuse poolt alla; kirjalikud kaebused kantakse kohtu eesistujale ette ja lisatakse tema poolt akti juurde. Sarividuse korral annab kohus kaebuse üle oma seletused.

91. Pääle otsuse ettelugemist lõpetab eesistuja kohtu istumise ja annab kohtu liikmetele teada, mis päeval ja tunnil nad kohtu ruumidesse peavad tulema, et otsusele lõpulist kujul alla kirjutada (675).

92. Kuulutatud lühike kohtu otsus peab lõpulist kujul valmis tehtud olema mitte hiljem kui kolme päeva jooksul. Suhtumistel aga, mis S. N. S. § 191 ettenähtud, tuleb otsus weel selsamal või mitte hiljem kui järgmisel päeval valmis kirjutada.

Lõpulist kohtu otsus peab sisaldama: 1) aastat, kuud ja päeva, milal otsus tehtud; 2) kohtualuse ja teiste osjaosaliste elututset, nime, isa- ja perekonna nimi; 3) lühikest teadet süüdistuse üle, mis pärast süüalune kohtu alla antud, samuti teateid, mis kohtualuse üle olemas; asjaolusi, mis kohtul olid kohtualuse süüdi või süütaks mõistmise aluseks. Selle juures võib ainult neid asjaolusi tuua, mis kohtulikul arutamisel läbi waadatud, näit.: tunnistajate näitamised ja dokumendid, mis kohtulikul arutamisel kuulnud ehk ette loetud jne. Toodud asjaolude ja kohtu armamise põhjal, mis tõenduste hindamise puutub, tehakse järeldus, kust kohtualuse süü ehk süütaus selgub; 4) otsuse olu kohtualuse süü ehk süütause, karistuse ja teiste kuriteo tagajärgede üle ühes seaduste täendamise, mis põhjal otsus tehtud, ja 5) kohtu kulude summat, mis süüdistetel maksta tuleb.

Pääle selle kantakse otsusesse kõik teised kohtu määrused, mis lühikeses kohtu otsuses olemas.

Otsuse lõpulikul kujul kirjutavad alla eesistuja ja liikmed ja otsuse õiglust kindlustab oma allkirjaga asjaajaja.

Lõpulik otsuse vorm on toodud lühas XXVI.

93. Otsus lõpulikul kujul kantakse pääle allakirjutamist ühes aktiga ja kaebustkirjaga, kui sarnane kohtualuse poolt sisse antud, ajawiitmata ja mitte hiljem järgmist päewa polgu ülemale kinnitamiseks ette.

Polgu kohus on seaduse läbi kohustatud tähele panema mõnes jaos ettetulevaid korratusi ja wigu, mis kohtulikult arutamisel awaldunud. Neist korratustest ja wigadest tuleb ettekanne ühes kohtu otsusega polgu ülemale hääksarvamiseks ettepanna.

V. Kohtu eesistuja iseäralised kohused pääle aktide otsustamist polgu kohtus (683—692).

94. Polgu kohtu eesistuja iseäralised kohused käiwad aktide kohta, kus kodanline nõudja esineb.

Eesistuja määrab, pääle akti tagasi tulemist polgu ülema käest, tähtsaja, millal kodanline nõudja kohtusse peab tulema, ja saadab selleks wii-masele kutse.

Nõudja ehk selle usaldusmehe ilmumisel loeb eesistuja temale otsuse ette; samuti loetakse ette polgu ülema arwamine, kui sarnane olemas on. Kui otsus on tehtud akti üle, kus taaju nõudmine üle 300 marga ei ulata ja kui see otsus polgu ülema poolt kinnitatakse on, siis paneb eesistuja otsuse weel selfamal päewal polgu ülemale korraldamiseks ette.

95. Otsuse ja arwamise kuulutamise üle wõetakse kodanlise nõudja käest allkiri, kuulutamise päewa ja tunniaja tähendamisega.

96. Polgu kohtu otsuse wastu wõib kaebust ja polgu ülema arwamise wastu seletusi tõsta ühe õõ päewa jooksul pääle otsuse kuulutamist. Selle tähtsaja täitmise järele asjaosaliste poolt walwab eesistuja.

97. Kui keegi nimetatud tähtsaja möõda on lastnud minna ehk kui kodanline nõudja wõi selle usaldusmees kutse pääle ei ole kohtusse ilmunud, siis kannab eesistuja otsuse ajawiitmata polgu ülemale korraldamiseks ette; kui aga kaebus ehk seletus õigel ajal on sisse antud, siis kannab eesistuja akti ühes otsusega ja kaebusega selle otsuse wastu Sõjawäe Ringkonna kohtusse, ühtlasi sellest teatades polgu ülemale.

VI. Polgu kohtu asjaajaja kohused.

98. Asjaajaja kohused on osalt toodud 4, 13, 15, 31, 33, 39, 50 ja 84 käes olewa juhatuskirja paragrahwides.

Üleüldse toimetab aga asjaajaja eesistuja juhatusel kõike kohtu kirjawahetust ja kindlustab kõik paberid, mida kohtu poolt eesistuja ehk polgu ülema allkirjaga saadetakse.

99. Asjaajaja päätokohus seisab kohtulikult arutamisel iga akti arutamise üle protokoll kirjutamises. See protokoll on ainuke dokument, kus,

pääle seaduse poolt ettenähtud väljwõttete (592, 610, 672, 644, 653, 659, 662 ja 663) koondub kõik kohtulik asjaajamine ja kõik teated, mis akti kohtulikul arutamisel saadud. Sellepärast on see protokol pääaluseks otsuse tegemisel ja polgu ülemale samuti aluseks otsuse järelkatsumisel ja kinnitamisel.

100. Iga akti kohta weetawas protokollis tähendatakse lühidalt:

1) akti algus, kohtunikkude koosseisu, kohtualuse ja teiste asjaosaliste nimed, isa- ja perekonna nimed ja süüdistus;

2) kohtu istumise kinniseks kuulutamise juhtumised;

3) tunnistajate wäljakutsumine, nende mitteilmumine ja selle järel-
dufed,

4) akti arutamise edasi lükkamine;

5) tunnistajate, asjatundjate ja tõlkide wannutamine ja nende eemaldamine wannutamisest ja ülekuulamisest;

6) kohtualuse ja tunnistajate näitamiste siisu, samuti asjatundjate seletused ja kohtualuse kui ka teiste asjaosaliste teadaanded ja wastuseletused;

7) kohtu määrus uue tunnistajate ülekuulamise, ülewaatuuste, läbi-
katsumiste, läbiotsumiste ja wäijawõttete tegemise ja dokumentide aruta-
mise üle;

8) trahwimääramine istumise ajal korra rikkumise eest;

9) kuriteo läbi lahjusaajale ja kohtualusele lepeettepaneku tegemine ja tingimised, mis alustel see sündinud;

10) põhjendused akti polgu kohtule mitte alluwuse üle polgu ülemale
uuesti ettekandmise korral;

11) kohtu otsuse kuulutamise aeg ja

12) kohtualuse poolt teadaantud kaebused.

Istumise protokollile kirjutab alla eesistuja ja protokollid kinnlustab
asjaajaja.

Protokolli worm on toodud lisas — XXVII.

101. Asjaajaja waltwab selle järele, et lõpulikkude otsuste kottusead-
miseks aktisse oleksid õmmeldud siisutorrad, aktid numerdatud, läbinõwritud.
Niisugusel kujul kantakse aktid ühes otsustega polgu ülemale ette. Pääle
otsuste täitmist hoitakse aktid polgu kantseleis alal.

Ühes otsustega akti polgu ülemale ettepanemise worm, paberite siisu-
korra ja aktide tähestikulise nimekirja wormid on toodud lisas — XXVIII

— XXX.

Lisa

juhatuskirja paragrahvide juurde.

30 mitmesugust paberite ja protokollide vormi.

Kolmandikvaasta aruandeleht

aktide käigu üle polgu kohta.

№	Aktide nimetus.	Akti algus, f. o. millal kirjeldatud kaebus, teadaanne jne.	Millal akt kohtusse tulnud.	Millal oli kohtus istumine.	Millal otsus kuulatud ja kinnitamiseks ette kantud.	Millal otsus kinnitatud ehk millal akt § 9. antud.	Kinnitatud otsuse olnu.
1.	2. polgu föduri Suhan Siimoni üle, keda warguses süüdistatakse.	1 jaan, 1919.	10. 2. 19.	14. 2. 19.	Kuulutatud 14. 3. ja ette kantud 16. 3. 1919.	Kinnitatud 17. 3. 1919.	Lihwarguses süüdi leitud oleswat ja 2 kuuks türmi mõistetud. (R. N. S. § 169)

S ä h e n d u s. Esimesest kolmandikuist jäi järele 00 akti, tuli teisese 00 akti, otsustatud 00 akti, jäi III kolmandikuist 00 akti.

Polgu Ülem:

Polgu kohtu asjaajaja:

Lifa III § 14 juurde.

2 polgu Ülema
Päevakäsk № 15.Jüri kuu 1 päeval 1919 aastal
§ 3.

Toime pandud juurdluse põhjal, mis mulle 24. Jaanuari kuu päeval II roodu Ülema leitnant NN poolt ette kantud, süüdistatakse 2 roodu sõdurit Mart Rubu selles: 1) et tema kroonu post väljaantud sineli maha müüs (1 jagu 162 § S. N. S.) ja 2) et tema 20. Jaanuarikuul päeval, saades käsu roodu noorema ohvitseri poolt roodu weltveebli juurde ilmuda, seda käsku ei täitnud (S. N. S. § 104). Sellepärast ja S. Rp. S. §§ 252 p. 1 ja 562 põhjal annan sõduri Mart Rubu polgu kohtu alla. Selle juures kirjutan ette, S. Rp. S. § 319 põhjal, kohtualust Mart Rubu polgu peavahtis aresti all pidada (ehk lähema ülema palve alla anda).

Polgu Ülem (austa ja perekonna nimi).

Lifa IV § 23 juurde.

Nimekirja

isikute üle, keda Mart Rubu akti arutamiseks kohtu istumisele tuleb kutsuda.

Järjekorra №	Elukutse, päris-, isa- ja perekonnanimi.	Tähendusel.
Tunnistajad:		
1.	alamohvitser Johan Kivi	
2.	kapral Peeter Savi	
3.	eraiht Jaan Kuiv	
4.	" Hans Parts	Rahjusaaja.

Kohtu eesistuja (austa ja perekonnanimi).

3. Jürikuul päeval 1919 a., kohtu alla andmise päevakäsu ette lugemise ja selle nimekirja ette näitamise järele kohtualusele Sõdur Rubule, küsis eesistuja viimase käest: kas tema ei soovi pääle nimekirja ülesvõetud isikute kedagi kohtusse kutsuda ja nimelt mis sugusse asjaolude põhjal? Selle pääle vastas kohtualune Rubu, et tema palub tunnistajana kohtusse kutsuda II roodu sõdurit Mart Sõlme, kes teadma peab, et tema sineliit maha müüdnud ei ole.

Kohtu eesistuja leidis sõduri Rubu palve täitmise rahuldamise väärtilise olevat.

(Kohtualuse allkiri)

Kohtueesistuja (allkiri)

eht:

3 Jürikuu p. 1919 a. kohtu alla andmise päewakäsu ettelugemise ja selle nimekirja ettenäitamise järele wastas kohtualune sõdur Rubu eitawalt eesistuja küsimuse pääle: kas tema ei soowi pääle nimekirjas üles mõdetud isikute kedagi kohtusse kutsuda ja nimelt misfuguste asjaolude põhjal?

(Kohtualuse allkiri)

Kohtu eesistuja (allkiri)

Lisa V § 23 juurde.

1 Lehetuu p. 1919 a. polgu kohtu eesistuja, kapten N. S. Rp. S. § 576 põhjal, wälja kutsudes kohtualust Peeter Warest kohtu ruumidesse, luges temale ette päewakäsu kohtu alla andmise üle ja kohtusse kutsutawate tunnistajate nimekirja ta küsis, kas tema ei soowi pääle nimekirja ülesmõdetud isikute kedagi kohtusse kutsuda ja nimelt misfuguste asjaolude põhjal? Selle peale järgnes kohtualuse poolt eitaw wastus.

(Kohtualuse allkiri)

Kohtu eesistuja (allkiri)

Lisa VI § 25 juurde.

K ü s i m u s e d.

III polgu sõdurile Johan Raewule, kes tunnistajana üle kuulata tuleb II polgu sõduri Jaak Sibula asjus, keda süüdistatakse raha warguses sõduri Lehe lastist.

K ü s i m u s e d.	Wastused.
1. Nimi, isanimi, perekonnanimi, teenistuse-ehk elukoht, usk, wanadus.	
2. Kas ei ole kohtualusega suguluses, hõimluses ja kas ei käi Sibulaga ehk lahju-saajaga kohtu?	
3. Järgnewad küsimused asjaolud üle.	
Wõimane küsimus: Kas ei ole tunnistajal midagi käesolewa asja üle teada?	

Kohtu eesistuja (allkiri)

11
 Jalawäe polst
 3 Paastutuu p. 1919 a.
 № 100.

Lisa VII § 25 juurde.

III jalawäe polgu Ülemale.

Palun Teie korraldust, et ajawiitmata üle kuulataks juurde lisatud küsimuste järele Teie alla usaldatud polgu sõdur Suhan Raew kui tunnistaja minu poolt polgu kohtu alla antud sõduri Sibula asjus. Raewult saadud näitamised tulewad minule saata.

Polgu Ülem (allkiri)

Polgu kohtu asjaajaja (allkiri)

Lisa VIII § 26 juurde.

Nimekiri

neist raudteelastest, kes tulewad tunnistust andma ja kohtusse ülemuse läbi kutsuda:

1. Saama ülemad,
2. nende abid,
3. telegrahwistid,
4. rongide kottuseadjad,
5. rööpaseadjad,
6. weskterid,
7. tee järelwaatajad,
8. silla järelwaatajad,
9. tee meistrid,
10. tee wahid,
11. depoo ülemad,
12. nende abid,
13. weduri juhid,
14. nende abid,
15. jaama weewärgi masinistid,
16. ahjukütjad,
17. määrjad,
18. konduktorid,
19. mehnikud ja telegrahwi rewidendid,
20. rongide kottuseadjate abid ja wagunite ketitajad,
21. wanemad raudtee töölised.

Rõik üles loetud isikud seisawad Raudtee Ülemate all, mispäraast neid tunnistust andma ja kohtusse Raudtee Ülemate läbi tuleb kutsuda.

11
 Jalawäe polgu Kojus
 5 Sehetuu p. 1919 a.
 №.....

Lisa IX § 26 juurde.

Wõru linna Miilitse Ülemale.

Siin juures saates kutseid kahes eksemplaris, palun korraldust, et need kätte antaks kodanikubele Jaan Rui-

wale ja Hans Partfle, kes 15 Jürituu päewaks polgu kohtusse kutsutakse kui tunnistajad sõduri Mart Rubu asjus.

Rutse teised eksemplarid tulewad nimetatud isikute allkirjadega istumise päewaks kohtusse saata. Samuti palun teatada päälkirjaga selsamal paberil selle üle, kui suur wähe werstades on Wõru ja Wasteliina wahel.

Rohu eesistuja (allkiri)

Uksjaajaja (allkiri)

Eisa X § 26 juurde.

Rutse.

Rodanikule Jaan Ruiwale, kes elab Wõrus, Riia uulitsas № 10.

Il jalawäe polgu kohus kutsub Teid 15 Jürituu p. kell 10 hommikul kohtu istumisele tunnistust andma Il polgu sõduri Mart Rubu süüdistuse asjas. Rohu istumist peetakse Wasteliina wallamajas.

Seaduses on määratud; ilma seaduslikkude põhjusteta ilmutata jäänud tunnistajad, asjatundjad ja ümberpanejad eraisikud langewad kohtu määruse põhjal rahatrahwi alla kuni 250 margani.

Tunnistajatele, asjatundjatele ja ümberpanejatele loetakse seaduslikkudeks mitteilmumise põhjusteks:

- 1) wabaduse kaotamine;
- 2) lähikäigu wõimaluste kattenemine taudi, waenlase pealetungimise, sõgede ülewoolamise ja teiste selle sarnaste ülesaamata talistuste ajal;
- 3) äkiline waranduse kaotamine õnnetu juhtumise läbi;
- 4) haigus, mis wõimataks teeb kodust lahkuda;
- 5) wanemate, mehe, naese ehk laste surm ehk nende elukardetaw haigus;
- 6) kutse mittesaamise ehk hiljaks jäämine (604 ja 605).

Rohu eesistuja (allkiri)

Eisa XII § 30 juurde.

Il Jalawäe polgu
Rohus

5 Jürituu päewal 1919 a.
№ 105.

Walga linna kodanikule

(nimi, isa- ja perekonnanimi)

Ujutise Walitsuse Romisjaarile (perekonnanimi)

Il jalawäe polgu reamehe (nimi ja perekonnanimi) akt, kes on antud Teile ^{kaebtuse} _{teadaande} põhjal Paastukuu päewast s. a. polgu kohtu alla, tuleb polgu kohtus arutamisele 15 Jürituu päewal kell 10 hommiku.

Seadused. S. Rp. S. § 597. Päewa ja tunni üle, millal akt arutamisele tuleb, antakse teada kuriteost

kahjusaajale, kui akt tema kaebtuse põhjal algatud ja kodanlike afutuste ametlikele isikutele, kui akti algatus nende teadaande põhjal sündinud.

580. Eelmises paragrahvis nimetatud isikud võivad akti seletamisest osa võtta isiklikult ehk oma usaldustemeeste läbi.

E ä h e n d u s. Usaldustemeeste kohta määravad määrused, mis toodud Koh Rp. S. §§ 44 — 50 (Sead. R. XVI f.).

591. Tunnistajad, asjatundjad ja limberpanejad kutsutakse kohtusse eesistuja korraldusel, kuid era ja ametlike isikud võivad oma tunnistajaid ise kutsuda ehk ligi tuua.

608. Kui kohtusse ei ilmu kahjusaaja, kelle kaebtuse põhjal akt algatud ehk ametlike isikud, kelle teadaande põhjal akt kohtusse tulnud ehk nende usaldustehed, siis ei taakista see asjaolu akti arutamist mitte, kuid selle juures langeb polgu kohtus välja kodanlike nõudmise arutamine.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Usajaajaja (allkiri)

Lisa XIII § 34 juurde

1919 aastal 15 Jürikuu päeval II jalaväe polgu kohus, kelle koosseisus polgu ülemal poolt oma roodu veltveebeli haavamise pärast (1 jaagu 101 ja 103 §§ S. R. S.) kohtu alla antud sõduri Mats Peedi asjus eesistuja (NN) ehk kohtuliikme (NN) teadaannet, et tema tarvilikuks loeb kõrvaldada kohtuliku akti arutamiseft, sest et kohtualune Mats Peet tema lell on. Kohtu järellatsumisel tõendus teadaanne ja S. Rp. S. § 771 p. 1 põhjal makses see asjaolu seadusliku põhjusena kohtuniku kõrvaldamiseks. Polgu kohus, kelle koosseisus olid eesistuja (NN) ja liikmed (NN NN), määras sellepärast wabastada eesistuja (NN) ehk kohtu liiget (NN) kohtuniku kohuseft Mats Peedi akti arutamise ajal ja seda määruseft polgu ülemale ette kanda kinnitamiseks ja teise ohwitseri nimetamiseks N ajemele kohtu koosseisu.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Kohtu liige

ehk

Kohtu liikmed (allkirjad)

Lisa XIV § 37 juurde.

A. Kohtualune (elukutse, nimi ja perekonnanimi) Seid süüdistatakse jelles, et Teie 10 Jürikuu päeval kell 7 õhtu hooletult tunnimehe kohuseft täitsite ja seina nõjal suituma olite jäänud. Kas tunnistate ennast selleg süüdlaseks?

B. Kui ühel hoobil kaks süüdistust on tõstetud, siis pannakse kohtu-
alusele kaks küsimust ette:

1) Kohtualune (elukutsse, nimi ja perekonnanimi) Teid süüdistatakse
selles, et Teie 8 Sürikuu päeval ühes teistega välja readvusele ei ilmu-
nud, vaib kasarmu ruumidesse jäite. Kas tunnistate ennast selles süüd-
laseks?

2) Teid süüdistatakse veel selles, et Teie kasarmus sel ajal, kui
teised õyusel olid, sõduri Raemu kasti lahsti murdsite ja sealt ühe kate-
rätiku ja kaks lina jalaja ära võtsite. Kas tunnistate ennast selles süüd-
laseks?

II jalaväe polgu kohus.
16 Sürikuu päeval 1919 a.
№ 115.

Lisa XV § 40 juurde. -

II jalaväe polgu Ülemale.
Raport.

Teie alla usaldatud polgu kohus omal istumisel
täna sel päeval, läbi waadates reamehe Mart Rubu
akti, määras selles asjas kohtusse kutsutud tunnistajale
Saar Kuitwale välja anda päewa raha ja teekulufi
summa 23 marka järgmise minu poolt tehtud arwe põh-
jal: sõidu pääle Võrust Petserisse ja tagasi 60
wersta eest, 30 penni wersta päält, summa 18 marka
ja päewaraha kahe päewa eest 5 marka, mis kokku 23
marka välja teeb. Seda teada andes, palun Teie korral-
dust, et kodanikule Kuitwale nimetatud summa välja
makssta.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Uskaajaja (allkiri)

L ä h e n d u s. 705. Tasu tunnistajatele määra-
takse ainult sel juhtumisel, kui nad kohtu asukohast üle
15 wersta kaugel elavad. Sel juhtumisel saavad nemad
teeraha 30 penni wersta päält ja päewaraha 2 marka
50 penni iga kodust ära oleku väewa eest. Raudteed
mööda kohtusse kutsutavad saavad 2 marka 50 penni
päewa raha päewas ja raudtee pileti linna III klassis
edasitagasi, elukohast kohtu asukohani arvates.

Lisa XVI § 45 juurde.

15. Sürikuu päewaks kohtu istumisele kutsutud tunnistajatest ei
olnud ilmunud tunnistaja Hans Parts. Urakuulates askaajaja ettekannet,
et Parts kutsule alla ei ole kirjutanud ja tema kohtusse ilmumata jää-
mise põhjusi teada ei ole, ja tähelepannes, et tunnistaja mitteilmumine
seaduse wastane on, ja tema näitamised akti üle mitte olulised ei ole,
määras kohus: akti selle tunnistaja äraolekul arutada ja S. Rp. S. § 605
põhjal tunnistajat Partsi 25 margaga trahwida.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Kohtu liikmed (allkirjad)

Lifa XVII § 45 juurde.

II
 Jalawäe polgu Kohus
 1 Jürituu p. 1919 a.
 №.....

Wõru maakonna Miilitša Ülemale.

Palun kuulutada Wõru maakonna Peri walla kodanikule, Jaak Liivale, et temale polgu kohtu määrusega 26 Paastukuu päewast S. Rp. S. § 605 põhjal 20 marka trahwi on määratud selle eest tema, Liiv, 26 Paastukuu p. kohtusse ei ilmunud, kuhu ta oli kutsutud tunnistajana reamehe Kuitwa asjus.

Rui Liiv kahe nädali jooksul, pääle selle otsuse kuulutamist temale, seaduslikka põhjendusi ilnumata jäämise üle ette ei too, siis tuleb S. Rp. S. § 606 põhjal see trahwiraha Liivalt sisse nõuda ja miilitša poolt kohalikusse renteisisse riigirentei sissetulekude arwele ära anda, kviitung raha andmise üle aga kohtusse saata.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Asjaajaja (allkiri)

Lifa XVIII § 46 juurde.

10 Jürituu p. 1919 aastal, II jalawäe polgu kohus järgmises koosseisus eesistuja NN liikmed NN NN ja asjaajaja NN osawõtmisel waatas läbi: 1) Peri walla kodaniku Liiva palwekirja trahwi maha jätmise üle, mis temale kohtu poolt oli määratud 26 Paastukuu p. reamehe Kuitwa asjus tunnistajana kohtusse mitte ilumise eest, 2) arsti tunnistuse haiguse üle, mispärast ta 26 Paastukuu päewal kohtusse ei saanud tulla ja määras: tunnistaja Liivi kohtusse mitte ilumise põhjust S. Rp. S. § 604 põhjal seaduslikuks tunnistada ja tema pääle pandud trahwi 20 marga suuruses S. Rp. S. § 606 põhjal ära jätta, millest tunnistajale teatada wastawa walla walitsuse läbi.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Kohtu liikmed (allkirjad)

Asjaajaja (allkiri)

II jalawäe polgu Kohus
 1 Jürituu p. 1919 a.
 №.....

Lifa XIX § 46 juurde.

Wõru miilitša Ülemale.

II jalawäe polgu kohus, läbi arutades kodaniku Liiva palwekirja 28 Paastukuu päewast ja arsti tunnistust haiguse üle mis temale kohtusse ilumise wõimataks tegi, määras kodaniku Liiva 26 Paastukuu päewal kohtusse ilnumata jäämise põhjust seaduslikuks tunnistada ja temale määratud trahwi 20 m. suuruses maha jätta, millest miilitša ülemat teatada palun kodanik Liivale.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Asjaajaja (allkiri)

Eisa XX § 56 juurde.

Allkiri.

Mina allakirjutaja, annan käesoleva allkirja selles, et tarviduse korral valmis olen wande all kinnitama polgu kohtus antud näitamisi reamehe Suhan Kuita asjus. 15 Paastukuu päewal 1919 a.

(allkiri)

Allkirja wõttis kohtu eesistuja (allkiri)

Tõutus.

Mina tõotan selles asjus täit tõtt näidata ja ei salga midagi ära, mis mul teada on, meelespidades, et mina sellest kõigest wastutust pean andma kui riigikodanik ja ühiskonna liige seaduse ja oma südametunnistuse ees.

15 Paastukuu päewal 1919 aastal.

(allkiri)

Allkirja wõttis kohtu eesistuja (allkiri)

Eisa XXI § 60 juurde.

Kohtu määruse worm kahjusaja, reamehe Nurme, ülekuulamise ja löögi jälgede ülewaatuse ning läbikatsumise üle, mis kohtualuse, reamehe Rõpu poolt tehtud.

Tunnistajate näitamistest selgub, et 8 Paastukuu päewal kohtualune Rõpp jagas kepiga tugewaid hoopisi Nurmele, kellel selle tõttu ninast weri hakkas tulema ja kes maha kukkus ning põranda peal mõni aeg lamas, kuni ta polgu laatsareti wiidi, ja, tähelepanes: 1) et Nurm juurdlusel ei ole ülekuulatud, misjuguses seisutorrast ta pääle Rõpu poolt saadud löökide oli; 2) et tema haiguse pärast ei ole kohtuse toodud ja 3) et aktis ei ole arstilist tunnistust Nurme läbikatsumise asjus, — määras kohus S. Rp. S. §§ 644, 645, 650 658 põhjal: et lõpult selgusele jõuda Nurmele Rõpu poolt antud peksu omadustes ja käes olema akti polgu kohtule alluuses, misjugune akt juhtumisel, kui löögid rasked on (N. S. 1533), Sõlawäe Ringkonna Kohtule wõib alluda, 1) Nurmele antud löögi jälgede ülewaatust ja läbikatsumist toimetada waneme arsti Mõttuse ja terve kohtu koosseisu osawõtmisel Nurme olemise kohas, s. o. polgu laatsaretis; 2) ühel hoobil Nurme ülekuulata; 3) et nimetatud tegewust kohtul wõimalik on täna weel ära toimetada, siis akti arutamist mitte edasi lükata, waid mainitud tegewuste toimetamise ajaks seisma panna ja toimetamise lõpetamise järele akti arutamist jätkata ja 4) wõimaldada kohtu eesistujal sellest määrusest suusõnal teadaanda polgu Ülemale korralduse tegemiseks § 645 põhjal.

Selle määruse kuulutamise järele teadustas kohtualune reamees Rõpp, et tema palub reameest Nurme ülekuulata ilma wandeta; kohus juhinedes § 621 p. 2-ft, määras: reameest Nurme mitte mannutada.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Kohtu eesistuja (allkiri)

Akt.

1919 a. 10. Jürituu päewal II Jalawäe polgu kohus järgmises koosfeisus: eesistuja NN ja liikmed NN NN asjaajaja NN ofawõtmisel, oma määruse põhjal 10. Jürituu päewast s. a., II roodu reamehe Hans Jürmanni asjus, keda süüdistatakse reamehele Jüri Taraskile löökide andmise eest, polgu laatsareti tülles, pani sääl toime ülewaatuse ja läbitatsumise Jürmannile antud löögi jälgede üle, misfuguste toimetamise juures oliwad: laatsareti juhataja leitnant NN, asjadundjana kutsutud polgu wanem arst NN ja kohtualune Tarast (kes oma palwe pääle eesistuja poolt ülewaatuse juures wiibimiseks luba sai). Jürmanni ülewaatusel ja läbitatsumisel selgus, et temal otsa ees ja selja pääl wäikesed 10 pennilise raha suurused kollakas-tumedad täpid on; muid märkisi Jürmanni teha pääl näha ei ole. Jürmann kaebas, et tema tunueb wähetewahel pää-keerlemist ja kahinat kõrwus. Arst seletas, et tumedad täpid werekogumise jäljed on, mis saadud löökide tõttu sündinud: pääkeerlemine ja kahin kõrwades tuleb aga rohu tarwitamisest. Pääle selle on Jürmannil influentisa. Arsti NN arwates on löögi jäljed Jürmannil mõni päew tagasi saadud ja oma amaduste poolest tulewad tergete hulka lugeda, kuna nad mingisuguseid halbu järeldusi Jürmanni terwise pääle ei ole awaldanud. Rahjusaaja Jürmann seletas, et temal Tarastiga on 8. Jürituu päewal purjus olemus tüli olnud tema sineli pärast, mida Tarast on tahtnud omawoliga enesele selga ajada, et linna minna. Selle tüli ajal on Tarast wälja jooksnud ja säält teibaga tagasi tulnud, millega temale pähe ja selga hoopisi jagama hakanud. Tema, Jürmann, on selle pääle põrandale kukkunud, kuna tal ninast weri tulema hakanud. Rui teda laatsareti wiidud, siis on ta walu seljas ja pääs tundnud. Kohtualune Tarast selle seletuse wastu ei waieknud.

Allkirjad: reamees Tarast
reamees Jürmann
laatsareti juhataja leitnant NN
wanem polgu arst NN

Kohtu eesistuja (allkiri)
Liikmed (allkirjad)
Asjaajaja (allkiri)

Lisa XXII § 60 juurde.

Akt.

1919 aastal 10 Jürituu päewal, II jalawäe polgu kohus järgmises koosfeisus: eesistuja NN, liikmed NN NN, asjaajaja NN ofawõtmisel, lõpetades akti läbiwaatamist (afudes akti läbi waatamisele) sama polgu II roodu reamehe Peeter Treumanni üle, keda muu seas süüdistatakse Tallinna kodaniku Peeter Laurile wastu nägu löömisel ja wiimase westi lõhki rebimises, pani lahjusaajale ja kohtualusele ette asja kokkuleppe teel lõpetada. Kodanik Laur seletas, et tema on walmis leppima, kui kohtualune katki rebitud weesti eest temale 20 marka maksab. Kohtualune Treumann oli ettepanekuga nõus ja wäljendas walmisolekut nõutut 20

marka esimesel võimalusel ära maksta — kas teenitud rahast ehk sellest, mis kodust saadetakse. Kodanik Laur oli selle tingimisega peri. Selle päale kuulutati neile, et käes olev akt, kui kokkulepe teel lõpetatud, edaspidises toimetamises ärälõpetatakse, mille üle on kokkusaetud käes olev akt S. Rp. S. § 662 põhjal;

Allkirjad: Kokkulepe lõpetamise nõus olijad ja eesistuja ja kohtu liikmed.

Eisa XXIV § 60 juurde.

1919 aastal Jürituu 5 päeval II jalaväe polgu kohus järgmises koosseisus: eesistuja NN ja liikmed NN NN, asjaajaja NN osavõtmisel, asudes 2 roodu reamehe Lauri akti arutamisele ja ärakuulates tunnistajate alamohvitseri Hansoni ja reamehe Teeni näitamist, kes seletasivad, et Laur esiti jämedal kombel sõimas alamohvitseri Walki, siis kahmas viimase kuue hõlmast kinni ja tahtis teda lüüa, hoidus aga lõõmimisest reamehe Teeni wahel segamise tõttu, leidis, et kohtualune Laur süüdi on käetõstmises oma raodu alamohvitseri vastu, s. o. kuriteos, mis ettenähtud S. N. S. §§ 101 täht d ja 103 all mille tõttu tema S. Rp. S. § 253 p. 1 põhjal sõjaväe Ringkonna kohtu alla käib; sellepärast, ja juhinedes S. Rp. S. § 663, määras: kohtualuse Lauri nimetatut süüdistamise selgitamiseks käesolev akt—ettekanda Polgu Ülemale tarvilikult korraldamiseks.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Kohtu liikmed (allkirjad)

Asjaajaja (allkiri)

Eisa XXV § 89 juurde.

Lühike otsus.

1919 aastal Paastukuu 14 päeval, II jalaväe polgu kohus (1 Tiivisi tagavara pataljoni kohus), läbiwaadates sellesama polgu II roodu reamehe Hans Matsi p. Rure akti, leidis tema süüdlase olevad joomises ja kroonu asjade mittesihilitus kaotamises, pääle mitme korbse distsiplinaarse karistamise kandmise samasuguste süütegude eest, ja sellepärast ning S. N. S. §§ 190 ja 191 põhjal määras: kohtualust reameest Rure't udnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisega ühels kuuks sõjaväe wangimajase kinni mõista.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Liikmed (allkirjad)

Eisa XXVI § 92 juurde.

Otsus.

4 jalaväe polgu kohus järgmises koosseisus: kohtu eesistuja NN, liikmed NN NN, asjaajaja NN osavõtmisel, kohtulikult istumisel 15. Jürituu päeval, waatas läbi 4 roodu reamehe, Suhan Peetri p. Ruiwa akti,

kes polgu ülema poolt kohtu alla on antud joomise ja kroonu asjade kaotamise eest, milles teda süüdistatakse pääle mitmekordset distsiplinaarfelt karistamist samasuguste süütegude pärast.

Tähestiku väljakirjutusest kohtualuse üle on näha, et tema 24 aastane on, teenistuses 15. Salwekuu p. 1918 a., pärit Võru maakonnast, Peeri wallast, kohtu all ei ole olnud. Nagu trahwi raamatu väljakirjutusest näha, on kohtualune 4 korda distsiplinaarfelt trahwitud joomise ja kroonu asjade kaotamise pärast.

Põhjenedes: 1) 4 roodu ülema raaporti pääle 8. Jürikuu p. № 55 all, millest näha on, et kohtualune reamees Kuiv 8. Jürikuu päeval purjus olekus linnast kasarmusse tuli ja et temal väljaantud kroonu saapad puudusivad, samuti 2) kohtualuse enese ülestuunistamise pääle, tunnistas kohus teda süüglaseks selles: 1) et tema, olles enne mitmel korral distsiplinaarfelt karistatud purjus olemise ja kroonu asjade kaotamise eest, 8. Jürikuu päeval jälle purjus olekus roodu ilmus ja 2) et teme väljaantud saapad maha oli müünud.

Karistuse suhtes seaduste tarwitusele pöördudes leiab kohus: kohtualuse purju joomine ja kroonu saabaste kaotamine on ettenähtud S. N. S. § 190 ja tähelepannes, et kohtualune juba mitmel korral enne distsiplinaarfel teel karistatud on samasuguste süütegude eest, ja et S. N. S. § 191 I jao põhjal karistuseks sarnase süüteo eest määratud on ükskümnend wangi wangistus sõjawäe wangimajas ühest kuust kuni kahe kuu ja kahe nädalini, määras kohus: kohtualust reameest Suhan Kuiva joomise ja kroonu poolt väljaantud saabaste kaotamise eest, pääle mitmekordseid karistusi samasuguste süütegude pärast, S. N. S. § 54 põhjal mõnesuguste teenistusliste viguste kaotamisega, üheks kuus ja kaheks nädalaks wangi mõista.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Lütkmed (allkirjad)

Asjaajaja (allkiri)

Lifa XXVII § 100 juurde.

Istumise protokoll.

1919 aastal 15 Jürikuu päeval, 2 jalawäe polgu kohus järgmises koosseisus: eesistuja NN lütkmed: NN NN asjaajaja NN osawõtmisel, awas istumise kell 10 hommiku, et läbi waadata akti 4 roodu reamehe Suhan Kuiva üle, keda süüdistatakse joomises ja kroonu saapaste kaotamises, misuguste süütegude eest tema juba mitmel korral distsiplinaarfelt karistatud on. Akti arutamine oli lahiste uste juures. Kohtualune tunnistas oma süü üles ja seletas eesistuja küsimuste pääle: 7 Jürikuu päeval õhtul läftin ma linna oma tuttawa poole, kellega üheskoos puskari ostime ja tema juures ära jõime. Kuna mul raha ei olnud, siis andsin ma puskari eest omad saapad, mida ma kasarmust ligi võtsin, et neid kingisepa juures parandada lasta. 8 Jürikuu p. rootu tulles olin ma weel vähe purjus. Näitamine on ettelõetud.

(allkiri)

Sõdur Kuiv.

Eesistuja luges ette 4 roodu ülema raporti 8/IV nr. 55 all ja väljakirjutuse karistuse raamatust. Kohtualune seletas, et tema esimese distsiplinaarse karistuse järele kinni istus ainult 3 päeva, mitte aga 5 päeva, nagu karistuse raamatust delbud.

(allkiri)

Sõdur Kuiv.

Eesistuja küsimuse pääle, kas kohtualusel veel midagi oma kasuks tunnistada on, vastas kohtualune: midagi juurde lisada ei ole.

(allkiri) Sõdur Kuiv.

Kell 1, 25 minutil kuulutas eesistuja lühikese otsuse. Kohtualune tegi järgmise teadustuse: leian kohtu otsuse liiga karimi olevad ja palun polgu ülema ees haiglase terwise pärast karistuse vähendamise palwet avaldada.

(allkiri) sõdur Kuiv.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Aljaajaja (allkiri)

Lisa XXVIII § 101 iuurde.

2 jalawäe Polgu kohus

10 Sürikuu p 1919 a

R

2 jalawäe polgu Ülemale.

Raport.

S. Rp. S. § 678 põhjal kantakse siin juures Teile ette lõpulit otsus 4 roodu reamehe Suhan Kuiva akti üle.

Lisa: Akt № 17.

Kohtu eesistuja (allkiri)

Aljaajaja (allkiri)

Lisa XXIX § 101 juurde.

Nimekirja №

2 jalawäe polgu kohtu

Akt

4 roodu reamehe Suhan Kuiva üle, keda kronu asjade kaotamises ja liht warguses süüdistatakse.

Algatud 1 Paastukuu p. 1919 a.

Lõpetatud 10 Sürikuu p. 1919 a.

57 lehel.

Sisufiri
aktis leiduwate paberite üle.

Särjel. №	Paberi nimetus.	Misjugal lehel.
1.	Päewakäsu ärafire	1—2
2.	Suurdlus	3—20
3.	Kohtu kutsutawate isikute nimefiri	21
4.	Ettekirjutus 2 roodu Ülemale tunnistajale kohtusse saatmiseks № 60	22 23
5.	Rutsed Partsiile ja Liiwale	24—25 ¹
6.	Kohtu wahefiri Peeri wallawalitsufusele	26
7.	Istumise protokol	27—30
8.	Reamehe Kuiva allfiri	31
9.	Lühite otsus	32

- Kohtu asjaajaja (allfiri)

Lifa XXX § 101 juurde.

Tähestikuline nimefiri
NN polgu kohtu aktide jaoks.

Särje- korra. №	Akti № aktide nime- kirja järel.	Kohtualuse elukutse, perekonna-, päris- ja isanimi.
1.	10	Kuiva, Suhan Matfi p., reamees.

Selle vormi järel peetakse eraldi nimefiri
iga lehe pääle üleüldises raamatus.

Zuhatusfiri

juurduse toimepanemiseks ja eeluurimise
algatamiseks.

1. Suurdluse otstarbeks sõjaväelises kohtupidamises on: 1) kindlaks teha üleastlise teo kordasaatmist üleüldse; 2) üleastlise teo süüdlasli leida, kui selles teos kahtlusalaust veel olemas ei ole, ja 3) kõiki asjaolusi, mis kordasaadetud üleastlise teo tegemisel avaldunud, selgitada ja tõendusi ning süüasju koguda arvatava süüdlase vastu.

2. Suurdluse pea tingimised on: a) rutulsus, b) täielikus ja d) lühidus.

Rutulsus saavutatakse edasilükkamata juurdluse algatamisega ja järgkorra teo toimetamisega. Suurdluse tegijal on tarvilik isiklikult süüdlasli kohale minna, et saada selget ettekujutust ja täit pilti süüdlasli. Suurdlus peab mitteavalikult olema. Selle läbi on võimalik täielikum üleastlise teo selgitamine ja süüdlase jälgimine.

Täielikus loetakse juurdlus siis, kui selles olemas on kõik andmed, mille korral võib otsustada: a) kahtlustava süüdlasli süüdlasli üle, b) üleastlise teo kordasaatmise üle üleüldse.

Suurdluse lühidus saavutatakse oskusega koguda ainult tarvilikke teateid, siurutades asja üle mitte puutuvaid täiendusi.

3. Suurdluse algatamine ripub ära ülemast, kellel selleks seaduse järele õigus. Seadusliku aluse esinemise korral kirjutab ülemus ette ühe oma all olevale ohvitserile juurdlust toime panna, äramäärates ühelaasi, mitme päeva jooksul juurdlus lõpetada tuleb viia.

4. Tunnistajad kuulatakse üle nende asukohtas ja üksteisest eraldi. Kui tarvis ülekuulata eraldi, kes juurdluse toimetamise kohta eemal elab, siis võib teda ülemuse lubal väljakutsuda.

5. Tunnistaja näitamised kirjutatakse esimeses pööras tunnistaja sõnade järele, kõiki tema üteldud tähele pannes.

6. Suurdluses tähendatakse üles pääle tunnistajate näitamiste kõik juurdluse poolt tehtud isiklikud toimetused, nagu: läbitõstmise, väljavõtte, kohtade ja asjade ülevaatuste järgotsused jne., kus juures ära tuleb seletada põhjused, mis neid toimetusi tegema ajasid. Suurdluse kannab juurdluse ainult seda, mis tema kuulis ülekuulatatavalt ja nägi oma isiklike toimetamiste juures. Isikliku arvamist akti üle ei ole juurdlusealal õigust mitte kirjutada üleüldse ja ülekuulatatavate näitamiste kohta iseeraldi. Suurdluse kogub ainult materjaali, kuna oskuse tegemine on ülemuse asi, kelle ettekirjutusel juurdlus toime pandud.

7. Pääle selle, kui kõiki tunnistajate ülekuulamise ja isiklikute toimetamiste järele nõuetavas asjakäigus selgus olemas, kirjutatakse juurdluse lõpul juurdluse toimetaja poolt kokkuvõtte, mis sisaldab kõiki punktide kohta ülesloetud juurdluse läbi saadud andmeid.

8. Ülekuulamisel on tarvilik tunnistajaid vastuste pääle wiia, selles küsimusi ettepanes, mille otstarbeks on saada asja kohta tarvilikta teateid. Diguse saawutamise suhtes on tarvilik küsimusi nii ettepanna, et võimalik oleks järellatsuda teiste näitamisi.

9. Seaduslikud alused juurdluse algatamiseks on:

a) sõjawäeülema otskohene äranägemine ja temal all seiswate ülemate teatamised;

b) miilitfa, rahukohtuniku, kohtu ja teiste ametlike asufuste ja isikute teadaanded;

d) eraisikute kaebtused ja kuulutused ja

e) kurjategija poolt süü ülestunnstamine (280).

10. Kaelakohtuliste asjade algatamise digus otskohese äranägemise järele on polgu ülematel, isikutel, kellel polgu ülemate wõimupiirid ja kõigel kõrgematel sõjawäeülematel (281).

11. Ülematel, kellel kaelakohtuliste asjade algatamise digust ei ole, teatavad ajawiitmata igast kuriteost ja süüteoist, mis tehtud tema all seiswate sõdurite poolt ehk tema wõimkonna piires, oma lähemale ülemusele suuõnal ehk, ülema nõudmisel, kirjateel (282).

12. Igast sündmusest, mis eneses sõdurite poolt toimepandud kuriteo ehk süüteo tundemärke sisaldab, annab miilitfs, kellel sündmuse kohta teated, wastawale sõjawäe ülemusele ajawiitmata teada, igatahes mitte hiljem kui 24 tunni jooksul.

13. Rahukohtunikud, kohtu ja teised asufused ja isikud annawad teada wastawale sõjawäe ülemusele kõigist sõdurite kuritegudest ja süütegudest, mis nende tegemise piirkonnas awalikuks tulnud ja mis alluwad sõjawäe kohtule, ühtlasi sõjawäe ülemusele teatades netst sõdurite kuritegudest ja üleastumistest, mille arutamine ja otsustamine kodanlise kohtu wõimude alla käib (284).

14. Eraisikud kaebtustega ja kuulutustega sõdurite kuritegude ja süütegude üle, mis alluwad sõjakohtule, pöörduwad süüdistatawa ülemuse ehk, üleüldistel alustel, miilitfa poole (285).

15. Teatamistest sõjawäe ülemustele, samuti teadaannetes miilitfa, rahukohtunikude, kohtu ja teiste ametlike asufuste ja isikute poolt peab tähendatud wiema:

a) millal ja kus kohal kuritegu korda saadetud;

b) kelle pääle langeb nimelt ja misfugused on selleks tõendused;

d) kas on olemas kodanline nõudja ja tunnistajad ning wiimaste elukoht (288).

16. Kaebustes nii suuõnalisites kui kirjalikkudes peab näidatun olema:

a) kaebaja nimi, perekonna nimi, elukutse ja elukoht;

b) kuritegu, tegemisekoht ja aeg;

d) süüdistataw ehk kohtualune isik ja tema asukoht;

e) tunnistajad ehk teised tõendused, mille läbi kaebus kiinitust leiab;

g) kaebale lehtud kahju ja

i) kaebuse tõstmise kuupäew ja aasta (291).

17. Eraisiku kaebuse tähelepanemata järnise korral annab sellest sõjawäe ülemus kaebajale teada (299).

18. Seaduslikkude aluste esinemisel pannakse toime juurdlus sõjawäe ülemuse poolt tarwilikkude teadete kogumiseks kuritegude ja süütegude üle, samuti sündmuste üle, kui wõib oletada kuriteo tundemärke.

19. Suurdlus pannakse sõjaväe ülema poolt toime:

a) kui sõdurid on rikkunud tisttsipliini ja sõjaväe teenistuse seadusi, kuigi neis rikkumistes eraisikud osalisteks on; samuti sõdurite kuritegude ja süütegude korral, kuigi need tisttsipliini ja sõjaväeteenistuse seaduste rikkumise ei sisalda, aga kui need kuriteod ja süüteod on korda saadetud kohal, mis kuulub iseäralise sõjaväe ülemuse võimupiirkonda;

b) kui kuriteod ja süüteod, mis tisttsipyiini ja sõjaväe teenistuse korrasse ei puutu, on korda saadetud kohtadel, mis sõjaväe ülemuse iseäralise võimupiirkonnas ei seis, sõdurite eneste vahel teenistuse kohaste täitmise korral ja

d) kui kuriteod ja süüteod on korda saadetud eraisikute poolt kohtadel, mis kuuluvad iseäralise sõjaväeülema võimupiirkonda (314).

20. Õigus juurdlust määrata on polgu ülematel, isikutel, kellel temaga ühesugused võimupiirid ja kõigil wanematel sõjaväe ülematel võimupiirkonna järjekorras (321).

21. Suurdluste tegemine pannakse sellekohase ettekirjutusega sõjaväe ülema poolt ühe tema all seisva ohwiseri pääle (318).

22. Suurdlus kuritegude ja süütegude üle, mis tisttsipliini ja sõjaväelise korra rikkumise ei puutu ja mis toime pandud sõdurite poolt kohtes, mis sõjaväeülema võimupiirkonnas ei seis, tehakse miilitse läbi, pääle § 19 punkt b) all tähendatud juhtumiste (321).

23. Lõpule viidud juurdlus kantakse ajamiimata ülemale ette, kelle käful juurdlus toime pandud (333).

24. Kui sõjaväe ülem juurdlust läbiwaadates leiab, et see küllalt täielikult tehtud, siis teeb tema järgmised korraldused:

a) juurdlused kuritegude ja süütegude üle kohtel, mis iseäralise sõjaväeülemuse võimupiirkonnas, kui niisugused kuri—ja süüteod sõjakohtudele ei allu, annab wastawatele kodanlistele võimudele edasi;

b) juurdlused kuritegude ja süütegude üle mis polgu kohtu alla kuuluvad ja kus süüdistatava wastu tõendused puuduvad ehk kus seaduslikud põhjused lõpetamiseks on—teeb lõpetamise kohta resolutsiooni; wastasel korral arutab asja tisttsiplinaar korras ehk annab süüaluse polgu kohtu alla;

d) juurdlused kuritegude ja süütegude üle, mis alluvad sõjaväe kohtudele ja kus süüalust ei oota karistus õiguste kaotamisega, samuti juurdlused süüdmuste üle, kus kuriteo tundemärki ei ole, lõpetab ära, mõlemal juhtumisel teatades ülemusele, kellele enne süüdmuste üle oli teatatud;

e) juurdluste põhjal kuritegude ja süütegude üle, mis alluvad sõjaväe kohtudele, aga mis õiguste kaotamist kaasa ei too, samuti juurdluste põhjal kuritegude ja süütegude üle sõjaväe teenistuse kohuste rikkumise suhtes, kui karistusega kaasa õiguste kaotamine käib, kuid süütegu sõdurite poolt eraisikute osawõtmiseta toimepandud, neil kordadel, kui asi küllasel määral selgitatud ja kuritegu ehk süütegu niimõrd selged, et eeluurimist tarwis ei ole,—annab süüdistatava kohtu alla; kui see aga tema võimupiirist üleikäib, siis saadab juurdluste ülema juurde, kellelt ära rippub süüdistatava kohtu alla andmine ja

1) kõigil juhtumistel, mis wastawad § 19 punktidele a) ja b) teeb korralduse asja eeluurimise alla andmiseks sõjaväekohtu uurijale; juhtu-

mistel aga mis nende punktide alla ei käi, teatab kodanlise kohtu uurijale eeluurimise algatamiseks (334).

25. Eeluurimise algatuse korral saadab sõjaväe ülemus juurdluse otseteel sõjaväe kohtu uurijale uurimiseks pääkirjaga: „Panen ette eelurimist algada“. Ühtlasi teatab sellest prokurörile.

26. Sõjaväe kohtu uurija määrused süüdistusaluselt kohtu ja karistuse eest kõrwale hoidmise võimaluste wõtmiste suhtes ehk nimetatud määruste muutmised täidetakse sõjaväeülemuse läbi, kelle käsul eeluurimine algatud (475).

27. Sõjaväe prokuror on säetud, et 1) kergendada sõjaväe ülematel seadusliste, sagedasti keeruliste küsimuste läbiwaatamist kuritegude tundemärke üle ja 2) et järelandmata walmata seaduse jõus olemise järele, mida saamutatakse süüaluste jälgimisega ja karistamisega kõigil kordabel, kui seaduste nõudmised unustatud wõi rikutud.

28. Lõpetatud juurdlus antakse ajawiitmata ühes raportiga ülemale edasi, kelle käsul juurdlus toimepändud. Juurdluse juurde lisatakse teenistuse leht ja wäljakirjutus karistuse raamatust; kroonu wara raiskamise korral lisatakse juurde nimekiri raisatud asjade üle ühes hinna tähendamisega. Juurdlus tuleb täpikäält tähendada, kuna see algatud, lõpetud ja ettekantud.

Asjaajamise vormid.

Surdlus kroonu wara raiskamise asjus.

II jalawäe polgu ülema ettekirjutuse põhjal 5. Jürikuu päewast 1919 a. № 195 all pandsin mina toime juurdlusa kroonu wara raiskamise üle II jalawäe polgu 3 roodu reamehe Peeter Sepa poolt, kus juures ülekuulatud isikud järgmist näitawad: 1) II j. polgu 3 roodu reamees Peeter Sepp, teenistusse kutsutud 15. Jüulukuu p. 1918 a., pärit Wirjandimaalt, Uidu wallast, lutheruse usku, poisimees, minu poolt ülekuulatud 6. Jürikuu p. f. a. näitas: (kirjutatakse üles Sepa algupärased sõnad).

2) Pärnu linna kodanik Suhar Jaagu p. Jõgi, 40 a. wana pärit Pärnust, lutheruse usku, naesemees, elubht praegu Tallinnas (aadress), kelle Sepa kroonu wara raiskamisest teateid on, minu poolt 6. Jürikuu p. f. a. ülekuulatud, näitss: (kirjutatakse üles Jõe algupärased sõnad).

3). Et riigi poolt wäljaantud ja Sepa poolt raisatud asjade jälgile saada, panin mina Sepa erakorteris linnas (aadress, kahe isiku ja nimelt kelle) jumresolekul läbiotsimise toime, kus selgus, (läaiotimise tagajärgebe kirjeldus).

Suuresolejate allkirjad.

Suurdlust toimetas

Al.-leitnant (allkiri).

Raporti vorm.

II jalaväe polgu
 III roodu noorem ohvitser
 al.-leitn. Ruitv.
 8 Jürikuu p. 1919 a.
 № 10.

..... Polgu Ülemale.

Raport.

Lõpetud juurdlust ettekandes III roodu reamehe
 Sepsa asjas asjalikkude lõvendustega, teatan, et tunnis-
 tajat Jaan Waabelt ei olnud võimalik ülekulata, sest
 et tema oli sõitnud tegewasse wälke.

(allkiri).

Suhatuskiri

sõjawälja kohtudele.

1.

Sõja väljakohtud asutatakse seaduses ettenähtud wäelüksuste juurde, kellele see Wägede Ülemjuhataja päewakäsuga kohuseks tehtud.

2.

Päewakäsi kohtu alla andmise üle antakse selle wäe ülemuse poolt, kellel õigus on süüalust väljakohtu alla anda.

3.

Wäe ülemus, kes süüaluse väljakohtu alla annab, otsustab juurdluse põhjal, kas süü tarwilikult selgeks on tehtud. Väljakohtu alla antakse niisugused seaduses ettenähtud kuriteod, kus süüaluse kindlaks tegemisest juurdluse läbi ja kuriteo kordasaatmise ajast mitte liiga palju päewi mööda ei ole läinud.

4.

Sgakord tuleb tehtud kuriteo üle tingimata juurdlus toime panna ja rutulises korras lõpule wiia. Suurdlust toimetab eraiskute süüdistusasjus — miilitse, sõjawäelaste süüdistusasjus aga wäeosa ülema poolt selleks nimetatud ohwitser. Sõjawäe ülemus võib oma äranägemise järele juurdluse tegemist ühe ja sellesama ohwitseri päale panna.

Täheendus: Kui kuriteod ja süüteod on korda saadetud eraiskute poolt kohtul, mis kuuluvad isearalise sõjawäeülema wõimupiirkonda, siis pannakse juurdlus toime sõjawäe ülemuse poolt.

5.

Väljakohtu juurde võib asjaajaja määrata. Niisugusel korral on asjaajaja hooleks väljakohtu protokollide kirjutamine ja üleüldise kirjawa-
hetus. Asja arutamisest ja otsustamisest asjaajaja osa ei wõta. Kui asja-
ajajat määratud ei ole, kirjutab protokollid kohtu liige (Eisa).

6.

Väljakohus istub kinniste uste taga ja arutab asju tehtud juurdluse põhjal. Tunnistajaid kohtusse ei kutsuta.

7.

Rohus tuletab kohtualusele iga kord meelde tema õigust enesele kaitse-
jad wõtta. Kohtualune võib kaitstjat era wiisil wõtta ehk kohtu paluda
enesele kaitstjat määrata.

8.

Kohtu eesistuja määrab kohtualusele tema palwe peale kaitstja neist
wäeosa ohwitseridest, kes selleks wäeosa ülema poolt määratud. Kaitstjaks
määratud ohwitser mingisugust tasu eraldi ei saa.

9.

Raitaja puudumine ei või mingil tingimisel olla asja arutamise edasilükkamise põhjusel.

10.

Sga süüteo kohta seatakse kokku isäraline akt. Lõpetatud aktid hoitakse alal selle väeosa staabi arhiivis, kelle juures väljakohus asub.

Lisa p. 5 juurde.

Wäljakohu istumise protokoll.

1919 a. „.....“ I jalaväe polgu ülema päevakä-
suga „.....“ №..... Narvas kokkututsutud sõjaväl-
jakohus omaß koosseisus:

Eesistuja

Liikmed

asjaajaja ja kaitaja osavõtmisel waa-
tas ülewalpool tähendatud päevakä-suga wäljakohu alla antud süüaluse:
nimi, isanimi ja perekonnanimi
sündinud
wallas
maakonnas
usk
alaline elukoht
elukutse
enne kohtu poolt karistatud
sõjaväes teeninud
süüasja läbi, keda Ujutise Walitsuse määruse 25 märts. 1919 a. §.....
p..... ja

põhjal süüdistatakse, nagu juurdluselt näha, selles, et (asjalik süüdistuse kirjeldus)

Selle süüdistuse peale avaldas kohtualune (ehk kaitaja) järgmise seletuspäalwe (kirjeldus)

Wäljakohus, käesolewat asja läbiarutades ja kaitzja seletuspälvet ära kuulates, leidis kohtualuse (nimi, wanadus, ust jne.)

füüdi olewat selles (füü kirjeldus) (ehk füüta olewat)

ja Riigi Teataja № 19 1919 a. wäljakuulutud Ujutise Walitsuse määrufe 35 märtsist 1919 a. §..... p. ja põhjal.

O t s u s t a s :

(motiweeritud kohtu otsus).

Kohtu eesistuja

Asjaajaja

Lisa

polgu kohtude juhatuskirja
§ 66 juurde.

Eugewus kiritegude üle, mis polgu kohtule alluvad.

I.

Sõjaväe Ruktluse Seaduse raamat.

§ 96. Ülemale tarwiliku austuse kawatfufega mittenäitamise eest, temaga ebakohase ümberkäimise eest, samuti iga teo eest, milles awalbub tähelepanematus ülema ifiku wastu, kui tistfiplinaar karistus süü raskusele ei wasta, langeb süüdlane:

Peawahis istumisele ühest kuni kolme kuuni; ehk üffilbafefele wangistusele sõjawäe wangimajas ühest kuust kuni kahe kuuni;

Kui aga süütegu on lorda saadetud ülema teenistuse kohuste täitmise ajal,—

teenistusest wäljajehitmisele, ehk peawahis istumisele kolmest kuust kuni kuue kuuni;

ehk üffilbafefele wangistusele sõjawäe wangimajas kahest kuni nelja kuuni.

§ 101 täht a ja b.

Rahwawäelased, kes süüdi on tarwiliku austuse mittenäitamises weltweebli, alamohwitseri, kaprali ehk reamehe wastu, kellele süüalused allusid süüteo lorda saatmise ajal, langewad süülastme järele:

a) kiritegude eest, mis selle seaduse raamatu 96 § mainitud, tistfiplinaar karistuse alla;

b) sõnas, kirjas ehk ajalehes ehk ebakohase teoga ülema haawamise eest — üffilbafefele wangistusele sõjawäe wangimajas ühest kuni nelja kuuni;

kui kiritegu aga on tehtud reas, siis langeb süüalune:

mõnesuguste teenistusliste diguste kaotamisele ja tistfiplinaar jakku istumisele, ühest aastast kuni ühe aasta ja kuue kuuni.

§ 104. Ülemuse ifikliste käskude ehk üleüldiste määruste tähelepanematusel mittetäitmise pärast, samuti tähelepanematusel mitte täpikäälse ehk mitteomaegse sarnaste käskude ja määruste täitmise eest, kui tistfiplinaar karistus süüteo raskusele ei wasta, langewad süüdlased:

peatamisi istumisele ühest kuni kolme kuuni; ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas ühest kuni kahe kuuni.

§ 113. Sunnimehe ehk sõjawäe karauli haavamise eest sõnaga ehk ebatõhase teoga langewad süüdlased:

teenistusest väljajäetmisele, ehk kindlusesse wangistusele kahest kuust kuni ühe aasta nelja kuuni;
ehk mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistfiplinaar jalku andmisele ühest aastast kuni kahe aastani, ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas kahest kuust ja kahest nädalast kuni nelja kuuni.

§ 114. Sunnimehe ehk sõjawäe karauli haavamise eest löögi andmise ehk mõne muu wägiwalla teo läbi, ilma sõjariista tarwitamata, langewad süüdlased:

teenistusest väljajäetmisele auastmete kaotamisega, ehk kindlusesse wangistusele ühest aastast ja neljast kuust kuni nelja aastani;
ehk mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistfiplinaar jalku andmisele kahest kuni kolme aastani.

§ 116 täht a ja b.

Sunnimehe ehk sõjawäe karauli seadusliste nõudmistele mittetäitmise ehk neile vastu panemise eest, kuid ilma sõjariista tarwitamata, langewad süüdlased:

a) rahu ajal — karistustele, mis selle raamatu 113 paragrahwis tähendatud;

b) sõja ajal — kindlusesse wangistusele ühest aastast ja neljast kuust kuni nelja aastani, ehk teenistusest väljajäetmisele ühes õiguste kaotamisega;
ehk mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistfiplinaar jalku andmisele kahest kuni kolme aastani.

§ 122. Wahimehe, päewniku ehk teiste teenistuslistel kohtel seiswate rahwawäelaste ehk komandode, kel sõjawäe karauli tähtsus ei ole, haavamise eest sõnaga ehk ebatõhase teoga, kui tistfiplinaar karistus süli raskusele ei wasta, langewad süüdlased:

peatamisi istumisele ühest kuni kolme kuuni;
ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas ühest kuni kahe kuuni;

haavamise eest löögi andmisega ehk mõne teise wägiwalitse teoga:

teenistusest väljajäetmisele, ehk tagandamisele, ehk istumisele peatamisi kolmest kuni kuue kuuni;
ehk mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistfiplinaar jalku andmisele ühest kuni kahe aastani;
ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas kahest kuni nelja kuuni.

§ 222, 1. Sunnimehe, päewniku, teiste teenistuste kohuste rahwawäelaste ja mitte karauli tähtsusega lamandu meeste seaduslikkude nõud-

miste mittetäimise eest, kui tistfiplinaar karistus ei wasta süüraakfufele, langewad fiiüdlafed:

Peawahis iftumifefle üheft kuni kolme kuuni; ehk ükfildafefle wangifufefle fõjawäe wangimajas üheft kuni kahe kuuni.

§ 122, 2. Eelmifef paragrahwif mainitud rahwawäelafte ja kamandude feaduslikfude nõudmifte täitmifefle wafstupanemifef eefst langewad fiiüdlafed:

Peawahis iftumifefle kolmefst kuni kuue kuuni; ehk ükfildafefle wangifufefle fõjawäe wangimajas kaheft kuni nelja kuuni.

Samafugufe wafstupanemifef eefst, kui fee fündinud fõjariifsta tarwitamifefga, ehk ka ilma fellela, kuid kahe ehk rohkem ifiku ofawõtmifef, famuti langemifef eefst ülewal loetletud rahwawäelafte ja kamandude pääle, langewad fiiüdlafed:

teenifufefst wäljabeitmifefle ehk tagandamifefle; ehk mõnefugufte teenifufelifte õigufte kaotamifefle ja tistfiplinaar jalku andmifefle üheft kuni kahe aastani.

§ 124. Teenifufef kohufteft põiklemifef eefst, famuti hooletufef tõttu korduwate teenifufelifte lodewufte ja fiiütegude eefst, kui tistfiplinaar karistus fiiü rafufefle ei wasta, langeb fiiüdlane:

peawahis iftumifefle üheft kuni kolme kuuni; ehk ükfildafefle wangifufefle fõjawäe wangimajas üheft kuni kahe kuuni.

§ 125. Pääle kohtulikfu kariftamifef fiiütegude kordamifef eefst, mis loetletud eelmifef paragrahwif (124), langeb fiiüdlane:

Rindlufef wangifufefle kaheft kuufst kuni ühe aasta ja nelja kuuni, ehk ükfildafefle wangifufefle fõjawäe wangimajas kaheft kuufst ja kaheft nädalafst kuni nelja kuuni.

§ 129. Ilma feaduslikfude põhjufsteta mitte tähtajal teenifufefse ilmumifef eefst teenifufefse määramifef, ümberpaigutamifef, ülewiimifef, ümberarwamifef, puhufef, komandeerimifef, haigemajafst wäljafirjutufef jne. kordel, kui farnafef mitteilmumine on toimepandud teenifufefst põiklemifef ofstarbel, karifstatakfef fiiüdlafst.

Rõigil ifeäralifte õigufte kaotamifefga ja wangiroodu andmifefga neljafst kuni kuue aastani; ehk kõigil õigufte kaotamifefga ja sunnitõõble andmifefga neljafst kuni kahekümne aastani wõi ilma tähtajata ehk kõigil õigufte kaotamifefga ja furmanuhkufefga;

Rõigil teifstel kordel,—

- 1) rahu ajal: efimeft korda —
- a) tistfiplinaar karifufefga; ehk peawahis iftumifefga üheft kuni kuue kuuni, ehk ükfildafefle wangifufefga fõjawäe wangimajas üheft kuni nelja kuuni.
- b) teifst korda — kindlufef wangifufefga üheft aastafst ja neljafst kuufst kuni kahe aasta ja kaheft kuuni ehk mõne-

fuguste teenistusliste õiguste kaotamisega ja tistiplinaar jalku andmisega ühest kuni kahe aastani;

d) kolmat korda —

kindluse wangistusfega kahest aastast ja kaheksast kuust kuni nelja aastani, eht mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisega ja tistiplinaar jalku andmisega kahest kuni kolme aastani.

2) sõja ajal — esimest korda —

a) peawahis istumisega kolmest kuni kuue kuuni, eht üksil-dase wangistusfega sõjawäe wangimajas kahest kuni nelja kuuni;

b) teist korda —

kindluse wangistusfega ühest aastast ja neljast kuust kuni nelja aastani, eht mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisega ja tistiplinaar jalku andmisega ühest kuni kolme aastani:

d) kolmat korda —

kõige iseäraliste õiguste kaotamisega ja wangiroodu and-misega kahest aastast ja kuuest kuust kuni nelja aastani.

§ 147. Rui järeldused wõimu piirisi üleastumise eht seadusewastase tegevufetu pärast, milles süüdlasets on keegi ülem eht teine ametline isit, ei olnud ja ei wõinud olla tähtsad, ja kui süüid wäheneb süüteoal kaafas kätwate asjaoludega, siis langeb süüdlane oma auastme ja ameti kohaselt:

istumisele peawahis ühest kuni kuue kuuni, eht tistipli-naar karistusfale.

§ 148. I jagu. Rui sõjawäe ülem eht teine ametline isit omawoli-liselt ja teadlikult takistab teoga teist oma ameti kohuseid täita, ja kui temal selleks ei ole mingisugust õigust, eht kõrgema ülema otskohesit ette-firiutust eht mõnda teist seaduslist põhjust, siis langeb süüdlane asjaolude järele:

kindluse wangistusfale kahest kuust kuni ühe aasta ja nelja kuuni, eht peawahis istumisele ühest kuni kuue kuuni, eht tistiplinaar karistusfale.

§ 151. Kellegi wahi alla wõtmise eest, eht küll seaduslistel ja tähe-lepanemise wäärt põhjustel, kuid selleks säetud seadlustest kinnipidamata mõõda minnes, langeb süüdlane asjaolude kohaselt:

tistiplinaar karistusfale.

Rui aga keegi wahi alla on wõetud, ilma tähelepanamise wäärilise põhjusteta, eht kui süüdlasel selles ei olnud ühtegi õigust seaduse ega iseäralise luba järele, siis langeb tema:

kõrgema karistusfale alla, mis üleüldistes kriminaal seadus-tes määratakse seadusewastase kinnipidamise ja wangis-tamise eest.

§ 152 I jagu. Ülemad, kes süüdi on seadusewastases ohwitseride ja rahwawäelaste (malewlaste) puhkusele lastmises, kõrgendades seaduse poolt neile antud wõimu, langewad:

teenistusest tagandamisele, ehk ametist lahtilastmisele, ehk peawahis istumisele ühest kuni kuue kuuni.

§ 153. Üleüldiste karauli seaduste mitte pidamise eest, kui tistfiplinaar karistus süüteo raskusele ei wasta, langewad süüdlased:

kindluse wangistusele kahest kuni nelja kuuni, ehk teenistusest tagandamisele, ehk istumisele peawahis ühest kuni kuue kuuni; ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas kahest kuust ja kahest nädalast kuni nelja kuuni.

§ 154. Iseäraliste karauli teenistuse määruste mittepidamise eest langewad süüdlased:

teenistusest wäljajaitmisele auastmete kaotamisega ehk ilma selleta, ehk kindluse wangistusele neljast kuust kuni nelja aastani, ehk reameheks alandamisele; ehk mõnesugustele teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistfiplinaar jalku andmisele ühest aastast kuni kolme aastani.

§ 155. Posti päält omawolilise äraoleku eest langewad karauli ülem, tunnimees ehk konwoir:

karistusele, mis § 154 määratud, aga teised ametimehed, kes sõjawäe karauli hulka kuuluvad, langewad omawolilise äraoleku eest karaulist: karistusele, mis § 153 määratud.

§ 159, I. Kallutamise ehk ässtitamise eest karauli teenistuse kohuste rikkumisele, mis ettenähtud selle seaduse ramatu 153, 154, 155 159 paragrahwis, langewad süüdlased rahwawäelased, kes karauli koosseisu ei kuulu ja kui tistfiplinaar karistus süü raskusele ei wasta:

peawahis istumisele ühest kuni kuue kuuni ehk teenistusest kõrwaldamisele, ehk kindluse wangistusele kahest kuust kuni ühe aasta nelja kuuni, ehk teenistusest wäljajaitmisele ilma auastme kaotamiseta: ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas ühest kuni nelja kuuni, ehk mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistfiplinaar jalku andmisele ühest aastast kuni kahe aastani.

§ 161. Omawolilise äraoleku ehk korratu teenistuse kohuste täitmise eest langewad selles süüdlased korrapidajad, päewnikud ja ülepea kõik sõjawäelased, kes mitte karauli tähendusena teenistuslisti kohustusi täidawad ja kui tistfiplinaar karistus üleastumisele ei wasta:

peawahis istumisele ühest kuni kolme kuuni; ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas ühest kuni kahe kuuni.

§ 162. Rahwawäelased, kes süüdi on neile wäljaantud kroonu ammunkita ja riiete asju raiskamises langewad pääle juhtumiste, mis ettenähtud § 163:

esimest korda, — üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas ühest kuni kahe kuuni;
teist korda, — üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas kahest kuni nelja kuuni;
kolmat korda, — mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistfiplinaar jalku andmisele ühest aastast kuni kolme aastani.

§ 162 1. Süüdlased eelmises paragrahwis mainitud üleastlistes kuritegudes teist ja kolmandamat korda langewad sõja ajal karistustele, mis määratud korduwa raiskamise eest, kui wiimane on korda saadetud pääle enne kordasaadetud raiskamise eest määratud kohtu otsuse seaduslikku jõusse astumist.

§ 163. Rahwawäelased, kes süüdi on neile wäljaantud kroonu külma sõjariista, padrunite, tuleriistade abinõude ehk hobuse raiskamises, langewad:

mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistipliinaar jalku andmisele ühest kuni kolme aastani.

§ 164. Rahwawäelased, kes süüdi on wäljaantud kroonu ammunitiooni ja riiete warustuse rikkumises, langewad:

üksildasele istumisele sõjawäe wangimajas ühest kuni nelja kuuni.

Süüdlased sõjariistade, padrunite ehk hobuse rikkumises langewad:

mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistipliinaar jalku andmisele ühest aastast kuni kolme aastani.

§ 165. Eelmises (164) paragrahwis määratud karistuse alla langewad rahwawäelased kui nad sihilikult ilma wabandawate põhjusteta maha jäätawad oma ammunitiooni, sõjariistad, padrunid ehk hobuse.

§ 165 1. 163, teises jaos 164 ja 165 paragrahwides määratud karistustele langewad rahwawäelased, kui nad süüdi on teistele rahwawäelastele wäljaantud kroonu sõjariistade, padrunite ja hobuse raiskamises, sihilikus rikkumises ja sihilikus ilma wabandawa põhjusteta maha jätmises.

§ 166. Kes sõjawäelastest, rahwawäelase käest wõtab pandiks, ehk ostab ehk mõnel teisel wiisil tema käest teadlikult omandab kroonu sõjariistu, hobusid, ehk teist kroonu asju, seda karistatakse, pääle nimetatud asjade tajuta ärawõtmise, nagu kuriteo o s a n i k k u.

§ 169. Kes ametist lahtitegemise korral jätab maha oma teenistuse toha ja edasi ei anna oma ametit ehk teenistuse järele tema kätte usaldatud kroonu ehk era warandust seaduslikus korras tema asemele ametisse astujale, ehk ei tee seda seaduse poolt määratud tähtajal, see langeb, kui tistipliinaar karistus süü raskusele ei wasta:

teenistusest tagandamisele ehk pääwahis istumisele ühest kuni kuue kuuni; ehk üksildasele istumisele sõjawäe wangimajas ühest kuni nelja kuuni.

Kui aga sellest sündisid tähtsad tagajärjed:

teenistusest wäljajäetmisele, ehk kindluses istumisele kahest kuust kuni ühe aasta ja nelja kuuni, ehk reameheks alandamisele; ehk mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistipliinaar jalku andmisele ühest kuni kahe aastani.

Korratuste eest, mis leiduwad aktides ehk teenistuse järele kätte usaldatud kroonu ehk era waranduses, langeb süüdlane karistuse alla üleüldistel alustel.

§ 171. Seaduslike korra rikkumisega ehk ilma tarwiliku wiisakuseta kaebuste ettenäitamise eest, mis teenistusesse puutuwad, samuti ülemuse

koormamise eest mitte põhjendatud kaebustega, arvesse võttes rikkumise omadust ja süü astet, langewad süüdlased:

tistfiiplinaar karistusele,

aga iseäralistel süüdi suurendawatel kordel:

teenistusest tagandamisele, ehk peawahis istumisele ühest kuni kolme kuuni; ehk ühildasele istumisele sõjawäe wangimajas ühest kuni nelja kuuni.

§ 173. Kui alluwate nõrgast järelewaatuselt tekkivad teenistuses mõnesugused korratused ja lohemused, hooletusse jätmised, ehk lagunemised asjus, ehk sõjawäelise tistfiipliini nõrgenemine, siis, arvesse võttes tagajärjede tähtsust, mis nõrgast järelewaatuselt tekkinud, langeb ülem:

teenistusest tagandamisele, ehk peawahis istumisele ühest kuni kolme kuuni, ehk tistfiiplinaar karistusele.

§ 175. Kui ülem, kindlasti teades teenistuslistes asjus omale al-
luwa poolt toimepandud mõnesuguse suurema ehk wähema kuriteo ehk süü-
teo üle, ei karista süüdlast oma wõimule wastawalt, wõi ei anna teda
kohtu alla, ehk korral, kui seaduse poolt see temale kohuseks on tehtud, ei
teata sellest kõrgemale ülemale alluwuse korras, siis langeb tema selle eest:

karistusele, mis määratud warjatuse eest, nagu see ette-
nähtud N. G. § 124 ja selle raamatu § 74.

§ 177, I. j. Ülem, kes süüdi on palga ehk muu alluwale määratud
raha ehk warustuse kinnipidamises mitte kasupüüdnud sihiga, waid tema
alla usaldatud wäeosa wäljaminekuteks tarwitamise tõttu, langeb:

teenistusest tagandamisele, ehk ametist lahtilastmisele ühest
kuni kolme kuuni, ehk tistfiiplinaar karistusele.

Pääle selle on tema kohustatud tasuma alluwale kõik kahjud, mis wi-
mane kannud tema seaduswastaste korralduste läbi.

§ 179. Ülem, kes tarwitab temale alluwaid rahwawäelasi, ehk küll
wastawa tasu eest, töösse, mis mitte nende kutsele ei wasta ja mitte sel-
leks määratud ajal ja mis teenistuse kasudele kahju toob, langeb:

kindluse wangistusele neljast kuust kuni ühe aasta ja
nelja kuuni, ehk teenistusest wäljameetmisele, ehk ametist
lahtilastmisele, ehk pääwahis istumisele ühest kuni kuue
kuuni ehk tistfiiplinaar karistusele.

§ 181. Ülewal pool § 179 mainitud karistusele langewad neilfama-
alustel süüdlased, kes sõjawäe ülemate kasutada olewaid sõjawange töösse
tarwitawad.

§ 188. Kui ülema poolt pannakse pääle alluwale ehk küll süüdlase-
le, kõrgem tistfiiplinaar karistus, kui temal seaduse järele õigus pääle
panna, siis langeb tema:

tistfiiplinaar karistusele;

aga iseäraliselt süüdi suurendawatel asjaoludel:

teenistusest tagandamisele, ehk ametist lahtilastmisele, ehk
pääwahis istumisele.

§ 189, I. j. Kui ülem omapääd määrab alluwale karistuse, mis
seaduses ette ei ole nähtud ehk misfugust karistust ainult kohtu otsuse
läbi wõib määrata, siis langeb tema selle eest karistuse ssa järele:

teenistusest välja heitmisele, ehk kindluses istumisele neljast kuust kuni kaheksa kuuni, ehk teenistusest tagandamisele, ehk pääwahis istumisele kolmest kuni kuue kuuni, ehk tistfiplinaar karistusele.

§ 190. Soomise ja wähetähtsusega sõjawäelase hääoleku, seadluste ja torra rikkumise eest langewad süüdlased ohwitserid, sõjawäe asutuste kodanlised ametnikud ja rahwawäelased karistustele tistfiplinaar määrus-titu põhjal.

§ 191. Rahwawäelased, kes alatihti eelmises (190) paragrahwis tähendatud süütegudes tähelepandud ja kes ülemate poolt nende pääle pandud tistfiplinaar karistuste järele ennast ei paranda, langewad:

üfsildasele istumisele sõjawäe wangimajas ühest kuni kahe kuuni ja kahe nädalini.

Need nendest, kes trahwi andeksandmise wäärt ei ole ja kes oma elukombeid ei paranda ka pääle ühefordist kohtu karistust, langewad:

üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas kahest kuust ja kahest nädalist kuni nelja kuuni.

§ 192. Hääoleku seadluste rikkumise eest awalikus lohas ehk koosolekul, samuti metstuse ehk alatuse eest langewad süüdlased, kui tistfiplinaar karistus süüteo raskusele ei wasta:

peawahis istumisele ühest kuni kolme kuuni, ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas ühest kuni kahe kuuni; aga iseeraliselt süüdi suurendawatel asjaoludel:

wangistusele kindluses kahest kuni nelja kuuni, ehk teenistusest tagandamisele, ehk peawahis istumisele kolmest kuni kuue kuuni; ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas kahest kuust ja kahest nädalist kuni nelja kuuni.

§ 193. Korterite omawolilise sõjawäe alla wõtmise eest, samuti omawolilise kütitudwõtmise ja teiste tegude eest, mis elanikkudele raskust teeb, langewad süüdlased, kui tistfiplinaar karistus süü raskusele ei wasta, süü raskuse järele:

peawahis istumisele ühest kuni kuue kuuni; ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas kahest kuni nelja kuuni.

kui ainult üleastilise teo soo järele süüdlased seaduses määratud rohkem karedama karistuse alla ei lange.

§ 194. Kes alluwate isikutega keeldub kaarti, domine ehk teist mängu torradab, kuid mitte mängumaja näol, ehk sarnastest mängust alluwatega oja wõtab, see langeb:

teenistusest väljajaitmisele ehk tagandamisele, ehk peawahis istumisele kolmest kuni kuue kuuni; ehk mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotamisele ja tistfiplinaar jalku andmisele ühest aastast kuni kahe aastani, ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas kahest kuni nelja kuuni.

Selle samma karistusele langewad need, kes karawali teenistuses ole-mise ajal mängiwad.

§ 195. Ohwitseerid, kes süüdi on raha laenamises rahwawäelaste käest, samuti sõjawäe asutuste teenistuses olewad kodanlised ametnikud ja ülemad rahwawäelaste keskelt, kes neile alluwate rahwawäelaste käest raha laenawad, langewad, kui tistfiplinaar karistus süüteo raskusele ei wasta:

peatähis istumisele ühest kuni kolme kuuni, ehk ükspärasele wangistusele sõjaväe wangimajas ühest kuust kuni ühe kuuni ja kahe nädalini;

aga kordamise juhtumistel:

teenistusest tagandamisele, ehk ükspärasele wangistusele sõjaväe wangimajas kahest kuni nelja kuuni.

§ 196. Kes ilmub kuhugile mundris, mis temale kutse ja auastme järele ei kuulu, ehk paneb enesele külge mõnesuguse temale mitte kuuluvat aumärki, siis langeb see, kui tistiplinaar karistus süüteo raskusele ei vasta:

kindluse wangistusele kahest kuni nelja kuuni, ehk teenistusest tagandamisele, ehk pääwahis istumisele kolmest kuni kuue kuuni, ehk ükspärasele wangistusele sõjaväe wangimajas kahest kuni nelja kuuni.

§ 217. Ettevaatatusel ehk hooletusel walmistamise, andmise, wastu wõtmise ehk müümise eest terwilele kahjulikka ehk tarwitamiseks kõlbmata söögi produkti, jooli, haiget looma portsjoni, rikunud ehk kõlbmata arsti-rohte ehk muud arstimise asju, kõlbmata sõjawarustust, sõjariistu, suur-tükka ja teisi päale tungimise ja kaitse abinõusid, selles süüblasel sõjaväelased langewad, päale kroonule sündinud kahju sissenõudmise:

- a) rahu ajal, — teenistusest wäljajaitmisele ilma auastete kaotuseta ehk teenistusest tagandamisele;
- b) sõja ajal, — teenistusest wäljajaitmisele ühes auastete kaotusega ehk kindluse wangistusele ühest aastast ja nelja kuust kuni nelja aastani.

§ 218. Walmistamise, andmise, wastu wõtmise ehk müümise eest ettevaatatusel ehk hooletusel rikunud ehk kõlbmata ehk mitte wastawa wäärtusega, ehk wähemal hulgal kui määratud sõjaväele ja sõjaväe asutustele tarwis minewat warustust, langewad süüblasel sõjaväelased päale juhtumiste, mis paragrahw 217 tähendatud ja päale kroonule tehtud kahju tasumise:

- a) rahu ajal, — ametist tagandamisele;
- b) sõja ajal, — kindluse wangistusele kahest kuust kuni nelja aastani.

§ 220, I. j. Raha wastu wõtmise eest muretseja käest produktide, asjade ja materjali asemel, mis pidi saama kroonule lepingu järele, langewad wastuwõtja ja muretseja kommissioner, päale trahwi, mis asjade eest antud kahetordest summasi kõrgem ei ole:

teenistusest tagandamisele;

päale selle, kui sellest tehingust kroonule kahju sünnib, nõutakse see kahju wälja nii hästi wastuwõtja kui ka muretseja käest.

§ 221. Müümise eest wastuwõtjate poolt muretsejatele asju, mis neile lepingu järele muretsemiseks olid määratud, olgu, et need asjad wastuwõtja omadus olid, langewad wastuwõtjad ja muretsejad — komisjonerid:

pääwahis istumisele ühest kuni kolme kuuni.

§ 227. Wiitumise eest saatmises, ilma iseäraliste seadusliste põhjusteta, teenistuse järele kätte usaldatud raha summasi ehk muud asju, samuti wiitumise eest neid sissetuleku arwele kirjutamast, ehk ülesande

lõpul ilma seaduslikkude põhjusteta kroonu raha summade ülejääkide kinnipidamise eest ja nende mitte õigele kohale edasi andmise eest langewad süüdlased:

teenistusest tagandamisele ehk ametist lahti lastmisele,

ja nende käest nõutakse sisse kahetsordset protsendid sellest raha summast ehk sellest waranduse hinnast, mis nende käes oli kõige kinnipidamise aja eest, sest päewast arvates, mil ettekirjutus oli neid summasi wõi warandust wäljalainuks kirjutada.

§ 228. Lohakuse eest järele waatuses tööde järele, mis kroonuga tehtud leppingu põhjal toimetatakse, ehk toidu warustuse ja tööde järelekatsumisel langeb süüdlane:

teenistusest tagandamisele, ehk ametist lahti lastmisele, ehk tisttsiplinaar karistusele,

ja pääle selle on tema kohustatud tasuma kroonule tehtud kahjud.

§ 229. Teenistuse läbi kätte usaldatud kroonu ja teiste raha summade ning kroonu ja era waranduse lohakas hoidmises süüdlased langewad: tisttsiplinaar karistusele,

aga iseäraliselt süüdi suurendawatel põhjustel:

teenistusest tagandamisele, ehk peawahis istumisele ühest kuni kolme kuuni.

Kui sarnase lohakuse tagajärjel sünnib hoiule usaldatud raha ehk muu waranduse korralagedus, kaotus ehk häwinemine, ehk hoiukohas sünnib tulekahju ehk muu õnnetus, siis on süüdlane kohustatud pääle selle maksma kõik kahjud, mis lohakuse läbi tekkinud.

Sõja ajal, kui sarnase lohakuse tagajärjeks on sõjawäe warustamise raskestamine, langewad süüdlased:

teenistusest wäljabeitmisele auaste kaotamisega ehk ilma kaotamiseta.

§ 230. Kes, pidades oma käes raha summasi ehk muud warandust, mis teenistuse järele temale usaldatud, ei teata otskohe oma ülemale waranduse ehk raha hoiukohal tekkinud tulekahjust wõi nende wargusest, ehk sellest, et lukud ja pitsatid magasinide, ladude ja kastide pääl ei olnud mitte terwed ehk olid kahelased ja ei wõta õigel ajal abinõusid tarwitusele kroonu summade ja waranduse kindlustamiseks, see langeb:

teenistusest tagandamisele,

ja on kohustatud tagasi maksma seda summat ehk waranduse hinda, mille kadumiseft ei olnud õigel ajal teatanud, nagu seaduse järele seda tarwis teha oli.

§ 232. Kes sõjawäe teenistuses olijateft, teenistuse järele oma käes hoides mõnesugusid kroonu ehk era asju, raha summasi, panga piletti, obligatsioonisi jne., ehk walitsedes ülemuse korraldusel kroonu ehk era waranduse üle, kasutab neid ehk tarwitab midagi usaldatud waranduseft ehk selle sissetulekuteft oma isiklikuks tarwiduseks, ehk laenab teistele ilma ülemuse selge lubata, ehk omandab ehk raiskab midagi sellest waranduseft wõi sissetulekuteft, see langeb juhtumisel, kui enne kuriteo awalikuks tulemist kõik oma wõliliselt wõetud, omandatud ehk raisatud tagasi annab:

raha trahwi alla, mis mitte üle wõetud, omandatud ehk raisatud waranduse hinna ei ulada, ja — teenistuseft

tagandamisele; ehk üfsildasele wangistusele sõjawäe wangimajas ühest kuust ja kahest nädalift kuni kahe kuu ja kahe nädalini.

Uga kui tema tagasi annab ehk küll ise wabatahtlikult kõit tema poolt omawolikiselt aratarmitatud, wõetud ehk raisatud, aga pääle kiriteo awalikust tulemist, siis langeb ta pääle ülewalpool mainitud rahatrahwi:

teenistusest väljajehitumisele auastete kaotamisega; ehk wangistusele sõjawäe wangimajas kahest kuust ja kahest nädalift kuni nelja kuuni.

Tä h e n d u s: Selle paragrahwi järele alluwad süüteoed polgu koh-tule, kui wõetud, omandatud ehk raisatud raha wõi waranduse hind üle 500 marga ei ulata.

§ 237. Hoidmise eest renteis ehk kroonu raha kastris ajutiselt antud ja teistele asutustele kuuluwaid raha summasi, asigneerimisi ehk dokumentiisi ilma nende eraldamata isearalistes ümbrikutes ehk karpides, kinni käändud lutuga ja pitserdatud selle asutuse ehk isiku pitseratiga, kelle poolt rahad sissekantud ja ilma wastawa allkirjata andja poolt selleks seaduslises korras sisse saetud raamatus, samuti hoidmise eest renteis warandust, mis era isiku päralt, ehk oma isiklikku, väljawõttes ainult juhtumised, mis seaduse poolt lubatud, ehk hoidmise eest magastis, ilma ülema isearalise kirjaliku loata, mõnesugusid asju pääle kroonu asjade, mis seaduslikul alusel wastu wõetud, langewad süüdlased:

tiffsiplinaar karistusele,

aga süüdi suurendawatel asjaoludel:

teenistusest tagandamisele ehk ametist lahti lastumisele.

§ 238. Teenistuse järele kätte usaldatud raha summade ehk asjade ehk toidu produktide hoidmise juures ettetulnud kahanemise ehk puudujäägi korral, kui ei ole põhjust oletada raha wõi asjade hoidja poolt kuritegewust ja kui teisest küljest ei ole küllasel määral selgeks tehtud, et see kahju ei tekkinud mitte hooletusest, waid looduslistel põhjustel wõi päriselt kogemata, niisugustel asjaoludel, misugusid kaotaja ei ettenäha, ega ärahoida ei wõinud, langeb süüdlane:

tiffsiplinaar karistusele,

ja ülemuse äranägemisest ripub teda teenistusse jätta wõi säält lahti lasta.

§ 239. Tõb ja teiste kroonu hobuste tarwitamise eest mitte wastawasse ja seaduse poolt keeldut tööle, langewad süüdlased pääle kahju tasumise, kui sarnane sündinud:

teenistusest tagandamisele, ehk ametist lahtilastumisele, ehk peawahis istumisele ühest kuni kuue kuuni ehk tiffsiplinaar karistusele;

aga juhtumistel, kui töö ehk teiste kroonu hobuste tarwitamine sündis mõnesuguste kasude saamise otstarbel:

kodanlikesse parandusmajasse andmisele N. S. § 31 jao neljandama järele, ehk jälle kohtu äranägemise järele, kindluse wangistusele ühest aastast ja neljast kuust kuni nelja aastani.

§ 242. Teenistusliste kuritegude ja süütegude eest, mis sõjawäelastel kodanliste asutuste ametnikkudega ühesugused ja mis selle jao paragrahwides ülesloetud ei ole, langewad süüdlased karistusele, mis N. S. ära tähendatud.

§ 272. Kuritegude ja süütegude eest, mis sõjaväelastel ühised kodanlike isikutega ja mis selles seaduse raamatust ära tähendatud ei ole, langevad sõjaväe afutustes teenivad isikud karistustele üleüldiste kaela-kohtu seaduste järele.

§ 273. Üleüldistes kaela-kohtu seadustes määratud karistused asendatakse sõjaväelastele tarvilikul juhtumistel vastavate karistustega sõjaväe seaduste järele (lisa § 8 juurde).

Lisa § 8 juurde.

Wastawad karistused N. S. ja S. N. S. raamatute järele.

Paranduskaristused N. S. järele.	Paranduskaristused S. N. S. järele.	
	Ohwitseride ja sõjaväe ametnikkude jaoks.	Rahwawäelastele.
<p>I. Üljutine wangistus türmis.</p> <p>1. aste. Kahesast kuust kuni ühe aasta ja nelja kuuni.</p> <p>2. aste. Neljast kuni kahesja kuuni.</p> <p>3. aste. Kolmest kuni nelja kuuni.</p>	<p>I. Istumine peawahis mõnesuguste teenistusliste õiguste piiramisega.</p> <p>1. aste. Neljast kuust kuni kuue kuuni.</p> <p>2. aste. Kolmest kuni nelja kuuni.</p> <p>II. Peawahis istumine ilma mis-kiisuguste teenistusliste õiguste piiramiseta ühest kuni kolme kuuni.</p>	<p>I. Üksildane wangistus sõjaväe wangimajas (türmis).</p> <p>1. aste. Kolmest kuni nelja kuuni.</p> <p>2. aste. Kahesast kuust ja kahesast nädalist kuni kolme kuuni.</p> <p>3. aste. Kahesast kuust kuni kahe kuu ja kahe nädalini.</p> <p>4. aste. Ühest kuust ja kahesast nädalist kuni kahe kuuni.</p>
<p>II. Etteheited kohtu juuresolekul, märkused ja meeldetuletused.</p>	<p>III. Tisttsiplinaar karistus tisttsiplinaar määrustiku põhjal.</p>	<p>II. Tisttsiplinaar karistused tisttsiplinaar määrustiku põhjal.</p>
<p>III. Rahaline tasu.</p>	<p>IV. Rahaline tasu.</p>	<p>IV. Rahaline tasu.</p>

Rahukohtu Ruktluse Seadus.

§ 31. Miilitse ehk teiste walwurite, kohtu ehk teiste riigi asutuste ametnikkude, niisamuti ka põllu- ja metsawahitide teotamise eest, nende ameti kohuste täitmise ajal, langewad süüdlased:

- 1) suusõnalise haawamise eest, aresti mitte üle kolme kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga;
- 2) haawamise eest teoga, — aresti mitte üle kolme kuu.

Nendefamade karistuste alla langewad süüdlased:

1) wallawalitjaste ametliste isikute teotamise eest nende ameti kohuste täitmise ajal, wäljaarwatud walla wanemad, kellele teotamise eest süüdlasi üleüldistes kohtu asutustes Ruktluse Seaduse järele karistatakse;

2) raudtee wahitide ehk teiste raudtee walitjaste ametnikkude teotamise eest, nende ameti kohuste täitmise juures, kui sellele süüteo tagajärjeks ei olnud kellegi surm ehk terwise rikkumine.

§ 33. Seaduslikkude wõimude poolt wäljapantud wappide, päälkirjade ehk kuulutuste rikkumise ehk häwitamise eest, niisama ka ausammaste moonutamise eest langewad süüdlased, kui neil ei olnud mõtet wõimudele mitteauskamist üles näidata:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 34. Kuulutamise eest midagi üleüldiseks teadmiseks ilma sellekohase lubata, kui niisugust seaduse järele nõutakse, langewad süüdlased, kui neil muud seadusewastaliski sihti ei olnud:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 38, II. j. Tülitsemise, kiskumise, rufita wõitluse ehk teistsuguse korrariikkumise eest awalikkudes kohtades ehk ülepää seltstonna rahurikkumise eest, kui sellest rahurikkumisest osa wõttis terwe sall inimesi, kes miilitse nõudmise pääle laiali ei läinud, langewad wastuhakkajad:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 43. Säbitegude ehk teiste ahwatelewate tegutsemiste eest awalikus kohas langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 46. Reelatud kaardi, würfle jne. mängude toimepanemises, kui mitte mängu maja näol, langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 49. Armuande palumise eest laiskuse ehk lodewa elule harjumise tõttu langewad süüdlased:

wangistusesele türmis kahest nädalast kuni ühe kuuni.

§ 50. Armuande palumise eest häbematusega ja jämedusega ehk petuse tarwitamisega langewad süüdlased:

wangistusesele türmis ühest kuni kolme kuuni.

§ 51. Wanemad ehk teised isikud, kes on kohustatud laste eest hoolitsema ja kes süüdi on lastmises lapsi armuandid palumas käia, — langewad:

aresti mitte üle wiieteistkümmne päewa, ehk raha trahwi alla mitte üle wiiesaja marga.

Sel korral, kui mainitud süütegu ametiks tarwitatakse, langewad süüdlased:

wangistusesele türmis ühest kuni kolme kuuni.

§ 64. Isikute warjamise eest, keda süüdistatakse Rahutohtus ehk kes on mõistetud aresti wõi türmi, langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu ehk rahatrahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 98, I. j. Süütegude kordasaatmisel, mis on tähendatud §§ 88, 91, 92, 94 ja 95, kui sellest tulekahju on tekkinud, langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 101, II. j. Ettevaatamatuse tagajärjel telegraafi ehk telefoni jagude rikkumise eest, mille tagajärjeks on telegraafi wõi telefoni ühenduse katkestamine, kui süüdlane rikkumise üle telegraafi ülemusele otsekohe teadustab, — langeb süüdlane:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 111, I. j. Wee rikkumise eest, mis on määratud inimeste tarwitamiseks ehk loomade jootmiseks, lina wõi kanepi leotamisega, mõne teiste olluste sisseloopimisega wõi sisselallamisega, ehk mõne muu abinõuga, mis selle wee tarwitamiseks kõlbmataks teeb, kui sääl juures mitte kuritahtlikku sihiti ei olnud kahju tuua seltskonna terwisele, langewad süüdlased.

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 115, I. Margarini, kunst wõi ehk teiste raswa olluste segamise eest lehma wõiga, selle sihiga, et seda segu müügiks tarwitada, niisama ka niisuguste segude hoidmise eest lehma wõi walmistamise ehk tema müügi kohtades, langewad süüdlased, peale tähendud segude ära wõtmist:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

Teiste maksmapandud määruste mittetähelepanemise eest, margarini ja kunstwõi walmistamise kohta, langewad süüdlased peale tähendatud ainete ärawõtmist:

raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 115, II. j. Walmistamise eest müügiks, hoidmise eest kaubandus- ehk tööstus-asutustes ehk niisuguste ainete müümise eest, millede walmistamise ehk müümise kohta seaduse ehk wõimude seaduslike määruse läbi

makšma on pantud rahwa terwise kaitsemiseks iseäralised seadlused, — langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 115, I. ja III. j. Soidmise eest kaubandus- ehk tööstusafutuses ehk toidu ainete ja muu kauba müümise eest, millede kahjutus terwisele tõendatakse selleks fundusliselt peale pantud kauba ehk mõne muu määrgiga, — ilma niisuguse määrgita ehk kellegi selleks mitte wolitatud isiku poolt peale pantud määrgiga, langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 128. Süütegude kordamistel, mis on tähendatud §§ 66, 72, 76, 106, 117, 118 I. j., 119, 121—126 ja 127, juhtumisel, kui sellega kellegi haawa wõi terwise rikkumist on sünnitatud, kuid tagajärjeks mitte surm ei olnud, langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 131. Saawamise eest sõnades ehk kirjas ettekawatsetud sihiga ehk awalikus kohas wõi rahwa hulga ees, niisamuti isiku haawamise eest, kes küll haawajaga ülenewas joones suguluses ei seis, kuid kellel iseäralise wahetorra tõttu haawajaga õigus on iseäralise austuse pääle, ehk naisterahwaste haawamise eest mainitud kujul, langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu ehk rahatrahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 132. Ülenewas joones sugulase haawamise eest sõnades ehk kirjas langewad süüdlased:

aresti mitte üle kolme kuu.

§ 134. Saawamise eest teoga, ilma et haawatu poolt selleks mingit põhjust oleks olnud, langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu.

§ 135. Saawamise eest teoga ettekawatsetud sihiga ehk awalikus kohas wõi rahwa hulga ees niisamuti isiku haawamise eest, kes küll haawajaga ülenewas joones suguluses ei seis, kuid kellel iseäralise wahetorra tõttu haawajaga õigus on iseäralise austuse pääle, ehk naisterahwa haawamise eest, langewad süüdlased:

aresti mitte üle kolme kuu.

§ 136. Laimamise eest sõnades ehk kirjas langewad süüdlased:

aresti mitte üle kahe kuu.

Kui aga laimamisega on teotatud naisterahwa au ehk isiku au, kuigi wiimane süüdlasega ülenewas joones suguluses ei seis, kuid iseäralise wahetorra tõttu temal õigus on iseäralise austuse pääle, langewad süüdlased:

aresti mitte üle kolme kuu.

§ 140. Ahwardamise eest kellegi elu wõtta ehk midagi põlema süütada, ilma et ahwardajal selle juures oma kasu püüdmise ehk muud kuritahtlist sihti oleks olnud, langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 142. Omavoli ehk wägiwalla tarwitamise eest, ilma raskete lösside, haawade ehk wigastusteta langewad süüdlased:
aresti mitte üle kolme kuu.

§ 143. Tõrkumise eest puudust kannatawatele wanematele tarwilikku eluülespidamist muretsemast, langewad nende lapsed, kellel selleks küllalt jõudu on:

aresti mitte üle kolme kuu.

§ 144. Lapse ärawiskamise wõi mahajätmise eest, kuid mitte niisugusest kohta, kus ei wõi oodata, et tema teiste poolt ülesleitakse, langewad selles süüdlased lapse wanemad ehk ülepea isikud, kes on kohustatud lapse eest hoolitsema:

aresti mitte üle kolme kuu.

§ 153. Wõeraste loomade tapmise wõi wigastamise eest, langewad süüdlased:

aresti mitte üle ühe kuu ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 154. Metsa warguse ehk metsa saaduste warguse eest, mis juba walmis tehtud ja kokkulaotud on, ehk hoidmise jaoks sisse seatud ladudesse pandud, langewad süüdlased:

karistuste alla, mis on ettenähtud warguse eest (§§ 169—172).

§ 155. Raswawate, tormi poolt purustatute ja maas lamawate puude ehk nende jagude warguse eest metsast, niisama ka omawolilise raiumise eest metsades, kuigi ilma maharaiutud puude wäljawedamiseta, langewad süüdlased:

esimene kord — raha trahwi alla mitte üle wiiesaja marga;

teine kord — aresti mitte üle kolme kuu;

kolmandal ehk rohkem kordadel — wangistustele türmis ühest kuni kuue kuuni.

§ 156. Süüdlased süütegude kordasaatmisel, mis on § 155 ettenähtud, kuigi esimest korda, wõiwad karistatud saada sellesama paragrahwi (155) järele nagu niisuguste süütegude kordasaatmise eest teist korda:

- 1) kui wargus ehk raiumine on toime pandud kaitse ehk weekaitse metsades ja maatükkide pääl, niisama metsades, mis aiaga, kraawiga wõi mõne muu takistusega ümber piiratud;
- 2) kui need süüteod on korda saadetud ühesl;
- 3) kui waras ehk omawoliga raiuja tarwitas mingisuguseid abinõusid, et nad metsawalwe poolt ei saaks ära tuntuks, ehk metsawalwe küsimise pääle tõrkus owa nime ülesandmast ehk andis wale nime;
- 4) kui ou raiutud ehk juurega wäljakistud seemne wõi istutatud puud;
- 5) kui puud on maha saetud;
- 6) kui raiuja tarwitas mõnda muud iseäralist abinõust, et raiumise jälgi katta;
- 7) kui wargus ehk raiumine on toime pandud mitme isiku poolt;

8) kui wargus ehk raiumine on korda saadetud mitte puuduse, waid omakasju pärast.

§ 158. Omawolilise metsaraiumise (§ 155) eest määratud trahwi ehk karistuse alla langewad ka need:

- 1) kes ilma sellekohase lubata puhastawad wõdraid metsa tükki ehk lagendikku, mis on määratud metsa kaswatamiseks, niisama ka kohtasi, mis on istutatud wõi külwatud metsaga;
- 2) wõdreas metsas puude pääle lõigete tegemise eest waigu ehk mahla saamise otstarbel, ehk puude loorimise eest loore, niine jne. saamise otstarbel, ehk teisel teel kaswate puude rikkumise eest;
- 3) kes lubatud kroonu metsa raiumise juures puid rohkem määratud arwu ehk juuresmas pikkuses ja jämeduses raiub, kui lubatud, nimelt: kui ülerraiumine on üle kümne puu saja päält puude arwu järele;
- 4) kes lubatud kroonu metsa raiumise juures raiub teist tõugu puid, kui see kokkulepitud oli, ehk raiub mastide, wõi muud keelatud puid;
- 5) kes, luba saades kroonu metsades koguda waiku, tõkatid, potashi, niinesi, süsa, mustikaid jne. ehk walmistada puid, ratta rehwi, lootasi, wehmreid ja muud sarnaseid metsa saadusi, walmistab neid üle lubatud arwu, s. o. üle kümne saja päält;
- 6) kes metsa saaduste parwetamise juures ilma piletida on ja süüdi leitakse olewat seaduse wastases metsa saaduste omandamises.

§ 158 I. Süüalased süüdegudes, mis on ettenähtud §§ 155, 156 ja 158, peale nendes punktides tähendatud trahwide ja karistuste, on kohustatud maksma kroonu ehk metsa eraomaniku kasuks kahetordse hinna warastatud, oma woliga maha raiutud, rikutud ehk seadusewastalisel teel omandatud puude ehk walmistatud metsa saaduste eest taksi järele, mis on kokkusaetud Metsa Seaduse paragr. 811 põhjal (1905 aasta wäljaanne). Maksusüüduetuse korral langewad süüdlased aresti ehk türmi selle Seaduse § 7 ja Nuhtluse Seaduse § 84 määruste järele. Peale selle warastud ehk omawoliga maha raiutud puud ja seadusewastaliselt walmistatud metsa saadused wõetakse ära ja antakse metsa omanikule tagasi; aga juhtumisel, kui see wõimalik ei ole, siis nõutakse süüdlastelt sisse metsaomaniku kasuks puude ehk metsa saaduste hind ülemal tähendatud taksi järele.

§ 159. Warastud ehk omawoliga maha raiutud puude ehk metsa saaduste warjamise ehk ostmise eest, teades, et need warastud on, langewad süüdlased, peale puude ehk metsa saaduste ärawõtmise ehk nende wäärtuse wäljamaksmise:

efimene kord: raha trahwi alla nii palju kui wastu wõetud ehk ostetud puud maksawad;
 teine kord: sellesama raha trahwi alla ja pääle selle weel aresti mitte üle kuue nädali;
 kolmandal ehk rohkem kordabel: sellesama raha trahwi alla ja wangistusele türmis kuni kolme kuuni.

§ 167. Süüdlased metsa warguses eht omawolilises raiumises järelandmatuse eht wastuhakkamise eest metsa ametnikkudele eht wahtidele, rippumata raha trahwist, mis nendelt nõutakse, langewad:

aresti alla mitte üle ühe kuu.

§ 169. Üksja warguse eest, wäärtusega mitte üle kolme tuhande marga, langewad süüdlased:

wangistusele türmis kolmest kuni kuue kuuni.

§ 170. Paragrahw 169 määratud türmi wangistust wõib suurendada kuni ühe aastani:

- 1) kui wargus on toime pandud kirikus, eht mõnes muus palwemajas (kui mitte kiriku warandust ei ole warastud ja ilma pühaduse teotamiseta) eht furnuatal wõi furnult, kuid ilma hana lahti kaewamata;
- 2) kui wargus on korda saadetud õffel;
- 3) kui süüdlased warguse toimepanemiseks atnast sisse tungisid, üle seina, ata wõi mõne muu tõkke on roninud, eht majasse sisse läksid wäljamõeldud ettekäändega;
- 4) kui on ära warastatud asi, tarwilik elamiseks sellele, kelle pärast see oli ja süüdlane sellest teadis;
- 5) kui wargus on kordasaadetud mitme isiku kotturääkimisel, kuid ilma warga-pande asutamata;
- 6) kui wargus on toime pandud ametlikkudes kohtes eht rahwa koosolekul;
- 7) kui wargus on toime pandud ilma kotturääkimiseta ja ilma selleks ettewalmistatud isikute kaasabita: a) teenrite, tööliste, õpipoiste eht teiste isikute, kes selle juures elawad, kelle warandus ära warastatud on ja b) wõderaste-majades, sissesõidu hooiwides ja teistes sarnastes asutustes nende asutuste pidajate eht inimeste läbi;
- 8) kui wargus on toime pandud isiku poolt, kes warguse eht petuse eest ükskord juba karistust on kannud.

§ 170, I. j. Süüdlased warguses langewad wangistusele türmis kuuest kuust kuni aasta ja kuue kuuni:

- 1) kui wargus on toime pandud tõkete eht tabade lahti murdmisega, mis takistawad sisse pääsemist hoowi, eht ehitusse, wõi ühest ehituse jaost teise, wäljaarwatud juhtumised, mis on ettenähtud paragrahw 1647 Nuhkluse Seaduses;
- 2) kui wargus on toime pandud liikuma waranduse lukustatud hoiu kohtest, nende hoiukohte ära lõhkumise wõi rikkumise läbi kuritöö toimepanemise kohal eht nende hoiukohtesse sissepääsemist takistawate tabade äralõhkumise wõi rikkumise läbi;
- 3) kui warguse toimepaneja elu eht mitte elu hooines, warguse toimepanemise sihiga, tegi lahti lukud tõkete pääl, mis takistawad sissepääsemist sinna ehitusse muukraudade wõi teiste riistade abil, eht kui ta selsamal teel warguse toimepanemise kohal lahti tegi lukustatud liikuma waranduse hoiukohad.

§ 171. Paragrahwides 169—170 I. j. ettenähtud karistust wõib süüdlasele wähenbada poole wõrra:

- 1) kui süüdlane warastub asja omanikule wabatahtlikult tagasi andis;
- 2) kui wargus on toime pandud äärmise häda sunnil ja elamise ja töötamise abinõude täieliku puuduse pärast;
- 3) kui warastub asja wäärtus üle wiie marga ei ulata.

§ 172. Warguse toimepanemise katsetes, mis sai takistatud mitte kohtualusest ärarippuwatest asjaoludest, niisama ka wargusest osawõtmise ja warastub asjade warjamise eest langewad süüdlased karistuste alla, mis on määratud warguse eest; rahukohtunikul on õigus wähenhada seda karistust poole wõrra, filmaspidades warguse katse tähtsust ja süüdlaste osawõtmist warguse katsetes.

§ 173. Walewõtmise ja walekaalumise eest kaupade ehk teiste asjade müümise, ostmise ehk wahetamise juures, niisama ka nende kraami petuste eest arwes wõi hääduses, ehk maksu rehnungi wõi raha wahetuse juures, langewad süüdlased, kui warastub objekti hind ei ulata üle kolme tuhande marga:

wangistusele türmis ühest kuni kolme kuuni.

§ 174. Paragrahw 173 määratud karistuse alla käiwad ka need:

- 1) kes wahetawad ära asjad, mis on usaldatud nendele hoidmiseks, kandmiseks, wedamiseks ehk muul teel kätte toimetamiseks;
- 2) kes petawad wälja kellegi käest raha ehk asju wale teatete ütlemise läbi ehk kasulikkude äriliste ettemõtete ettekäändel, millegi asja järele wälja mõeldud kulude, wõi häätegewate korjanduste ettekäändel, ehk mõnel teisel petuse teel;
- 3) kes, wõlga kätte saades, ei anna tagasi wõla kirja, wekslit, allkirja ehk ostja poolt allakirjutatud arweid, ehk ei tähenda nende peale ära raha kättesaamist nende järele, sihiga wäljamakstud summasi uuesti nõuda;
- 4) kes wõla täieliku wäljamaksmise juures ei anna tagasi panti, mis oli wõla kindlustuseks sisse antud ja
- 5) kes ilma wolita üürib wälja wõti annab tasuta pruukimiseks wõõra lituwa waranduse, sihiga omandada enesele sellest saadawat üüri raha wõi muud seadusewastalift kasu.

§ 175. Paragrahwides 173 ja 174 ära tähendud süütegude eest wõib karistust suurendada kuni kuue kuuni:

- 1) kui need süüteod korda on saadetud isiku poolt, kes juba karistust warguse ehk petuse eest ükskord on kannud;
- 2) kui nad on kordasaadetud mitme isiku kokkurääkimise järele;
- 3) kui petuse kordasaatmiseks olid tehtud mingisugused iseäralised ettewalmistused;
- 4) kui süüdlane oma seisuse, ehk koha, ehk iseäralise wahetorra tõttu petetuga, iseäralist usaldust äratas enese wastu;
- 5) kui petetud on allaealine, üsna wana, pime ehk kurtumm;
- 6) kui petuse toimepanemiseks on tarwitud ebausku kombid;

7) kui süüdlane andis ennast wälja kellegi usaldusmehe eht teenija eest wõi omandas omale wale nime.

§ 176. Paragrahwides 173—175 süüdlasele määratawat karistust wõib wähendada poole wõrra, kui nendes paragrahwides tähendud süüteod on korda saadetud ühenduses nende asjaoludega, mis on aratähendud paragrahw 171. Petuse katse eht petuses osawõtmise eest peetakse filmas määrus, mis on ülestähendud paragrahw 172.

§ 176, I. j. Isikud, kellel tõessti on olemas mingisuguseid abinõusid oma wõlausaldajate rahuldamiseks, kuid sihilikult ei kuuluta sellest kohule wõi miilitsale juhtumistel ja selles korras, mis on tsiviil kohtupidamises ära tähendud, eht kui nad selle kuulutuse juures wale näitamises annawad, kuigi sellest kahju ei järgnenud, langewad:

wangistusele türmis ühest kuni kahelksa kuuni.

§ 176, III. j. Järelehtud tee, niisama ka teiste järelehtud ainete müümise eest, teades, et need järelehtud on, langewad süüdlased, pääle leitud produktide ärawõtmise, karistuste alla sellesama seaduse raamatu paragrahwide 173—176 ja 181 alusel.

177. Wõõra liikewa waranduse omastamise eht raiskamise eest, mis on usaldud hoidmiseks, eht wedamiseks, eht teatawks tarwitamiseks, langewad süüdlased, kui omastatud eht raisatud waranduse wäärtus üle kolme tuhanda mar. a ei ulata:

wangistusele türmis kolmest kuust kuni ühe aastani.

Juhtumisel, kui raiskamine on korda saadetud kergemeelsuse pärast ja süüdlased kohustawad endid wabatahtlikult kahjusajale kahjud ära tasuma, siis langewad nemad:

aresti mitte üle kolme kuu.

E ä i e n d u s : Nende samade karistuste alla ja neil samul alustel langewad süüdlased:

- 1) panti panemises, müümises eht wõerandamises ükskõit misjugal abindul, enne ostu hinna täieliku wäljamaksmist, järelmaksu peale omastatud masinaid, riistu, instrumentist eht ülepea liikawat warandust, mis enesest maja, põllupidamise, tööstuse wõi käsitööstuse siseseseadeid kujutawad (peale elawa inventari) ja mis on määratud seal juures tarwitamiseks, kuid mitte hääwitamiseks eht edasi müümiseks;
- 2) warjamises, pantipanemises, niisama ka müümises eht ükskõit misjugal abindul wõerandamises asju, mis omandatud wäifelaenu asutuste poolt wälja antud laenu teel ja mis kindlustawad seda laenu, ja mis on jäetud laenusajatele tarwitamiseks, ilma nende asutuste nõusolekuta, enne kui laen ei ole weel täielikult wäljamakstud.

§ 178. Leitud raha, asjade eht wõõra maa seesst leitud wara omandamise eest, langewad süüdlased, kui neil leitud asjade eht wara omanik teada oli:

raha trahwi alla mitte üle kolmekordse kas raha summa eht asjade wäärtuse hinna.

Selle süüteo kordumisel eht juhtumistel, kui süüdlastel oli teada mitte üksi leitud asjade wõi raha omanik, waid nende käest ka leitud asju

nõuti ehk nendel teada oli, et sellest kaotusest seaduslikus korras oli kuulutud, mõitvad nemad langeda :

wangistusele türmis kahes nädalast kuni kuue kuuni. .

§ 179. Raha ehk asjade leiduse üle mitte kuulutamise eest seaduslikus korras kolme nädali jooksul, kui on teadmata, kelle pärast leitud raha ehk asjad on, langewad süüdlased :

raha trahwi alla mitte üle leitud raha summa ehk asjade väärtuse.

Sellesama trahwi alla langeb igakuks, kelle maa päält leitakse, ehk kelle karja juurde peatama jääb ümberhulkuja või tulnud loom, kui see sellest teiseme päewa jooksul ei teata kohalikele miilitajale või wallawalitsusele.

§ 180. Ostmise ehk panti mõtmise eest warastud ehk petuse läbi saadud warandust, teades et see warastud või petuse läbi saadud on, langewad süüdlased :

aresti mitte üle kolme kuu ehk raha trahwi alla mitte üle kolme tuhande marga.

Kui aga selles paragrahwis tähendatud süütegusi pandakse toime elukutseliselt, siis langewad süüdlased karistuse alla, nagu warguse eest.

M ä r k u s : Süüdimõistmise korral paragrahw 180 põhjal, mõdetakse tangete jookide müüjalt patent müügiastutuse pääle ära.

§ 180, III. j. Kes tegutses elukutseliselt laenu andmisega maa inimestele: 1) wiljas ehk muudes ainetes; 2) rahas, tingimisega, et rahawõlg saaks ära tasutud kas jaolt või kõik wiljaga, muu ainetega või töbga, — kui tema tehingute tegemise juures liiga rasketel ja kohalikkudele oludele mitte wastawatel tingimistel kasutas wõlasaaja äärmiselt rasket seisukorda — langeb :

efimene kord — aresti mitte üle kolme kuu; teine ja järgmistel kordadel — wangistusele türmis ühest kuni kuue kuuni.

Leping, mis on tehtud ülewal tähendud asjaoludel, kui liitakajaline, tunnistatakse makswusetaks, kuid wõlaandja ei kaota mitte õigusi tõelikult wõlguantud wilja, ainete või raha tagasi saamiseks, mahaarwates seda arwu, mis juba tagasi antud on.

§ 180, IV. Wilja ülesostja talupidajatest liiga odawalt omandamise eest kõrre päält ehk terades lepingu tegemise juures, kui tema meelega kasutas müüja äärmiselt rasket seisukorda langeb selle eest :

efimeist kord — aresti mitte üle kolme kuu; teine ja järgmistel kordadel — wangistusele türmis ühest kuni kuue kuuni.

Peale selle pannakse ülesostja peale kohustus müüjale juurde maksta raha wahel, mis on wäljamakstud summa ja wilja õige hinna wahel.

M ä r k u s : Selle paragrahwi (180. IV j.) seadlused ei ole mitte makswad wilja ostmise kohta talupoegade käest turgudel, laatadel ehk teistes kohtes, mis on määratud kauplemiseks, tingimisel, kui ostetud wili ostjale kohe edasi antakse.

Duhtlus seadus.

§ 214. Kes meelega teotab häbemata ehk jämeda sõnadega pastorit Sumala teenistuse ajal ja sellega katkestab ehk paneb seisma teenistuse jätkamise, langeb selle eest:

wangistusele türmis kahest kuni kaheksa kuuni.

§ 215. Kui kuritegu, mis on tähendud § 214, ei ole lorda saadetud sibiiga, waid meelesegaduses wõi joobnud olekus, siis langeb süüdlane selle eest:

aresti kolmest nädalast kuni kolme kuuni.

§ 231, III j. Kui kiriku teenistuse pühad ehk pühitsetud asjad on warastud poest, tööstuse afutusest wõi mõnest muust kohast, ennem nende tarwitamist Sumala teenistuses, ehk ennem kui need asjad kiriku waranduseks on saanud, langewad süüdlased nende asjade warguses:

wangistuste alla, nagu warguse eest.

§ 232, I j. Raha warguse eest karpide seest, mis on kirikute ja palwe majade juures wälapandud, ilma püha kujudeta ja ristideta, korjanduse jaoks mitte kiriku heaks, waid waestele abiandmiseks ehk mõneks muuks heategewaks otstarbeks, langewad süüdlased:

karistuste alla nagu murdwarguse eest § 170, I. R. N. S. ja selle seaduses § 1659, I j. põhjal.

§ 233. Warguse eest mitte kirikust, kabelist, kiriku wara lambrist ehk muust kiriku hoisukohast, waid mõnest muust kohast niisuguseid asju, mis kiriku waranduse kuuludes ei wõi olla pühadeks ega pühitsetud asjadeks Sumala teenistuse juures tarwitamise läbi, langewad süüdlased, wadates nende asjaolude põhjuste peale, mis selle kuriteoga on kaasas käinud: karistuse alla, mis on määratud warguse eest.

§ 235. Saua pealsete ausammaste häwitamise wõi rikkumise ehk haudade wälise rikkumise eest, kui see on tehtud wiha pärast nende wastu, ehk nende perekondade wastu, kes seal hauas maetud on, langewad süüdlased:

wangistusele türmis neljast kuni kaheksa kuuni.

Sel korral, kui kuritegu on lorda saadetud ainult kergemeelsuse pärast, siis langewad süüdlased:

raha trahwi alla mitte üle wiiesaja marga.

Sgal juhtumisel peab süüdlane ärarikutud ausambad omal kulul ära parandama.

§ 239. Kes ilma sibiita ja segaduses teatab, et ta on walmis wanne andma, kuid hiljem sellest ära ütleb, kui kohtus temale on selgeks tehtud niisuguse ettewaatamata süüteo tähtsus ja pahad tagajärjed, mis oleks wõinud wale wandel olla, langeb:

aresti kolmest nädalast kuni kolme kuuni.

§ 280. Rõkkuseadmise, sala poetamise ehk laiali laotamise eest minisugusel mõel sõimu kirjast, kirja töid ehk kujutusi, mis on teotawad maa-konna ehk muu ametliste asutuste kohta ehk walitsuste ja ametnikkude kohta, kui need teotused puutuwad nimelt nende (asutuste wõi ametnikkude) tegusi, nende ameti kohuste täitmise alal, langewad süüdlased:

wangistusele türmis kahest kuni nelja kuuni ehk aresti seitsemest päewast kuni kolme nädalani.

§ 286. Kes sõimu ehk määriwa sõnadega teotab ametnikku, kuigi mitte ametlises kohas, aga tema ameti kohuste täitmise juures ehk ameti kohuste täitmise pärast, see langeb:

wangistusele türmis kahest kuni nelja kuuni.

Rui selgetš tehtaſe, et ametniku teotamine sõnadega on kordasaa-detud mitte sihiga, et selle ameti kohale ehk isikule mitteauſtuſt ülesnäi-data, waid joobnud olekus, harimatuse tõttu ehk meelesegaduses ehk jälle, kui süüdlase poolt öeldud sõnad olid ehk küll mitte sõimu taolised ehk mittemääriwad, siis langeb süüdlane selle eest:

raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 287. Kes lubab enesele mingisuguse teoga ehk sõimu wõi määriwa sõnadega teotada eraisikut, kes ei kuulu mitte ametlisse asutusse, kuid ametlise asutuse ruumis ja istumise ajal, see langeb haarwamise eest teoga:

wangistusele türmis neljast kuust kuni ühe aasta ja nelja kuuni;

aga haarwamise eest sõnadega:

wangistusele türmis kahest kuni nelja kuuni, ehk areſti kolmeſt nädalast kuni kolme kuuni.

§ 288. Wallawanemate ehk nendele wastawat ametit pidajate isikute teotamise eest, nende ameti kohuste täitmise juures, mingisuguste wägimald-fete tegudega, langewad süüdlased:

wangistusele türmis kahest kuni kaheksa kuuni;

aga teotamise eest sõnadega:

areſti ſeiſtmeſt päewast kuni kolme kuuni.

Rui need teotused on korda saadetud isikute poolt, kes kuuluwad nende alla, kes teotada on saanud, siis määrataſe neile kõrgem määr tähendatud karistustest.

§ 300. Säreltehtud tunnistuse ettepanemise eest haiguse, waesuse, hää ülespidamise ja muu selle ſarnaste aſjade üle, nagu oleks ſarnane tunnistus wäljaantud ametlise asutuse ehk walitsuse poolt wolitatud isiku läbi langewad süüdlased:

wangistusele türmis kahest kuni kaheksa kuuni.

§ 372. Rui ametnik ehk mõni muu isik riigi wõi ſeltskonna teenis-tuses olles, aſjas ehk teos, mis puutuwad tema ameti kohuste täitmis-tesse, kuigi ilma ameti kohuste rikkumiseſeta, kingitust wastu wõtub, mis ſei-ſab rahas, aſjus ehk millegis muus, ehk jälle, ſaades niisugust kingitust ilma, et selleks oleks enne nõusolekut awaldanud, ei anna ſeda kingitust otſekohe ehk igal juhtumisel mitte hiljem kui kolme päewa pärast tagaſi, ſee, juhtumisel kui ſee kingitus on wastu wõdetud ehk ſaadud pääle selle täitmist, mille eest ſee kingitus oli määratud, langeb:

raha trahwi alla mitte üle kahekordeſe hinna kingituse wäärtuſeſt.

Rui aga kingitus oli wastuwõdetud enne — siis, pääle selleſama raha trahwi, ametist lahti laſtmisele.

Niiſamasuguse trahwi ja karistuse alla ſelſamal põhjuſel langeb ka ſee, kes wõtub ſeesugusid kingitust wastu teiſte isikute läbi ehk lubab omal naeſel, laſtel, ſugulaſtel, koduſtel, ehk kellegil teiſel neid wastu wõtta.

§ 381. Karistuste alla kõrgemal määral, mis on määratud para-graſhides 372 ja 373 kingituste ehk altkäe maksude wastu wõtmise eest,

langewad need, kes omale jätawad raha ehk muud asju, mis nad wastu wõtawad edasi andmiseks teistele isikutele, kes mitte kaastegewad ei ola olnud kuritegudes.

§ 416, VII. p. Usjaajamises sisesäetud korra tähelepanemata jätmise eest määratakse järgmised trahwid ja karistused:

Paberite laiali saatmise eest, mis tulewad wälja ametlistest kohtades, eraisikute läbi, süüdlased selles ametnikud langewad:

esimene ja teine kord, enam ehk vähem waljema noomituse alla;
kolmas kord teenistuse ajast maha arwamisele kuni kuue kuuni.

Nende samade karistuste alla langeb ka ametnik, kes ametlistest kohast ehk kantseleist wälja tulles, jätab tema alla usaldatud asjad ja paberid luku alla panemata.

Suhtumisel, kui niimoodi saadatud ehk luku alt lahti jäetud asjad wõi paberid on kaduma läinud, siis langeb süüdlane selles ametnik ka esimese korra eest:

teenistuse ajast maha arwamisele kuni kuue kuuni, ehk ametist tagandamisele.

§ 419. Usjade wäljakuulutamise eest, mis on kohtu wõi muu walitsuse asutuses ajamisel ja ilma lubata mingisuguste aktide ehk muude asjadesse kuulwate paberite teatamise eest eraisikutele, sisesäetud asjade ajamises ja asjaliste paberite hoidmises korra wastu süüdlased, kui seal juures ei olnud mingisugust muud kuritegewust, ehk kuritarwitamist, langewad:

esimene kord, — märkuse ehk noomituse alla;
teine kord, — walju noomituse alla ehk teenistuse ajast maha arwamisele kolmest kuust kuni ühe aastani;
aga kolmas kord — ametist lahthilaskmisele

Sel korral, kui sellest asjade wäljakuulutamisest wõi paberite teatamisest sündisid ehk wõisid sündida mingisugused kahjulikud tagajärjed, siis wõib süüdlane seda liiki süüteo eest ka esimese korra eest, kohtu hääksarwamise järele langeda:

walju noomituse alla ühes selle noomituse teenistuse lehte sisesekandmisega; ehk teenistuse ajast maha arwamisele kolmest kuust kuni ühe aastani, ehk ametist kõrwaldamisele.

§ 424. Alwaldamise eest ametlise isiku poolt kellegile kõrwalisele isikule walitsuse päralik olewat ehk eraisiku saladust, mingisuguste saaduste, tööde, masinate, arstlike ehk muude segude j. n. e. wäljatõtamise tarwis, langeb süüdlane, peale tema poolt tehtud kahjude aratsumist:

ametist lahti lastmisele ja wangistusesele türmis neljast kuni kahelksa kuuni.

§ 486. Reelu rikkumise eest olla kautsjoni andjateks kroonu tööde tegemise ja materjali muretsemise kohta tehtud lepingutes, mis tehtud teenistuse kohal ehk ameti asutuses, langewad ametnikud ja teised ametlikud isikud,

pääle nende kautsjonide kroonu kasuks arakonfiskeerimist, teenistusest wäljajetmisele.

§ 487. Rõõksuguste rahaliste tehingute eest kraami muretsejate ja walmistajate poolt ametnikkudega ja teiste ametliste isikutega neist kohtest, kus nendel tegemist on, kui need tehingud on korda saadetud tingimiste kokkusaadmise ajal kroonuga, ehk niisuguste lepingute täitmise ajal, mis on tehtud nendes kohtes, langewad ühed kui ka teised:

raha trahwi alla kroonu kasuks, mitte üle summa, mille pääle tehing tehtud, aga ametnikud ja muud ametlised isikud, peale selle kõrwaldatakse teenistusest.

§ 509. Kes on wastuõdetud alalise sõjawäkke, ehk kes kuulub sõjawäkke astujate hulka wäljatõmmatud liisu numbri järele, juhtumisel teenistuse mitte ilmumise eest määratud ajal ilma tähtsate põhjusteta langeb:

karistuse alla, mis on määratud teenistuse mitte ilmumise eest paragrahw 140 §. N. §.

§ 510. Ilmumata jäänud kutse pääle teenistuse maakaitse wäkke, ilma tähtsate põhjusteta, langewad:

karistuse alla, mis on määratud teenistuse mitte ilmumise eest paragrahw 140 §. N. §.

§ 548. Sgafuguse kroonu omanduse warguse eest (iseäralisel moel), mis selles Seaduses ehk teistes määrustes mingil teisel kujul aratähendatud ei ole, langewad süüdlased:

niisama suguste karistuste alla, mis määratakse eraomanduse warguse eest.

§ 549. Kroonu omanduse raiskamise eest, meelega ehk hooletuse pärast, niisama ka kõigil neil juhtumistel, mis suguste eest ei ole selles seaduses ehk teistes seadlustes määratud iseäralisi reeglid, langewad süüdlased ühewõrra:

trahwide alla, mis on määratud võõra era waranduse raiskamise eest ja nendel samadel alustel.

§ 550. Rõõksuguse kahjutegemise eest riigi warandusele wõi sissetulekutele warguse, warjamise ehk raiskamise läbi, peale karistuste, mis on määratud selle teo eest, millest see kahju on sündinud, nõutakse:

süüdlaselt see kahju summa ehk hind sisse, peale niisuguste juhtumiste, mis järgnewates paragrahwides ära määratud ja mis juures kahetordne wõetakse raha summa ehk asja wäärtus, hinna järele arwates.

Sel korral, kui süüdlane on maksujõuetu temalt nõuetawat summat wälja maksma, langeb tema selle seaduse paragrahwide 84 ja 85 põhjal: ajalise, sellele summale wastawale wangistusele, ehk feltskondlisse töösse andmisele.

Sellest arwatakse wälja need juhtumised, millede sisse seaduse määrustega ehk muu seadlustega on määratud niisugustes trahwides toimetada iseäraliste reeglite järele.

§ 551. Rõõksuguse kroonu wara häwitamise ehk rikkumise eest, kõigil neil juhtumistel, mis ei ole nimelt selles seaduses wõi teistes seadlustes ära tähendatud, langewad süüdlased:

karistuste alla nende karistuse reeglite põhjal, mis on määratud era omanduse häwitamise wõi rikkumise eest.

§ 841. Kui keegi, olles karantiini sisselastud ülemuse lubaga, puudutab seal isikuid ehk asju, mis on katkulised ehk kahtlased, ehk tuleb wälimisest karantiini jaost sissemisesse, ehk karantiini laewa peale ilma ülemuse loata, see langeb selle eest:

aresti kolmest nädalast kuni kolme kuuni.

kuid enne langeb tema ise karantiini puhastamise alla, — üleüldiste reeglite põhjal.

Kui need isikud ehk asjad ehk laew olid ainult obserwatfionis, siis langeb süüdlane nendega ühenduses olemise eest:

aresti seitsmest päewast kuni kolme nädalini,

kuid enne seda langeb niisama sellekohase obserwatfioni alla.

§ 844. Kes ei teadusta õigel ajal nendest, kes haigeis jäänud sisseseppiratud kohes ehk kes ise puudutades asjade wõi furnukehade külge, mis on kaldale uhubud, ehk, kes nähes, et keegi nende asjade külge puudutas ehk wastutulewalt laewalt ehk transportilt mingisugusi asju wastu wõttis, sellest õigist ei teadusta kõige lähema karantiini ülemale ehk piiriwalwele, ehk kui keegi teada saades, et keegi piiri tagant piiriwalwe liini taha pääsis, ehk niisugusega ühenduses oli, ei teadusta sellest lähemale karantiinile, wahi postile ehk piiriwalwele, see langeb selle eest:

wangistusele türmis neljast kuni kaheksa kuuni.

§ 920. Kalade wäljawõtmise eest wõõrastest püügi riistadest ehk kala püügi riistade warguse eest paatidest ehk wee seest kalapüügi ajal, langewad süüdlased:

karistuse alla, mis on määratud warguse eest.

§ 943, I. j. Wale tunnistuse andmise eest kohtus ilma wandeta, langewad süüdlased:

aresti kolmest nädalast kuni kolme kuuni, ehk jälle wangistusele türmis kahest kuni nelsa kuuni.

§ 945. Mitte õigete tunnistuste andmise eest üleüldiste läbiotsimiste juures, määratakse karistused järgmises korras:

- 1) need, kes tunnistasid õigust, kuid waikisid mõnesuguste neile teada olewate asjaolude üle, langewad — aresti seitsmest päewast kuni kolme nädalini;
- 2) need, kes asja ehk selle olude teadmiseft kangekaelselt ära ütlewad endid, kuna nad aga seda teawad, langewad — aresti kolmest nädalast kuni kolme kuuni;
- 3) lõpuks need, kellede poolt on meelega täitsa wale tunnistus antud, langewad — wangistusele türmis kahest kuni nelsa kuuni.

§ 975. Kes walmistab enesele ehk teisele wale passi, pileti, läbipääsemise tähe ehk mõne muu elamise wõi käimise, ehk ülesõidu tunnistuse, ehk jälle tähendud passis, piletis, läbipääsemise tähes ehk muus tunnistuses muudab nime, kuigi ilma misisuguse sibiita tarwitada seda wõltsimist mingisuguse muu seadusewastalise teo tarwis, langeb selle eest:

wangistusele türmis selle seaduse paragrahw 38 esimese ehk teise astme järele.

Muutmise eest omas ehk wõõras passis, piletis, läbipääsemise tähes, ehk muus tunnistuses nende ajalestuwust ehk elutsemise kohta, langewad süüdlased:

wangistusele türmis selle seaduse paragrahwi 38 teise ehk kolmanda astme järele.

§ 977. Kes annab edasi oma elamise tunnistuse teisele elamiseks, ehk sellega ümber sõitmiseks, niisamuti ka, kes saab elama, ümber käima, ehk ümber sõitma wale, muudetud ehk wõõra elamise tunnistusega, teades et see wale wõi muudetud on, langeb selle eest:

wangistusele türmis selle seaduse paragrahwi 38 kolmanda astme järele, ehk aresti selle seaduse paragrahwi 39 esimese astme järele.

§ 986. Kes walmistab niisugusi sõjariistu, millede walmistamine jääbuse poolt keelatud on ja millede walmistamiseks ainult Riigil õigus on, ehk kes ilma sellekohase lubata walitsuse poolt walmistab püskirohtu, pommist, granaatist ehk muude mingisuguseid suurükkidele tarwis minewaid lõhkeained, see langeb selle eest, kui walmistatud sõjariistade, pommeide jne. arw ei ole kuigi suur:

wangistusele türmis kahes kuni nelja kuuni, aga wastafel korral:

wangistusele kindluses kahesast kuust kuni ühe aasta ja nelja kuuni.

Nende samade karistuste alla langewad isikud, kes on süüdi salajases, ilma walitsuse lubata, laskeainete walmistamises, nagu puutwillast, nii ka kõigist teistest ainetest, niisama ka kes on süüdi niisuguste olluete hoidmises, ilma isearalise lubata, pääle püskirohu (986 II. j.).

§ 986, I. j. Püski rohuga kauplemise eest isikute poolt, kes sellega kauplemiseks isearalisk tunnistust pole saanud, langewad süüdlased:

wangistusele türmis kahes kuni nelja kuuni ühes kõige nende juurest leitud püskirohu arawõtmisega.

§ 986, II. j. Püskirohu hoidmise eest arwu poolest üle kolmekümme naela selleks mitte sisesäetud püskirohu aitades ja niisama ka niisuguste aitade ehitamise reeglite rikkumise eest, langewad süüdlased:

wangistusele türmis kahes kuni nelja kuuni, ehk aresti mitte üle kolme kuu.

§ 1139. Kui keegi ettewaatamatuse tõttu rikub telegraafi, mille tagajärjel saab keegi haawu, wigastusi wõi muud terwise rikkumist ehk ka surma, siis langeb selles ettewaatamatuses süüdlane:

wangistusele türmis kahes kuni nelja kuuni.

§ 1205. Kes teeb tule ülesse keelatud ajal (jää lahtimineku ajast kuni weede kuuni külmamiseni) wietükümne werstalisel laugusel tuletornidest Eesti Wabariigi merekallasel, kuigi sääl juures sihti ei olnud selle läbi laewa kaldale sõidutada ehk laewa hukka saata, langeb selle eest:

wangistusele türmis kahes kuni kahes kuuni ehk aresti seitsemest päewast kuni kolme kuuni.

§ 1264. Kui keegi laewa peal olematest isikutest laewa sõidu ajal paneb seal peal warguse toime, see langeb selle eest:

karistuste alla nagu warguse eest, mis toime pandud koduste inimeste poolt.

§ 1265. Laewa teenijad ja kõik muud isikud, kes laewa ekipaazi ünnitawad, niisamuti ka kõik reisijad, kes nendega häwitawad ehk rikuwad kaupast, sõbgi aineid ja muid asju, mis laewa peal olemas on, ehk

midagi laewa jagudest eht muid laewa peal tarwis minewaid abinõusi häwitamad eht rikuvad, langewad selle eest:

karistuste alla, mis on määratud wõõra omanduse häwitamise eht rikkumise eest kõige kõrgemal määral.

§ 1284. Kes teeb aitade eht kaupluste lähedal, s. o. liini sees, mis on selleks aitade ja kaupluste ülemuse poolt määratud, kohalise ülemuse kinnitusel, tuld söögi keetmiseks eht tõkati wõi tõrwa ülessoendamiseks, see langeb selle eest;

raha trahwi alla mitte üle kolme saja marga eht aresti seitsemest päewast kuni kolme nädalini;

eht juhtumistel, kui mingisugustel iseäralistel põhjustel tunnistatakse tema süü iseäraliselt tähtsaks, siis langeb süüdlane:

aresti kolmest nädalist kuni kolme kuuni.

§ 1350, II. j. Tongide tehase ehitamise eest ilma sellekohase lubata, langeb süüdlane:

wanistusele türmis kahest kuni nelja kuuni, eht aresti mitte üle kolme kuu.

Peale selle pannakse tähendud tehase wiibimata kinni. Nende samade trahwide alla ühes tehase kinnipanemiseega langeb süüdlane tõbbe tegemise eest niisuguses tongide tehases, mis küll sellekohase lubaga on ehitud, kuid ei ole läbikatsetud kindlaks määratud torra järele, kui juhtub et tehase ehituse juures ei ole filmas peetud kõiki selleks ettekirjutud reeglid.

§ 1409 III. j. Kui keegi äraeksinud last, teades kelle oma see laps on, ei wii wanemate wõi tema eest hoolitsejate juure tagasi, waid jätab mingisuguse sühiga omale, see langeb selle eest, filmaspidades seda eesmärki, mille pärast oli see seadusewastane tegu kordasaadetud:

karistuste alla, mis on määratud paragrahw 1405, eht jälle karistuste alla, mis on määratud eelolewas paragrahwis 1408.

§ 1485. Kui wigastused eht haawamised on tehtud wõi lõõbud kateluses wõi tülis, mitte ainult ilma ettekawatufeta, waid ülepea ilma mõtteta wigastada eht haawata kedagi, siis langewad osawõtjad niisugustes wägivaldsetes tegudes wigastatu eht haawatu wastu, karistuste alla järgmistel alustel:

- 1) kui on teada, kelle poolt nimelt need wigastused eht haawad on tehtud, siis süüdlane wõi süüdlased selles langewad: wangistusele türmis kahelkust kuust kuni ühe aasta ja nelja kuuni;
- 2) kui ei ole teada, kes need wigastajad eht haawajad on, siis langewad need, kes olid kiskumise alustajateks eht kes äsfitasiwad sõnadega eht teoga kiskumise edasi jätkamist wõi uuesti alustamist, filmaspidades, misugused need haawad eht wigastused on ja ka muid asjaolusid (sellesse asjaolusse puutuwaid põhjusti): wangistusele türmis kahest kuni kahelksa kuuni; kõik muud osawõtjad kateluses langewad: aresti seitsemest päewast kuni kolme nädalini.

§ 1494. Res, kuigi ilma sibiita kedagi wigastada wai haawata eht kellegi terwist rikkuda, lubab enesele mingisugust teguwissi, mis on selts-
fondlise korra hoidmiseks maksma pandud määruste wastu, mille oota-
mata tagajärjel saab keegi enam wähem raskemaid haawu wõi wigastusi,
eht rikkumist terwises, see langeb selle eest, filmas pidades rikutud mää-
ruse tähtsust ja niisama ka wigastusi, mis selle läbi on sündinud:

wangistusese türmis kahest kuni nelja kuuni; eht aresti
seitsmest päewast kuni kolme kuuni; eht walju noomituse
alla lohtu istumisel.

Kui aga seefuguse korrawastase teo eest on seaduse poolt teine
kõige waljem karistus määratud, siis langeb süüdlane:

selle waljema karistuse alla süütegude kogumõtte reeglite
põhjal.

§ 1535, I. j. Res lubab enesele ametkohta wõi ametlikule asutusele
sisseantud kirjas ülekohtuselt laimata kedagi, süüdistades teda eht tema
abikaasat, eht tema perekonna liikmeid tegudes, mis on au reeglite wastu,
see langeb selle eest:

wangistusese türmis kahest kuni kaheksa kuuni.

§ 1540, III. j. Res, ükskõik misfugusel põhjusel eht ükskõik mis-
fuguse sibiiga, peale nende juhtumiste, milledeks kinnipidamine ja esialgne
wangistus, kaebtuste eht kahtluste tõttu eht karistuse näol, on lubatud
eht seaduses ette kirjutatud, omawoliliselt eht wägivaldselt mõtab kellegilt
tema isiku wabaduse, see langeb sel korral, kui see omawoliline wangistus
eht kinnipidamine kestis mitte üle ühe nädala:

wangistusese türmis kahest kuni nelja kuuni.

§ 1541. Celolewas paragrahw 1540 tähendub karistused kõrgenda-
takse üle astmega, kui isiku wabaduse mõtmine oli korda saadetud kinni-
wõetuga teotawalt ümberkäimiseega.

§ 1544. Isiku wabaduse mõtmise eest sugulaselt eht ligidaselt hõim-
laselt ülenewas eht allaminewas wõi kõrwal joones, eht ülemalt, wõi
niisuguselt isikult, kes oli süüdlasele heategijaks, langeb süüdlane:

niisamasuguste karistuste alla, mis on määratud eelole-
wates (1540 — 1543) paragrahwides, kuid igal juhtumi-
sel kahe astme wõrra kõrgemalt; aga wabaduse mõtmise
eest mehelt eht naeselt, isalt eht emalt, äialt eht ämmalt,
mehe wennalt eht mehe õelt — kolme astme wõrra kõrgemalt.

§ 1567. Res, tähele panemata jättes üleüldiseid ja iseäralisi selles
asjus määrusi, astub abielusse ilma, et selleks oma hooletandja käest ko-
hasel wiisil luba olets küsinut, see langeb wiimaste poolt sisseantud kaeb-
tuste põhjal:

aresti kolmest nädalast kuni kolme kuuni.

§ 1573, I. j. Mitte õiglase näitamiste eest abielusse astujate wana-
duse üle eht abielusse astumise luba üle nende ülemuselt, wanematelt wõi
hooletandjatekt, langewad süüdlased:

aresti kolmest nädalast kuni kolme kuuni.

§ 1586. Laste wanemad, kes on süüdi-
leitud olewat sundimises
oma lapsi abielusse astuma, langewad selle eest:

wangistusese türmis neljast kuust kuni ühe aasta ja nelja
kuuni.

§ 1590. Omastamise ja raiskamise eest wanemate poolt laste päralt olewat warandust, langewad süüdlased:

kõige kõrgema karistuse alla, mis on määratud wõera waranduse omastamise ehk raiskamise eest.

§ 1615. Sihiliku häwitamise eest tulega kõite muud warandust, pääle selle, mis on tähendub eelolewates selle jao paragrahwides, wiha ehk kättemaksmise tõttu, langewad süüdlased:

wangistusele türmis neljast kuni kahelksa kuuni, ehk aresti seitsemest päewast kuni kolme kuuni, ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 1622, 1 j. Kes meelega häwitab ehk rikub wõõraid kirjallika aktiwi ehk dokumenti, see langeb, filmas pidades nende häwitute ja rikute dokumentide tähtsust, otustades asjaolude järele:

wangistusele türmis kahest kuni nelja kuuni, ehk aresti seitsemest päewast kuni kolme nädalini; ehk raha trahwi alla mitte üle tuhande marga.

§ 1624. Ralade häwitamise eest tiikides ja jõgedes wee ärakihwtitamise läbi kihwtiste ehk muu kangestimõjumate ollustega, langewad süüdlased:

wangistusele türmis neljast kuni kahelksa kuuni.

Wõera karja ehk muu süüdlase päralt mitte olewate kodu loomade ärakihwtitamise eest, langewad süüdlased selles teos:

wangistusele türmis kahest kuni nelja kuuni, ehk aresti kolmest päewast kuni kolme kuuni, ehk raha trahwi alla mitte üle kahesaja marga.

§ 1670¹, 1 j. Asjade äraldamise eest, mis on üleastlise teo läbi saadud ja mis on kaela kohtu seadusega liikumiseks keelatud, kui kokkulepitud tehingu läbi maks nende asjade eest on täielikult ehk jaolt kätte saadud, langeb süüdlane:

wangistusele türmis kahest kuni nelja kuuni.

Rui tõeks tehtakse, et nad selles paragrahwis ettenähtud asjade müümist kui äri ajamist on tarwitanud, langewad süüdlased:

wangistusele türmis kahelksast kuust kuni ühe aasta ja nelja kuuni.

Süüdlaste poolt saadud üleastlise tehingu läbi raha ehk muu warandus wõetakse ära riigi kasuks.

§ 1689. Rui keegi petuse ehk wale usutamise läbi, kasutades alaealise isiku seaduse tundmatust ehk kergemeelsust ja nõrkust, astub wiimasega lubamata selle isikule waranduslikesse tehingutesse, ehk wõtab tema käest wastu mingisugused kohustused, mis on seaduse poolt kuni tema täiealiseks saamiseni keelatud, see langeb, pääle kõige niisuguste tehingute ja kohustuste tühjaks tunnistamise ilma mingisuguse kahjutasuta:

wangistusele türmis neljast kuni kahelksa kuuni, ehk kahest kuni nelja kuuni.

Rui selles süüteoos on leitud süüdi olewat isik, kes seisab riigi ehk feltskonna teenistuses, siis karistatakse teda,

pääle ülemal määratud karistuste, ametist tagandamisega.

§ 1700¹, 1 j. Wõlgnitub, kes on üleüldse süüdi mingisuguses maksma pandud määruste kuritahhlikes rikkumises wõla kindlustamise üle nende liikuma ehk liikumata warandusega, langewad selle eest:

wangistusele türmis kahetsast kuust kuni ühe aasta ja nelja kuuni.

§ 1703. Kes ostab meelega alaealise ehk lapsealise käest warandust, ilma sellekohase lubata ehk ilma seaduse poolt nõutawa hooletandjate nõusolekuta, langeb selle eest:

wangistusele türmis kahest kuni nelja kuuni ja pääle selle on kohustud ostetud waranduse ilma tasuta tagasi andma.

§ 1704. Kes meelega häwitab ehk rikub asju, mis on antud temale hoiule ehk ajutiselt waltwamisets, ilma et temal selleks õigust olets olnud, see langeb selle eest

õige kõrgema karistuse alla, mis on wõõra waranduse häwitamise ehk rikumise eest määratud, filmaspidades misfugune see warandus oli ja mis moodi see rikuti ehk häwitati.

§ 1706. Kes warjab kellegi käest panti saadud asja, ehk mingisuguse sühiga tahab häwitada, ehk sellest asjast osa ära wõtmise ehk muu mõnesuguse muudatuse läbi tahab alandada selle asja hinda, ilma selle isiku teadmisetä ja nõusolekuta, kellel selle asjaga õigus talitada oli, see langeb selle eest:

karistuste alla mis on määratud wõõra wara omastamise ehk sühiliku häwitamise eest.

G. N. S. §§ 242 ja 272—278 põhjal teenistusliste kuritegude ja süütegude eest N. S. määratawad karistused: rahatrahw, palgast maha arwamine, teenistuse ajast maha arwamine ja kõrgema teenistuse koha päält madalama pääle ümberpaigutamine asenduwad sõduritele süülastmete järele karistustega tistiplinaar seaduste põhjal.

**Mõningate juhatustirjus ettetulewate juriiibiliste
terminite seletused.**

Albindu	прибор	Metfitus	буйство
alatus	безчиние	mittepidamine	несоблюдение
algupärane	подлинное	moonutamine	искажение
asendada	замѣнять	muretseja	поставщик
asendus	замѣна	Olu	сущность
aste	степень	oluline	существенное
awalduma	обнаруживаться	ofanit	соучастник
eemaldus	отвод	Pehmendamine	смягчение
efindus	наличность	piirduma	ограничиваться
Hooletusse jät-	запущение	põiklemine	уклонение
hooletus [mine]	небрежность	Rahuldama	удовлетворять
hääolek	благочиние	raiskamine	промотание
Sälgima	преслѣдовать	Seadlus	правило
jälgimine	преслѣдование	fitutamata — möb-	
järgtorrane	непрерывный	daminema, mi-	
järgotsus	результат	nema	
juhinema	руководство-	füüast	улика
juurdlus	дознание [ваться]	füütegu	проступок
Rahanemine	убыль	talitama	располагать
tallutamine	подговор	teadaanne	сообщение
kaotaja	утративший	teadaandmatus	недонесение
kawatjus	намѣрение	teadlikult	завѣдомо
tild	разряд	teadustus	заявление
kindlustama	скрѣплять	teatamine	донесение
koguwõte	совокупность	tehing	сдѣлка
kokuwõte	заклѣчение	Utumine	увѣрение
kuritegu	преступление	Walmistaja	подрядчик
fõrgendamine	повышение	warjamine	укрывательство
fõrwaldamine	отставление	wastuwõtja	пріемщик
Lagunemine	разстройство	wäljawõte	выемка
lahkawamine	разногласие	wäljaheitmine	исключение
lastmus	попустительство	Waaldamine	сбыт
lastmine	допущение	ärarõõks	побѣг [ство]
liikumine	обращение	ässitamine	подстрекатель-
lodemus	упущение	Uleasiline tegu	преступное дѣя-
lugemus	перечень	ülewastus	смотр [ние]
läbikatsumine	освидѣтельство-	ülemus	начальство
läbiotsimus	обыск [ваніе]	ühiselt	совмѣстно

Lisa
juhatuskirjale väljakõhtudele.

Ujutise Walitsuse poolt 25. märtsil
1919. a. wastuwõetud määrus.

Määrus wäljakohtude üle.

§ 1. Sõjategevuse piirkonnas ja kohtades, kus sõjaseadus wälja on kuulutatud, asutatakse wäljakohtud nende polkude ja polgule wastawa ehk suuremate wäeüksuste juures, kellele see kohusets on tehtud wägede ülemjuhataja pöewatäsfuga. Nimetatud wäeüksuste juures seatakse kokku wäljakohtud igal üksikul korral teatawate kuriteo-asjade arutamiseks wastawa wäeülema päewatäsfuga.

§ 2. Wäljakohtus seisab koos viiest ohwitserist, kellest üks kohtu eesistujaks on. Wäljakohtu juurde võib määratud saada asjaajaja.

§ 3. Wäljakohtu tegevus ulatab üle terve raiioni, mis on wastawa wäeüksuse ja tegevuse piirkonnas.

§ 4. Wäljakohtu alla antakse:

- 1) reamehed ja eraihtitud polguülemate läbi, ehk kellel wiimastega ühesugused õigused;
- 2) nooremad ohwitserid (oober-ohw.), diwiisülemate läbi, ehk kellel wiimastega ühesugused õigused;
- 3) wanemad ohwitserid (staabi-ohw.), wäerinna ülemate ja nende isikute läbi, kellel wäerinna ülemaga ühesugused õigused;
- 4) polguülemad, isikud kellel polguülematega ühesugused õigused ja kõik kõrgemad sõjawäe ülemad — sõjawäe ülemjuhataja läbi.

§ 5. Päewatäsf wäljakohtu kokkuseade üle peab ajawitmata järgnema pääle kuriteo kordasatmist ja süüdlase awalikutis tulemist wõimalikul korral ühe ööpäewa jooksul. Päewatäsfus wäljakohtu asutamise üle tähendatakse üles kohtu alla antawad isikud ja nende wastu tõstetud süüdistus.

§ 6. Wäljakohtu alla antakse sõjawäelased ja eraihtitud siis, kui kuritegu päewafelge on ja eeluurimist ei nõua. Eartwitseb aga kuritegu ja süüdlaste süü felgitamine eeluurimist ehk niisuguste eelkuulamist, mis kauem kestab, kui § 5 ette nähtud, siis ei allu asi wäljakohtule, waid harilikule korra järele wastawale kohtule.

§ 7. Pääle kokkuseadmist asub wäljakohtus otsekohe asja arutamisele ja lõpetab arutamise mitte hiljem, kui kahe ööpäewa jooksul.

§ 8. Wäljakohtus istub kinniste uste taga ja teeb otjused liht häälteenamusega.

§ 9. Kohtualusel on igal tingimisel õigus väljakohtus ennast kaitsta, enesele kaitstjat võtta, ehk kohut paluda temale kaitstjat määrata, mida kohus tingimata peab täitma. Kohus peab iga lord kohtualusele meelde tuletama tema õigust enesele kaitstjat võtta, ehk kohust paluda seda määrata.

§ 10. Kui kohtualune eesti keelt ei oska ehk kui mõni kohtunnikkudest kohtualuse keelest aru ei saa, siis peab tõll juurde kutsutama, kes enne wande ehk pühalikute töotuse annab õige ja täpise tõlkimise lubamiseks.

Kui tõlli käepärast ei ole, peab asjaarutamine edasi lükatama.

§ 11. Kohtulikul asjaarutusel peab kohtueesistuja asjakohased tõendused ette landa, millele asjaolude läbikaalumise, kohtualuse ülekuulamine ja kaitstja seletuseandmine järgneb. Viimane sõna on igal tingimisel kohtualusel ehk tema kaitstjal.

§ 12. Kui kohtuistungil ilmsiks tuleb, et tähtis asjaolu ehk tõendus, mis kohtuotsuse tegemiseks tarvilik, mitte küllalt selge ei ole, mida aga fiiski rutulikuks korras ära võib selgitada, siis lükkab kohus asjaarutamise järeleuurimiseks edasi.

Nõuab aga nimetatud järeleuurimine pikemat aega, mis § 5 ettenähtud korrale ei vasta, siis lõpetab väljakohtus asjaarutamise ära ja saadab asja vastavale kohtule alluruse järele.

§ 13. Asjaarutamise üle väljakohtus kirjutatakse igal tingimisel protokoll, kas kohtuliikme ehk asjaajaja poolt, mis eneses peab sisaldama:

- a) väljakohtu nimetust, kohtuistungise aega ja kohta, kohtunnikkude ja kohtualuse nimesid, kuriteo nimetust, nii ka kaitstja ja tõlgi nime, kui need olemas;
- b) tõenduste nimetust ja lühidat, kuni võimalikult selgest asjaarutamise kirjeldust;
- c) kohtualuse ja tema kaitstja seletuspilwet;
- d) kohtuotsust.

Protokoll kirjutatakse kohtueesistuja ja protokolliri kirjutaja poolt alla.

§ 14. Väljakohtu otsused pandakse ajawiitmata peale kohtus kuulutamist ülemale ette, kelle päewakäesuga süüalused kohtu alla antud.

§ 15. Nõusolemise korral kinnitab wäeülem kohtuotsuse ja teeb korralduse otsuse otseloheseks täitmiseks. Ei ole wäeülem kohtuotsusega nõus ja ei ole tema oma õiguste poolest mitte alam kui wäerinnaülem, siis annab ta akti ühes oma arwamisega sõjawäe ringkonnakohtusse. Ei ole wäeülemal mitte wäerinnaülema õigusi, siis annab ta akti kinnitamata kohtuotsusega wäeülemale edasi, kellel wähemalt wäerinnaülema õigused. Viimase läbiwaatamisest ripub ära, kas kohtuotsust kinnitada või akti läbiwaatamiseks sõjawäe ringkonnakohtusse jaata.

Surmaotsused tulewad ikka kinnitamiseks ette landa wäerinna ülemale, ehk wägede ülemjuhatajale.

§ 16. Altid, mis väljakohtust S. R. R. tulewad, arutatakse määruste põhjal, mis makswad on polgu kohtust sõjawäe ringkonnakohtusse siissetulnud aktide läbiwaatamise juures.

§ 17. Seadusjõusse astunud väljakohtu otsuste uuesti üleswõtmise pilwed otsustab kõrgem riigikohus. Palweid wõiwad siisfeanda: sõjawäe

ülemus, kes süüaluse väljakohtu alla andis, prokuröri ehitajad, süüalulne ise, tema sugulased ja hõimlased. Nõrja uuesti ülesvõtmise seaduslikkudeks põhjusteks loetakse:

- 1) mitme isiku süüdimõistmine kahe ehk rohkem kohtuotsusega ühe ja sellesama kuriteo eest, kus selge on, et kui üks süüdimõistetuteist on kuriteo lorida saanud, siis teised feda mitte teha ei võinud;
- 2) süüdimõistmine inimese tapmise eest, kes pärast elus leitakse, ehk mõne teise kuriteo eest, mis üleüldse lorida ei ole saadetud, nii ka tõenduste avaldumise süüdimõistetu süütause ehk ülemäära karistuse kandmise läbi;
- 3) dokumentide ebaehtsuse ehk valetaebtuse avaldumise, mille peal kohtuotsus põhjenes;
- 4) kohtulikult tõendatud kohtunikkude omakasupüüdlised ja isiklised põhjused selles asjas, mille uuesti ülesvõtmist palutakse.

§ 18. Väljakohtud määravad süüdlastele kuritegude eest süü ras kuse järele wangiproodu, sunnitöö ehk surmanuhtluse.

§ 19. Väljakohtu alla langewad:

- 1) kõik jalakuulajad ja teised waenlase agendid, kes Eesti Wabariigi võimupiirkonnas waenlase ülesandel tema ka suks töötavad;
- 2) kõik, kes avalikku mäsru Eesti Wabariigi ja tema walit suse vastu töötavad ehk mäsrule õhutavad;
- 3) kõik, kes Eesti Wabariigi ja tema walitsuse üle kuritaht likult kuulujutte ehk waleteateid laiali laotavad, mis ka buhirmu (paanikat) võivad sünnitada;
- 4) kõik tapjad, põletajad, rööwijad, riisujad ja wägistajad;
- 5) kõik, kes sõjawäelisele tegemusele, edasliikumisele, warus tuse ja moona muretsemisele, sibebe pidamisele takistusi teewad, ehk kes kõlbmataks teewad sõjawäe warustuse ja kaitseabinõusid ehk toidu ja moona tagawarasiid;
- 6) kõik, kes kuritahtlikult häwitavad ehk rikuvad: wee wärkisiid, silbasiid, tammisiid, weesaamise kohti, kaemusid, teesiid ja muid abinõusid, mis määratud liikumise jaoks;
- 7) kõik, kes kuritahtlikult häwitavad ehk rikuvad: a) tele grafi, telefoni ehk muid abinõusid, mida tarwitatakse tea dete edastandmiseks; b) raudteesid ja raudtee liikumise abinõusid ehk hoiatusmärke, mis rongide ehk laewade hädahojuta liikumiseks seatud;
- 8) kõik, kes tungiwad tunnimehe, ehk sõjawäe karauli kallale, sõjariistus wastuhakkajad sõjawäe karaulile ehk sõjawäe ja miilitse wõimudele;
- 9) kõik wäejooksiidud, wäeteenistusesse kutsumise käsu täit mata jätkajad ja kõik sõdurid käsu täitmata jätmise pärast.

Wäejooksiiduks loetakse iga rahwawäelane, kes oma wäeosast ehk wäeliinilt lah kub ilma ülema lubata.

A. 5591

Sisufiri.

1. Juhatuskiri polgu kohtudele.
 2. Juhatuskiri juurdluse toimepanemiseks ja eeluurimise algatamiseks.
 3. Juhatuskiri sõjaväe kohtudele.
 4. Lifa polgu kohtude juhatuskirjade § 66 juurde.
 5. Mõningate juhatuskirjas ettetulevate juuridiliste terminide seletused.
 6. Lifa juhatuskirjale väljakohtudele.
-